

แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทย
กับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน

โดย

พลตำรวจตรี ศักย์ศิรา เพ็ญอำ
รองผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับกัมพูชาของกองทัพไทย” ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์ ของ พลตรี สุทน เหมือนพิทักษ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559-2560

พลโท

(นพดล มังคละทน)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน
 ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี ศักย์ศิรา เพ็ญอำ หลั ก ส ู ต ร ว ป อ . ร ู น ที่ 6 2

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศไทย – มาเลเซีย (2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ (3) เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีดำเนินการวิจัยคุณภาพ ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา คือ รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความ วารสาร และข่าวสาร ที่เกี่ยวข้อง และโดยการสัมภาษณ์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง จำนวน 6 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ ในลักษณะการบรรยาย การตีความ การเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงของข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติมี 3 ประเด็น คือ 1. ความร่วมมือระหว่างประเทศไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย 2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน 3. ต้นสังกัดของนายตำรวจประสานงานต่างประเทศแยกเป็นผู้ช่วยทูตจากกองการต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่การข่าวสันติบาล เมื่อได้ศึกษาวิจัยแล้วพบ แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ 3 ประเด็น คือ 1. การพัฒนาความร่วมมือในระดับเจ้าหน้าที่ 1.1 การประชุมหรือการฝึกอบรมต่างๆ ของตำรวจระหว่างประเทศ 1.2 รูปแบบการไปปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลที่มาเลเซีย 2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน 3. พิจารณาให้กองการต่างประเทศโอนมาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล และมีข้อเสนอแนะประกอบด้วย 1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย 1.1 ควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานความมั่นคงระดับชาติ 1.2 กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักภายในตำรวจ 1.3 พิจารณาปรับโครงสร้างกองการต่างประเทศมาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล 1.4 แก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณ 1.5 พิจารณาแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารราชการในต่างประเทศ 2. ข้อเสนอระดับปฏิบัติการ 1. การพัฒนาความรู้ด้านภาษาและอาชญากรรมข้ามชาติ 2. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตำรวจต่างประเทศ 3. การแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชน ภาควิชาการบุคลากร องค์กร เพื่อการรวบรวมพยานหลักฐาน

คำนำ

ด้วยสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ของโลกมีความพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเทคโนโลยีที่ทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การคมนาคมขนส่งที่รวดเร็วขึ้น และการรวมกลุ่มของประเทศต่างๆ ทำให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่ๆ อาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมที่รัฐเดียวไม่อาจรับมือได้โดยลำพัง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรระหว่างประเทศ และภาคเอกชน ต่างให้ความสนใจกับประเด็นอาชญากรรมข้ามชาติและการพัฒนาความร่วมมือในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นหัวข้อเรื่องวิจัยที่หน่วยงานต่างๆ เสนอให้วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทำการวิจัยด้วย

กระผมเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ซึ่งกองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีภารกิจ อำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องบางประการ จึงสามารถรวบรวมข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพราะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ โดยการพัฒนาการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยชิ้นนี้จะมีโอกาสที่จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะก่อเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

พลตำรวจตรี

(ศักย์ศิรา เพ็ญอำ)

นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำงานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาข้อมูลและแนวคิดที่เป็นประโยชน์จากงานวิจัยและบทความของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะข้อมูลจากงานวิจัยของพลตำรวจโท ดร. ปิยะ อุทาโย และพลตำรวจตรี ดร. ปรีดา สถาวร ประกอบกับความกรุณาให้คำแนะนำจากคณาจารย์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร อาทิ พลโท สุทน เหมือนพิทักษ์ และพลโท นพดล มังคละทน

อีกทั้ง ความคิดเห็นและประสบการณ์อันมีค่าจากผู้ที่ได้ให้สัมภาษณ์จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ พันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลสิลปัฐิ, พันตำรวจเอก จิระศักดิ์ เหล่าทัพ, พันตำรวจเอก สมยศ ศรีศรยุทธ, พันตำรวจเอกหญิง ฉันทยา รัตนพานิช, พันตำรวจเอก สุภกร ชาญบุญธรรม และนางสาว นาฏศุภางค์ โปษยานนท์ จึงสามารถทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยดี

หากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ขอให้คุณนั้นแก่ผู้ให้ความอนุเคราะห์แก่กระผมข้างต้น แต่หากมีความผิดพลาดประการใดกระผมขอรับไว้แต่เพียงเท่านั้น

พลตำรวจตรี

(ศักดิ์สิริรา เผือกอ่ำ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
คำจำกัดความ	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดทฤษฎีความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
บทที่ 3 ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและความร่วมมือของตำรวจไทย – มาเลเซีย	32
สภาพปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ไทย – มาเลเซีย	33
ความร่วมมือและความร่วมมือทางอาญาของตำรวจระหว่างประเทศ	40
รูปแบบนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูต : ผู้ช่วยทูตตำรวจ	49
รูปแบบตำรวจสันติบาลไทยในประเทศมาเลเซีย	52
จำนวนประเทศที่ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยและ	64
จำนวนประเทศที่ไทยส่งผู้ช่วยทูตทหารไปประจำที่ต่างประเทศ	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สภาพปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและ ปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ	67
บทที่ 4 วิเคราะห์และกำหนดแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่าง ตำรวจไทยกับตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียน	70
ข้อมูลการสัมภาษณ์และสรุปประเด็นสำคัญ	70
ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ	92
สถิติและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	95
แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศ สมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ	105
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	110
ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ	111
แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศ สมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ	113
ข้อเสนอแนะ	115
บรรณานุกรม	123
ประวัติย่อผู้วิจัย	127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-1	สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์	88
4-2	สรุปรูปแบบที่น่าจะนำมาใช้ในประเทศสมาชิกอาเซียน	107

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	31
4-1 สถิติการสืบสวนสอบสวน จับกุม คดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 แยกเป็นหน่วยงาน	96
4-2 สถิติการสืบสวนสอบสวน จับกุม คดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 รวบรวมรายงานข่าวสารทุกหน่วยงาน	97
4-3 แผนภาพการวิเคราะห์ของการประมาณการรายได้โดยเฉลี่ยของการลักลอบเข้าเมืองต่อปีจาก กัมพูชา ลาว และเมียนมา เข้ามายังประเทศไทย ระหว่างปี 2014-2017	98
4-4 แผนที่ผลของการประสานงานชายแดน	99
4-5 แผนที่การไหลเวียนของการลักลอบขายเมทแอมเฟตามีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2016-2018	100
4-6 แผนที่การไหลเวียนของการลักลอบขายเมทแอมเฟตามีนแบบเม็ดของประเทศ 2016-2018	101
4-7 กรณีการลักลอบขายเมทแอมเฟตามีนทางเรือและท่าเรือในและตลอดทะเลอันดามัน 2018-2019	101
4-8 แผนที่การไหลเวียนเบื้องต้นของการลักลอบค้ำมนุษย์แรงงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	102
4-9 แผนที่การไหลเวียนเบื้องต้นของการลักลอบค้ำมนุษย์ทางเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	102
4-10 แผนภูมิ 5 อันดับสัญชาติของเหยื่อที่ได้รับการสืบสวนเรื่องการค้ำมนุษย์ทุกรูปแบบในมาเลเซีย 2013-2018	103
4-11 แผนที่เบื้องต้นด้านการค้ำมนุษย์และหลบหนีเข้าเมืองของผู้อพยพชาวโรฮิงจาจากอ่าวเบงกอลมาที่มาเลเซีย	103

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพที่	
4-12	104
แผนที่เส้นทางหลักในการค้าเฮโรอีนในภาคพื้นลุ่มแม่น้ำโขง 2016-2018	
4-13	104
แผนที่การจับกุมสินค้านำเข้าต้องห้ามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน เดือนมกราคมถึงพฤษภาคม 2019	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชาคมอาเซียนจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมี 3 เสาหลัก คือ (1) ประชาคมการเมือง ความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) (2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) (3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) โดยทั้งสามเสาหลักมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน มียุทธศาสตร์การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว การพัฒนาการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน นวัตกรรมดิจิทัล โลจิสติกส์ ด้านกฎระเบียบ และการเคลื่อนย้ายของประชาชน นำมาสู่ความท้าทาย โดยเฉพาะการที่ประเทศสมาชิกมีระบอบการปกครองและระบบเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน “การสร้างความเป็นประชาคมและการเปิดกว้างของการติดต่อระหว่างกันอย่างเสรีทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการย้ายถิ่นฐานของประชากร ในภูมิภาค และการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ”¹ ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 3 วรรคสอง ได้กำหนดนิยามของ “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ (2) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุน หรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง (3) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งรัฐ และ (4) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง

---

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (ฉบับ ๑๖๖๐-๒๕๖๔) หน้า 4. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2018/10/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ-พ.ศ.-๒๕๖๐-๒๕๖๔.pdf>

ระดับของอาชญากรรมเปลี่ยนจากอาชญากรรมในชุมชน เป็นอาชญากรรมในประเทศ และเปลี่ยนจากอาชญากรรมภายในประเทศเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ² การเพิ่มขึ้นของคดีอาชญากรรมข้ามชาติ ได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนเพิ่มขึ้น ในสังคมที่มีความเจริญของเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว และไร้พรมแดนเมื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเงินการธนาคาร อาจถูกแก๊งค์สกิมมิง (Skimming)³ ซึ่งเป็นชาวต่างชาติแอบติดตั้งเครื่องคัดลอกข้อมูลจากบัตรกดเงินสดตามตู้เบิกกดอัตโนมัติ (ATM) แล้วโอนเงินไปยังบัญชีซึ่งอยู่ในต่างประเทศ หรือถูกคนร้ายคัดลอกข้อมูลบัตรเครดิต แล้วปลอมแปลงบัตรเครดิตเพื่อสั่งซื้อสินค้าหรือโอนเงินไปยังบัญชีของคนร้ายในต่างประเทศ ถูกเจาะเข้าระบบฐานข้อมูลการเงินจากผู้กระทำผิดที่อยู่ทั่วโลก หรือถูกคนร้ายแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โทรศัพท์มาจากต่างประเทศเพื่อหลอกลวงเหยื่อซึ่งอยู่คนละประเทศ ให้หลงเชื่อโอนเงินไปให้ เป็นต้น

ในส่วนของกรมคมนาคมขนส่งที่รวดเร็ว มีแผนการเชื่อมต่อถนนและรถไฟระหว่างพรมแดนประเทศเพื่อนบ้าน เช่น โครงการเครือข่ายการคมนาคมทางรถไฟที่เชื่อมโยงจากจากจีน ผ่าน สปป.ลาว เข้าไทย ไปยังมาเลเซียและสิงคโปร์ โครงการระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง มีการเชื่อมต่อถนนจากตะวันออกไปตะวันตก และจากเหนือไปใต้ ผ่านประเทศจีนตอนใต้ เมียนมา ลาว ไทย กัมพูชาและเวียดนาม โดยประเทศไทยมีโครงการ “สี่แยกอินโดจีน” มีศูนย์กลางที่จังหวัด พิษณุโลกและนครสวรรค์ เมื่อพัฒนาการคมนาคมซึ่งทำให้มีราคาถูกลง ประกอบการมีประชาคมอาเซียนทำให้ประชากรในกลุ่มประเทศเข้าประเทศได้แบบท่องเที่ยวได้โดยไม่ต้องขอวีซ่า อาจเป็น

---

² พลตำรวจตรี อภิชาติ สุรินบุญญา. “การต่อสู้กับอาชญากรรมที่ยั่งยืน.” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.tccc.go.th/index.php?mo=3&art=42229081>

³ Skimmer คืออุปกรณ์ที่ใช้อ่านข้อมูลจากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบัตรเครดิต บัตรเครดิต หรือบัตร ATM แต่มีผู้ร้าย หรือกลุ่มคนเรียกว่า แก๊งสกิมมิง นำอุปกรณ์ที่มีความสามารถดังกล่าวมาใช้ในการขโมยข้อมูลจากผู้ให้บริการ ถ้าขโมยข้อมูลจากตู้ ATM เรียกว่า ATM Skimming ซึ่งมีองค์ประกอบหลักๆ อยู่ 2 อย่าง คือดักข้อมูลบัตร ATM และดักรหัสบัตร โดยอาจจะใช้วิธีการทำปุ่มกดปลอมและเครื่องอ่านบัตรปลอมไปประกบทับกับอุปกรณ์ของจริง บนตัวเครื่อง เครื่องอ่านบัตรปลอมจะอ่านข้อมูลจากแถบแม่เหล็กบนตัวบัตรแล้วคัดลอกข้อมูลลงในชิปหน่วยความจำ อุปกรณ์ดังกล่าวนี้ผู้ไม่หวังดีจะทำให้มีขนาดเล็กและใกล้เคียงกับเครื่องอ่านบัตรจริงของผู้ ATM เพื่อจะได้เอาไปประกบกันได้อย่างแนบเนียน โดยอาจจะทำเป็นฝาพลาสติกไปครอบทับบนเครื่องอ่านบัตรของจริงอีกที เนื่องจากต้องการซ่อนอุปกรณ์ดักข้อมูลที่อยู่ข้างในเครื่องอ่านบัตรปลอมที่แท้จริงจะมีลักษณะที่บวม

การเพิ่มโอกาสให้กลุ่มอาชญากรต่างชาติ เข้ามากระทำผิดในประเทศแล้วหลบหนีออกนอกประเทศ ไปอย่างรวดเร็ว เช่น กลุ่มองค์กรค้ายาเสพติด การก่อการร้าย การลักทรัพย์รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ แล้วนำออกไปจำหน่ายนอกระเทศ ไปจนถึงกลุ่มก่อความไม่สงบโดยการเตรียม การวางแผน การสังหาร ได้กระทำในประเทศหนึ่งเพื่อลอบวางระเบิด แต่หลังก่อเหตุหลบหนีเพื่อออกไปยังประเทศ ที่มีชายแดนติดต่อกัน โดยได้รับความช่วยเหลือจากอีกประเทศหนึ่ง เป็นต้น

กระบวนการจัดการปัญหาดังกล่าว โดยกลไกภายในประเทศเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถรับมือได้ เพราะถูกจำกัดด้วยอธิปไตยของแต่ละประเทศ ดังนั้น เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคง จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมรับมือกับอาชญากรรมที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ หรืออาชญากรรมที่ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ในส่วนของความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีหลายแนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน แนวคิดความช่วยเหลือทางอาญาระหว่างประเทศ เช่น สนธิสัญญา อนุสัญญา พิธีสาร และความตกลงระหว่างประเทศ รูปแบบอื่นๆ แนวคิดเครือข่ายเชิงนโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การพึ่งพาอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเน้นเจ้าหน้าที่ของแต่ละองค์กรในประเทศที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงภารกิจร่วมมือกันเพื่อจัดปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศเพื่อบรรลุเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา⁴ รวมถึง แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกัน และแนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มจะทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มมากกว่าในอดีต หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานด้านความมั่นคงของแต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องช่วยเหลือและร่วมมือกันให้มากขึ้นเพื่อรองรับต่อการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ สำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศของภูมิภาคอาเซียนในปัจจุบัน มีทั้งรูปแบบที่มีผลผูกพันตามกฎหมายและไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาแบบมีผลผูกพันตามกฎหมาย จะปรากฏในลักษณะสนธิสัญญา

---

⁴ พันตำรวจเอก ชิตพล กาญจนกิจ. “ความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาเซียน: ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน”, วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. ปีที่ 56 (ฉบับที่ 3) ,2559. หน้า 4-6

อนุสัญญา กฎบัตร พิธีสาร ความตกลง กติกา ฯลฯ ส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาแบบมีผลผูกพันตามกฎหมาย จะเน้นความร่วมมือในเชิงนโยบายและปฏิบัติเป็นสำคัญ แม้จะไม่มีพันธกรณี ในเชิงการทูตเท่ากับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาแบบมีผลผูกพันตามกฎหมายที่ยึดถือตัวบทกฎหมายหรือหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่รูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายได้ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และพัฒนาไปเป็นความสัมพันธ์ (ของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบไม่เป็นทางการ [ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย] ซึ่งทำให้การประสานความร่วมมือในการสืบสวน ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ⁵ อีกทั้ง เป็นการอุดช่องว่างของความร่วมมืออย่างเป็นทางการ เป็นการเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และทำให้ความแม่นยำด้านการข่าวกรอง

ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการบริหารจัดการเพื่อรับมือกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ด้านการประสานงานต่างประเทศ กล่าวโดยเฉพาะกรณีคำสั่งให้ข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักร คือ การประสานงานผ่านนายตำรวจประสานงานประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยหรือสถานกงสุลใหญ่ ณ ต่างประเทศ 2 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 ตำแหน่งการทูตฝ่ายตำรวจ คือ ตำแหน่งกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน (นครคุนหมิง) , ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา⁶ โดยเป็นข้าราชการตำรวจระดับรองผู้บังคับการประเทศละ 1 นาย สังกัดกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตามคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ โดยปฏิบัติหน้าที่ ณ สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลใหญ่ไทย ทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนการถวายความปลอดภัย เป็นที่ปรึกษาของคณะผู้แทนในกิจการตำรวจ ประสานความร่วมมือในการกิจตำรวจเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านกิจการตำรวจสากล ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่กรณีคนไทยเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา และช่วยเหลือดูแลความปลอดภัยบุคคลและสถานที่ รวบรวมข้อมูลและประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา

⁵ เรื่องเดียวกัน หน้า 11-15

⁶ “ประกาศกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง รับสมัครข้าราชการตำรวจเพื่อคัดเลือกขึ้นบัญชีไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกงสุล (ฝ่ายตำรวจ), ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน (คุนหมิง) ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา”

การโอนตัวนักโทษ อำนวยความสะดวกให้แก่ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติราชการยังประเทศที่ประจำการอยู่ตามความเหมาะสม และเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจของประเทศอื่นๆ ที่ประจำอยู่ประเทศนั้นๆ

รูปแบบที่ 2 กลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศ กองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ตามคำสั่งผู้บัญชาการตำรวจสันติบาลให้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศมาเลเซีย โดยมีข้าราชการตำรวจระดับผู้กำกับการเป็นหัวหน้าประจำที่กรุงกัวลาลัมเปอร์และประจำที่สถานทูตไทย และผู้ใต้บังคับบัญชา ระดับ รองผู้กำกับการ (ปัจจุบันเฉพาะตำแหน่งผู้กำกับการและรองผู้กำกับการที่ได้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต) ส่วน สารวัตร รองสารวัตร และ ชั้นประทวน จะถูกมอบหมายหรือแบ่งงานให้รับผิดชอบประเด็นด้านการข่าวและภารกิจตำรวจในทุกรัฐของประเทศมาเลเซีย รวมข้าราชการตำรวจสันติบาลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศมาเลเซียและชายแดนไทย-มาเลเซีย ประมาณ 10 นาย ซึ่งกลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรอง รวมถึงประสานงานด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับ สถานการณ์ บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศกับประเทศต่างๆ⁷ และในทางปฏิบัติได้ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเดียวกันกับผู้ช่วยทูตตำรวจด้วย ทั้งนี้ มาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1957 ประเทศไทยเป็นประเทศแรกๆ ที่รับรองความเป็นชาติของมาเลเซียซึ่งเป็นการเริ่มสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการระหว่างไทย - มาเลเซีย และไทยกับมาเลเซียร่วมกันทำงานมิติด้านความมั่นคงเป็นส่วนใหญ่⁸ ปัจจุบันมีความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเป็นปีที่ 62 ในส่วนของกองบัญชาการตำรวจสันติบาลได้มีการประชุมทวิภาคีตำรวจสันติบาล ไทย-มาเลเซีย ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลาประมาณ 20 ปีแล้ว

ดังนั้น เมื่อเกิดประชามติอาเซียนความเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรมระหว่างประเทศก็จะมีมากขึ้น เราจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างดีเพื่อปรับการทำงานให้ทันกับประเทศในอาเซียนและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน

---

⁷ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ข้อ 15 (จ) (๗)

⁸ อารีฟิน มาษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย “62 ปี ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – มาเลเซีย : 23 พฤษภาคม 2562” . (ออนไลน์) . เข้าถึงได้จาก : http://asiatrend.ias.chula.ac.th/รายละเอียดบทความ/62_ปี_ความสัมพันธ์ระหว่าง_ไทย_มาเลเซีย?fbclid=IwAR3XXIb1aB_7zR5nGmQ22sdRyMUQgG2nq6lDZiA-q-M13iAEldYwliY-MuI

ราชการ โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานตำรวจ ดังมีบันทึกราชทูตของออกพระวิสุทสุนทร (โกษาปาน) (พ.ศ. 2176–2242) ซึ่งเป็นราชทูตนำพาคณะราชทูตเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ที่พระราชวังแวร์ซายส์ ประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2229 แล้วเดินทางกลับถึงกรุงศรีอยุธยา เมื่อเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2230 ไว้ว่า “ราชสำนักไม่เคยเสียเปรียบใครไม่ใช่เพราะอำนาจทางการทหาร แต่เพราะเรามีความรู้ในประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างดี”⁹

จึงสรุปได้ว่าความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศมีความสำคัญในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และยังมีผลจำเป็นต้องพัฒนาความร่วมมือให้ครอบคลุมกับทุกประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีพรมแดนทางธรรมชาติติดกับประเทศไทย ที่ผู้ร้ายอาจเดินทางเข้าออกประเทศหรือหลบหนีได้โดยง่าย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการทำงานผ่านนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูตนอกราชอาณาจักรปัจจุบัน มีเพียง 4 ประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน (คุนหมิง) ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และมาเลเซีย จะเห็นได้ว่าเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเพียง 3 ประเทศ โดยราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ใช้รูปแบบที่ 1 ผู้ช่วยทูตตำรวจ และมีเพียง 1 ประเทศที่เป็นรูปแบบที่ 2 ตำรวจสันติบาล ณ ประเทศมาเลเซีย และจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ประสานงานของตำรวจในต่างประเทศยังไม่ครอบคลุมในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน จึงยังไม่อาจมีความรอบรู้และความแม่นยำในการข่าวของประเทศเพื่อนบ้านได้ดีพอ และไม่สามารถรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ หรือการประสานงานตำรวจในด้านคดีได้อย่างครอบคลุมในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจต่างประเทศ โดยเฉพาะการประสานความร่วมมือของตำรวจไทยที่ไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ เพื่อที่จะทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญระหว่างไทย-มาเลเซีย และทราบปัญหาอุปสรรคด้านประสานความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปสำหรับแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ความมั่นคง คือ การมีความมั่นคงปลอดภัย

---

⁹ ครุฑจันท์ หาเรือนทรง “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ : มาตรฐาน/ตัวชี้วัด ส2.2ม.4-6/2เสนอแนวทางทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจและการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ” . (ออนไลน์) . เข้าถึงได้จาก : <https://sw2.ac.th/images/user/root/soc31102/57so3110211.pdf>

จากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศไทย – มาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
3. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่ ศึกษาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย
2. ขอบเขตในด้านประชากร ศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจสันติบาลไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ประเทศมาเลเซีย เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาลและกองการต่างประเทศ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานกับตำรวจต่างประเทศ
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างไทย – มาเลเซีย ที่สำคัญ ดังนี้
  - 3.1 การค้ามนุษย์
  - 3.2 การลักลอบค้ายาเสพติด
  - 3.3 การโจรกรรมรถข้ามชาติ
  - 3.4 การค้าอาวุธ
  - 3.5 คดีเกี่ยวกับความไม่สงบหรือความมั่นคง
4. ขอบเขตระยะเวลา ศึกษาสภาพอาชญากรรมตั้งแต่มีประชาคมอาเซียนในปี 2558 – 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีดำเนินการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล
  - 1.1 ทหิตยภูมิ โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความวารสาร และข่าวสาร ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ สอบถาม และสังเกตการณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ในลักษณะการบรรยาย การตีความ การเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงของข้อมูล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพอาชญากรรมข้ามชาติในมิติที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศไทย – มาเลเซีย
2. ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคของการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
3. ได้แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

คำจำกัดความ

ประเทศสมาชิกอาเซียน	หมายถึง	10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนฯ กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และ เวียดนาม
ตำรวจสันติบาลไทยในประเทศมาเลเซีย	หมายถึง	ข้าราชการตำรวจไทยในสังกัดกองบัญชาการสันติบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศมาเลเซีย โดยมีข้าราชการตำรวจระดับผู้กำกับการเป็นหัวหน้าข้าราชการตำรวจสันติบาลไทยประจำประเทศมาเลเซีย ตามคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล
ผู้ช่วยทูตตำรวจ	หมายถึง	ตำแหน่งการทูตฝ่ายตำรวจ มี 2 ประเภท คือ 1. ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ประจำสถานเอกอัครราชทูต (ปัจจุบันคือ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศกัมพูชา และเมียนมา 2. กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ (ปัจจุบัน คือ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง)

คดีเกี่ยวกับความมั่นคง	หมายถึง	<p>โดยเป็นข้าราชการตำรวจ ขศพันตำรวจเอก (พิเศษ) ระดับรองผู้บังคับการ จำนวน ประเทศละ 1 นาย สังกัดกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตามคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ</p> <p>คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ภาค 2 ลักษณะ 1 และ ลักษณะ 1/1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา</p>
อาชญากรรมทางไซเบอร์	หมายถึง	<p>คำศัพท์ cyber เป็นคำนำหน้า (prefix) ที่ใช้ในความหมายว่าเกือบเป็นจริงหรือเสมือน (virtual) ดังนั้น อาชญากรรมทางไซเบอร์ คือ อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเครือข่าย รวมถึงอาชญากรรมที่มีได้ขึ้นอยู่กับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก หรือ เป็นกิจกรรมที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย และสามารถกระทำผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ในระดับโลกได้ โดยครอบคลุมประเภทต่างๆ ของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบนโลกไซเบอร์หรือบน World Wide Web ซึ่งรวมถึงอาชญากรรมที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวช่วย และอาชญากรรมที่มุ่งเน้นที่ตัวคอมพิวเตอร์โดยตรง (Computer-Focused Crime) การกระทำผิดอาชญากรรมไซเบอร์ ผู้กระทำผิดไม่จำเป็นต้องมีทักษะในด้านคอมพิวเตอร์เป็นพิเศษ¹⁰</p>

---

¹⁰ Kyung-shick Choi, *Cybercriminology and Digital Investigation* (U.S.A.: LFB Scholarly Publishing LLC, 2015), P. 4.

อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

หมายถึง

เป็นอาชญากรรมที่เน้นการกระทำต่อคอมพิวเตอร์เป็นสำคัญ เช่น การขโมยบริการทางคอมพิวเตอร์ การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ไม่ได้รับการปกป้องโดยไม่ได้รับอนุญาต การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาต่อซอฟต์แวร์ ขโมยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การได้มาซึ่งการเข้าถึงข้อมูลของธนาคาร ผู้ใช้บัตรเครดิต เป็นต้น อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์มีเป้าหมายที่เนื้อหาสาระของระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โปรแกรม หรือเครือข่ายเป็นหลัก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษา เรื่อง ความร่วมมือระหว่างตำรวจไทย – มาเลเซีย เพื่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติของไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ภูมิหายระหว่างประเทศ พันธกรณีระหว่างประเทศ หนังสือและบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาบทที่ 2 ประกอบด้วยประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือของตำรวจในอาเซียน
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คาร์ล ดับเบิลยู คอยซ์ (Deutsch, 1968: 1) ให้นิยามความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเปรียบเสมือนเวทีอันประกอบด้วยพฤติกรรมและการกระทำทั้งหลายของรัฐที่มีต่อกัน โดยปราศจากการควบคุมอย่างเพียงพอ”

สุรพล ราชภัณฑารักษ์ (2523: 322) อธิบายความหมายของความสัมพันธระหว่างประเทศว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหมายถึงกิจกรรมของมนุษย์เป็นความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลต่างๆ ในชาติต่างๆ (Nation) ที่มากกว่า 1 ชาติ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่อกกลุ่มบุคคล การติดต่อของบุคคลเหล่านั้น สามารถทำได้โดยตรงหรือโดยผ่านองค์การหรือสถาบันสื่อกลางก็ได้

สิโรตม์ ภาคสุวรรณ (2521: 3) อธิบายถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่า หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและการกระทำของรัฐที่มีต่อกัน โดยปราศจากเครื่องมือควบคุมการกระทำของรัฐ ได้อย่างเด็ดขาดถ้าจะเปรียบกับ เกมกีฬา ซึ่งประกอบด้วย ผู้เล่นที่เป็นรัฐ เอกราชจำนวนประมาณร้อยเศษ แต่ละรัฐต่างก็มีความแตกต่างกันออกไปในด้านกำลังคน ขนาดอำนาจ และอิทธิพล ทรัพยากร วัตถุประสงค์ อุดมการณ์ ตลอดจนนโยบายในการดำเนินกิจการและ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และแต่ละรัฐอาจเปลี่ยนแปลงหรือละเมิดกฎเกณฑ์ของเกมได้ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวรัฐอื่น ๆ ให้ทราบ

คาร์ล ฌูเวเนนท (2548: 194) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าประเทศต่าง ๆ มักจะใช้วิธีการทุกอย่างที่จะทำให้ประโยชน์กับตนในเวทีระหว่างประเทศ โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม หรือมารยาทอันใด ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ก็โดยการกำหนดนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในแนวทางที่แต่ละประเทศเห็นว่า เหมาะสมโดยต้องคำนึงว่า นโยบายคือ แนวทางที่แต่ละประเทศ ได้เลือกปฏิบัติไป เพื่อให้บรรลุถึง วัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้อันเป็นวัตถุประสงค์ ที่เชื่อชอบด้วยกฎหมาย ถ้าทำได้สำเร็จก็จะเปลี่ยนประเทศของตน แต่ละชาติซึ่งวางแผนดำเนินการ ต่าง ๆ แข่งขันกันแสวงหาอำนาจ (Power Politics) เพื่อจะได้ให้มีอิทธิพลเหนือรัฐอื่น จะด้วยวิธีการ คุกคาม ชักชวน หรือบังคับที่สุดแล้ว แต่จะหาวิธีดำเนินการ แม้จะเกิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แล้วก็ตาม แต่ละรัฐที่เข้ามาผูกพันหรือมีความสัมพันธ์กันนั้น มีฐานะไม่เหมือนกันในเรื่องระดับ แบ่งอำนาจซึ่งอาจวัดได้จากสภาพทางภูมิศาสตร์ กำลังคน ทรัพยากร ความสามารถ ทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญทางการทูต การทหาร การโฆษณาชวนเชื่อ ฯลฯ ประเทศที่มีอำนาจมากกว่าก็ย่อม ต้องการจะสร้างความเป็นใหญ่ต่อไป ส่วนประเทศที่มีอำนาจน้อยก็ต้องการเพียงรักษาเอกราชของประเทศให้อยู่อย่างสันติตามเดิม

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (มปป: 128) กล่าวว่า หัวใจของการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีหลักสำคัญสองประการ คือ หนึ่งประเทศไม่มีศัตรูถาวร ประเทศไม่มีมิตรถาวร ประเทศมีเพียงแต่ ผลประโยชน์เท่านั้นที่ถาวรสองนโยบายภายในประเทศกำหนดนโยบายต่างประเทศ

สรุป ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ กิจกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกัน ระหว่างบุคคลต่างๆ ในชาติต่างๆ มากกว่าหนึ่งชาติ การติดต่อสัมพันธ์เปรียบเสมือนรัฐต่าง ๆ กำลังแสดงบทบาทบนเวทีที่พฤติกรรมและการกระทำของรัฐสามารถแสดงออกได้ โดยไร้การควบคุม ในเวทีนี้จะไม่คำนึงถึงศีลธรรมหรือมารยาทอันใด แต่จะคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติเท่านั้น

ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบเดิม ตามแนวคิดของกฎหมายระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ถือว่ารัฐ (State) เป็นตัวแสดงพื้นฐานในเวทีระหว่างประเทศ และรัฐโดยตัวเองมีความเป็นหนึ่งเดียวและเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้วยเหตุผลในการกำหนดความสัมพันธ์ ในระดับระหว่างประเทศ และในฐานะที่เป็นตัวแสดง รัฐก็จะพุดออกเป็นเสียงเดียว ผ่านประมุขของรัฐหรือหัวหน้าฝ่ายบริหาร กระแสโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 20 ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง

ประเทศ ได้เปลี่ยนแปลงไป มีการทำให้กฎหมายระหว่างประเทศกลายเป็นเรื่องของชาติ และทำให้กฎหมายของชาติ กลายเป็นเรื่องระหว่างประเทศ¹

ความเป็นอธิปไตยของรัฐได้คลายตัวลงจากเดิม แต่ความเป็นรัฐก็มีได้หายไปแต่อย่างใด นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ Slaughter เห็นว่าในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ความเป็นรัฐได้แตกตัวออกเป็นส่วนๆ ซึ่งประกอบด้วยสถาบันอันเป็นส่วนประกอบของรัฐนั้น (Disaggregated State) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวตรงกันข้ามกับความเป็นรัฐที่เป็นหนึ่งเดียว (Unitary State) เป็นแนวคิดที่ครอบงำการวิเคราะห์การเมืองและกฎหมายระหว่างประเทศมาเป็นเวลายาวนาน ตามแนวคิดที่รัฐแตกต่างออกเป็นส่วนๆ ตัวแสดงของรัฐในเวทีระหว่างประเทศ มิได้จำกัดแค่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศหรือประมุขแห่งรัฐเพียงเท่านั้น แต่อาจเป็นสถาบันของรัฐบาลซึ่งครอบงำการเมืองภายในประเทศ หน่วยงานฝ่ายบริหาร ศาล หรือฝ่ายนิติบัญญัติ ก็ได้ ตัวแสดงของรัฐในเวทีระหว่างประเทศแบบดั้งเดิม ยังคงมีบทบาทอยู่แต่บทบาทดังกล่าวถูกร่วมด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการชักจูงวาระทางนโยบายที่มีลักษณะกึ่งในการเป็นตัวของตัวเอง² ในแนวคิดที่มีสภาวะรัฐได้แตกออกเป็นส่วนๆ (Disaggregated State) ในสภาวะดังกล่าว สถาบันต่างๆ ที่แตกต่างกันของรัฐบาลภายในประเทศนั้น มีความจำเป็นและมีความสามารถมากขึ้นในการเข้าไปมีพันธะผูกพัน ในกิจกรรมที่ก้าวข้ามพรมแดนของรัฐออกไป เช่น ผู้ที่มีหน้าที่กำหนดกฎเกณฑ์ของรัฐกำลังชักจูงเนื้อหาของกฎเกณฑ์นั้นข้ามเขตแดน ผู้พิพากษาเจรจาต่อรองเกี่ยวกับข้อตกลงระดับเล็กกับประเทศพี่น้อง เพื่อแก้ไขคดีข้ามชาติที่มีความซับซ้อน ฝ่ายนิติบัญญัติปรึกษาหารือเพื่อหาหนทางที่ดีที่สุดในการจัดทำและผ่านร่างกฎหมายที่ส่งผลต่อสิทธิมนุษยชน หรือสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ผู้ก่อการร้าย นักค้าอาวุธ ผู้ฟอกเงิน นักค้ายาเสพติด ผู้ค้าหญิงและเด็ก และผู้ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้ปฏิบัติการผ่านเครือข่ายระดับโลก ดังนั้น เครือข่ายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวนของตำรวจ ผู้กำหนดกฎเกณฑ์ด้านการเงิน หรือแม้กระทั่งผู้พิพากษาและฝ่ายนิติบัญญัติ จำเป็นต้องเพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และปฏิบัติงานโดยประสานงานกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อต่อสู้กับอาชญากรรมระดับโลก และหิบบกปัญหาดังกล่าวขึ้นมาเป็นปัญหาของประเทศต่างๆ ร่วมกัน เครือข่ายของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในระดับโลก (network of government officials) จะเป็นปัจจัยหลักของระเบียบโลก

¹ Anne-Marie Slaughter, "Governing the Global Economy through Government Networks," in *Role of Law in International Politics*, edited by Byers, M. (Oxford, Oxford University Press: 2000), P. 177.

² Ibid., p. 178.

ในศตวรรษที่ 21³ การจัดการขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว ปัจจุบันยังเป็นอำนาจของรัฐบาลที่ต้องอนุมัติให้ดำเนินการ เพราะความสัมพันธ์ในแบบระหว่างรัฐต่อรัฐ รวมถึง รัฐบาลต่อรัฐบาล และสถาบันของรัฐอื่นๆ ด้วย เพราะสถาบันของรัฐอื่นๆ ไม่มีอำนาจ จะต้องได้รับอนุมัติ กล่าวคือทำในนามรัฐ ยกเว้นองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ (NGOs : Non Governmental Organizations) ที่รัฐจะไม่มีอำนาจควบคุม

สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ในระดับระหว่างประเทศ จึงมีทั้งความสัมพันธ์ในแบบระหว่างรัฐต่อรัฐ ในฐานะเป็นตัวแสดงที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียว (unitary state) และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่างๆ ภายในรัฐ ที่มีต่อสถาบันในลักษณะเดียวกันในต่างประเทศ ในลักษณะเครือข่ายของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในระดับโลก (network of government officials) ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาความร่วมมือ โดยเพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และปฏิบัติงานโดยประสานงานกันให้มากยิ่งขึ้น

1. แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation)

มีพื้นฐานอยู่บนหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่มองว่าในเวทีระหว่างประเทศ ไม่มีรัฐใดที่มีอำนาจอธิปไตยอันสมบูรณ์ หากแต่ต้องเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อลดความขัดแย้ง และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน จึงจะทำให้แต่ละประเทศดำรงอยู่อย่างสงบสุข ความร่วมมือระหว่างประเทศสามารถเกิดขึ้นเมื่อรัฐได้ปรับ พฤติกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของรัฐอื่นๆ ผ่านกระบวนการประสานงานเชิงนโยบาย ที่เรียกว่า วิถีปฏิบัติระหว่างประเทศ (Keohane, 2005; Krasner 1983) ด้วยเหตุนี้ หากรัฐต้องเผชิญภัยคุกคามที่คล้ายคลึงกัน รัฐนั้นจำเป็นต้องหันหน้าเข้าหากัน และร่วมมือกันทั้งในระดับรัฐบาลและระดับเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติเพื่อจรรายคุกคามนั้นให้หมดสิ้นไป หรือ สร้างเงื่อนไขให้มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยที่สุด แนวคิดนี้ สามารถเห็นได้ชัดเจนผ่านกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีในลักษณะ ต่างๆ อาทิ การประชุมระดับผู้นำอาเซียน การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน การประชุมสมัชชา ใหญ่องค์การตำรวจสากล และความร่วมมือในระดับปฏิบัติการของหน่วยงาน บังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ⁴

³ Anne-Marie Slaughter, *A New World Order* (Princeton University Press), pp. 1-2.

⁴ พันตำรวจเอก ชิตพล กาญจนกิจ “วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 46 ฉบับที่ 1 (2559) ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ” หน้า 61

2. แนวคิดความช่วยเหลือทางอาญาระหว่างประเทศ (International Mutual Assistance in Criminal Matters)

มีพื้นฐานอยู่บนหลักกฎหมายอาญาทั่วไปที่ว่า ศาลของรัฐใดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เกิดขึ้นหรือได้ถูกกระทำลงในอาณาบริเวณของรัฐนั้น และกฎหมายของรัฐใดก็พึงใช้บังคับภายในรัฐนั้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักดินแดนหลักบุคคล และหลักอำนาจการลงโทษสากล (Brownlie 2003, 299-305) อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมไม่ได้จำกัดขอบเขตของการกระทำเพียงภายในรัฐหนึ่งเท่านั้น หากแต่มีการกระทำข้ามพรมแดนจากรัฐหนึ่งไปอีกรัฐหนึ่ง หรือหลบหนีการจับกุมออกนอกเขตอำนาจศาลของรัฐที่ความผิดเกิดอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ความจำเป็นในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะข้ามแดนเหล่านี้จะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐเพื่อให้สามารถสกัดกั้นและจับกุมตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายของรัฐที่ความผิดเกิดขึ้นให้ได้ และความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาที่ชัดเจนที่สุดคือ การทำให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมายร่วมกันที่รัฐผู้ร่วมลงนามรับรองจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังในลักษณะกฎหมายระหว่างประเทศแบบต่างๆ เช่น สนธิสัญญา อนุสัญญา พิธีสาร และความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ⁵

3. แนวคิดเครือข่ายเชิงนโยบายด้าน กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Policy Networks)

มีพื้นฐานอยู่บนความคิดที่ว่า การจัดการความผิดที่มีลักษณะข้ามดินแดนหรืออาชญากรรมข้ามชาติไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์โดยหน่วยงานใดเพียงหนึ่งเดียวของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเนื่องมาจากข้อจำกัดเชิงภารกิจขององค์กร หากแต่ต้องพึ่งพาอาศัยและร่วมมือซึ่งกันและกันในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีนโยบายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันทรัพยากรระหว่างกันโดยไม่ถูกจำกัดโดยกฎระเบียบภายในขององค์กร (Cope 2001, 12-19) แนวคิดนี้จึงแตกต่างไปจากทฤษฎีการจัดการองค์การแบบเดิมที่เน้นความเป็นอิสระของหน่วยงาน เชิงภารกิจโดยไม่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อหน่วยงานอื่น ๆ จนทำให้เกิดสถานะการแข่งขันกันสร้างผลงาน ระหว่างหน่วยงานของรัฐ (McFarlane 2002, 387) ซึ่งย่อมไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม ดังนั้น แนวคิดเครือข่ายเชิงนโยบายจึงมุ่งเน้นให้เจ้าหน้าที่ของแต่ละองค์กรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ในเชิงภารกิจต้องหันหน้ามาร่วมมือกันเพื่อขจัดปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Han 2002) ตัวอย่าง

⁵ เรื่องเดียวกัน หน้า 61 - 62

รูปแบบการประสานงานที่น่าสนใจ ได้แก่ ตัวแบบเชิงบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายและปฏิบัติ ในการจัดการเครือข่ายเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย และภาคประชาชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน⁶

สรุปได้ว่าแนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศจะช่วยเสริมมุมมองในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายภายในระหว่างรัฐ แนวคิดความช่วยเหลือทางอาญาระหว่างประเทศจะมุ่งเน้นไปในเรื่องการร้องขอความร่วมมือระหว่างรัฐภายใต้กรอบของกฎหมาย ในขณะที่แนวคิดเครือข่ายเชิงนโยบายจะช่วยทำให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานรัฐในการจัดการกับปัญหาหนึ่งๆ ร่วมกัน การบูรณาการแนวคิดทั้งสามด้านจึงเป็นประโยชน์ต่อการสร้างกรอบแนวคิดในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังที่ McDonald (2011, 437-44) ได้ให้ทัศนะว่า “การขยายขอบเขตอำนาจของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของรัฐ และการสร้างสถาบันบังคับใช้กฎหมายระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศมีความจำเป็นต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ” ดังนั้น มาตรการของรัฐทั้งในประเทศและระหว่างประเทศจำเป็นต้องถูกออกแบบให้สอดคล้องประสานกันเพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรัฐจำเป็นต้องลดข้อจำกัดทางกฎหมายภายในและให้ความสำคัญกับความร่วมมือในระดับภูมิภาคมากขึ้น โดยนำข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ให้เกิดผลอย่างจริงจัง รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างของภูมิภาคให้สามารถทำงานข้ามประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (MacGibbon 1997, 3-4) ในขณะเดียวกันรัฐจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยต้องแสวงหาความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และประชาชนเพื่อสร้างข้อจำกัดทั้งทางกฎหมายและทางสังคมให้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมิให้ดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายได้ (Shalley et al. 2011)⁷

4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependency Theory)

ทฤษฎีพึ่งพาอาศัยกันได้รับการพัฒนาช่วงปี 1970 โดยนักทฤษฎีที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรเบิร์ต โอ. เคียวเฮน และ โจเซฟ เอช. ไน (Robert O. Keohane and Joseph S. Nye) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกันในลักษณะเชิงความสำคัญในประเด็นเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและสวัสดิการ โดยถือว่าการพึ่งพาอาศัยกันจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อสังคมนั้นๆ กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมและมีการทำให้ทันสมัย เมื่อกระบวนการดังกล่าวเพิ่มขึ้นวิถีทางเข้าสู่ตลาดเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จและรักษาความเจริญทางเศรษฐกิจไว้ เช่น ระบบการค้าเป็น

⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 62

⁷ เรื่องเดียวกัน หน้า 63

ตัวอย่างรูปแบบของกระบวนการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจ ซึ่งหากอัตราส่วนของการค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GPD) ขยายตัวขึ้นเท่าไรย่อมหมายความว่ารัฐพึ่งพากระบวนการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ “การพึ่งพาอาศัยกัน” ยังหมายความรวมถึง ความรู้สึกตอบแทนต่อกันอย่างน้อยในระยะใดระยะหนึ่งและยังเป็นไปในลักษณะการพึ่งพาอาศัยกันโดยมีสาเหตุจากความจำเป็นของสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่ทำให้แต่ละฝ่ายต้องแสวงหาความร่วมมือความช่วยเหลือพึ่งพาระหว่างประเทศซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันจะก่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ระหว่างประเทศต่างๆ จนเกิดเป็นการพึ่งพาที่ซับซ้อน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี จนนำไปสู่ความร่วมมือระดับภูมิภาค ซึ่งก่อให้เกิดผลสำคัญดังนี้⁸

1. การพึ่งพาอาศัยก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนทางเศรษฐกิจผ่านช่องทางเลือกที่หลากหลาย เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายของแต่ละประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับลำดับของความสำคัญและการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ แส่นยานุภาพทางการทหารจะมีใช้เครื่องมือที่ได้ผลในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอีกต่อไป

2. ระดับการพึ่งพาอาศัยที่เพิ่มมากขึ้นจะลดความสามารถของรัฐบาลในการปกครองตนเอง โดยจะมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ลดอำนาจอธิปไตยของตนเองลง เพื่อแลกเปลี่ยนกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

3. รัฐมีตัวแสดงที่สำคัญเพียงหนึ่งเดียวในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกต่อไป ตัวแสดงอื่นๆ เช่น บริษัทข้ามชาติ องค์กรระหว่างประเทศ จะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลประโยชน์แห่งชาติจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แปรผันไปตามการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน

4. การพึ่งพาอาศัยจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทันสมัย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลต่อเนื่อง คือ การพึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น

5. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาลำหรับคดีอาชญากรรมข้ามชาติ

การดำเนินคดีความผิดที่ลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องมากกว่า หนึ่งรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นคดีที่มีความผิดตามกฎหมายไทย และผู้กระทำผิดได้กระทำนอกราชอาณาจักรไทย การสอบสวนดำเนินคดีจะต้องดำเนินการ

---

⁸ พลตรี สุทนต์ เหมือนพิทักษ์, “แนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับกัมพูชาของกองทัพไทย” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 2559 - 2560 หน้า 37 – 38

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวน อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้ ฯลฯ

การดำเนินคดีที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 เมื่อพนักงานสอบสวน ได้รับคำร้องทุกข์และดำเนินการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้นแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นความผิดที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ก็จะดำเนินการร้องขอต่ออัยการสูงสุดเพื่อให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เมื่ออัยการสูงสุดได้รับคำร้องขอแล้ว ก็อาจมอบหมายให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวน เป็นผู้รับผิดชอบสอบสวนแทน

การสอบสวนคดีอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินคดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 พนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและเครือข่ายของผู้กระทำผิดในองค์กรอาชญากรรม แบ่งหน้าที่กันทำอย่างไร ความผิดที่ร่วมกันกระทำ สำหรับการดำเนินคดีความผิดนอกราชอาณาจักรไทย ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการ เช่น คดีแก๊งคอลเซ็นเตอร์ อาชญากรรมไซเบอร์ แชร่ลู่โกโซ เป็นต้น

นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายในอาชญากรรมพิเศษบางประเภท ที่ผู้กระทำผิดมีเครือข่ายการกระทำผิดที่ซับซ้อน ปกปิดการกระทำผิดต่อการสืบสวนสอบสวน ก็มีกฎหมายที่กำหนดขั้นตอน วิธีการสืบสวนสอบสวน หรือให้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกรณีพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 รวมทั้งกรณีที่มีบทบัญญัติกำหนดขั้นตอนและวิธีการสืบสวนสอบสวน หรืออำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐ แทรกอยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายฉบับต่างๆ⁹

⁹ พลตำรวจโท ดร.ปิยะ อุทาโย และคณะ. รายงานวิจัยโครงการ “การพัฒนาการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดูแลความปลอดภัยสาธารณะจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ” กุมภาพันธ์ 2563

6. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานระหว่างประเทศ

การประสานงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับต่างประเทศ เพื่อให้ได้ตัวคนร้ายที่หลบหนีไปกลับมาดำเนินคดี และเพื่อความร่วมมือในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน มีกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติเพื่อขอหรือส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ กำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางในการร้องขอหรือรับคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ ต้องเป็นความผิดอาญาของทั้งสองประเทศ และเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไปหรือโทษประหารชีวิต

การส่งคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน สำหรับประเทศที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย ให้ส่งไปยังผู้ประสานงานกลาง ในกรณีที่ประเทศผู้ร้องขอมิได้มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ส่งคำร้องผ่านวิถีทางการทูต ซึ่งกรณีนี้จะต้องแสดงโดยชัดแจ้งว่าจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศไทยในทำนองเดียวกันเมื่อประเทศไทยร้องขอ ความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องไม่เป็นความผิดลักษณะทางการเมืองหรือเป็นความผิดทางทหาร

กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติถึงกระบวนการในการดำเนินการเพื่อการส่งผู้ร้ายข้ามแดนไว้เป็นขั้นตอน ได้แก่ การส่งคำร้องขอ การดำเนินการของผู้ประสาน เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกระบวนการพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนในชั้นศาล การอุทธรณ์ การดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนค่าใช้จ่าย เป็นต้น

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 มีลักษณะเช่นเดียวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่เป็นเรื่องความร่วมมือในเรื่องทางอาญา เช่น ความช่วยเหลือในการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี ริบทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นๆ เช่น การขอข้อมูล มีการกำหนดให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ประสานงานกลางในการให้ความช่วยเหลือหรือขอความช่วยเหลือ

ในปัจจุบัน ประเทศที่มีสนธิสัญญากับประเทศไทยในการโอนตัวนักโทษมีจำนวน 38 ประเทศ ประเทศที่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทย จำนวน 16 ประเทศ (มีผลบังคับใช้ 15 ประเทศ) ประเทศที่มีข้อตกลงช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา (Mutual Legal

---

อ้างอิงข้อมูลจาก ฝ่ายสนธิสัญญาและกฎหมาย กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อ 1 กรกฎาคม 2562. หน้า 188 - 189

Assistance Treaty - MLAT) กับประเทศไทย จำนวน 14 ประเทศ (มีผลบังคับใช้แล้ว 13 ประเทศ) และสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน (ASEAN MLAT) ลงนามเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 และประเทศไทยได้ให้สัตยาบันสารเมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556 (มีผลบังคับใช้สำหรับประเทศไทยเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2556)¹⁰

7. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests)¹¹

ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง แนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว จากองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งประมวลขึ้นจากความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดมิได้ รวมทั้ง การคุ้มครองป้องกันตนเอง ความมั่นคงทางทหาร เสรีภาพทางเศรษฐกิจ และบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี อย่างไรก็ตามผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดขึ้นนั้น ก็ต้องสอดคล้องกับความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศด้วย ไม่เช่นนั้นรัฐบาลจะขาดเสถียรภาพทางการเมือง เพราะขาดการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่นั่นเอง

ผลประโยชน์แห่งชาติที่ค่อนข้างจะถาวรอนุมานได้จาก

1. ความมุ่งประสงค์ของชาติ (National Purpose) ในรัฐธรรมนูญของประเทศ
2. อนุมานจากอุดมการณ์ของชาติและค่านิยมอันเกิดจากจริยธรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณี

อุดมการณ์ (Ideology) ลักษณะของอุดมการณ์นั้น มีผู้กล่าวว่าเป็นค่านิยมแบบหนึ่ง รัฐบาลไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อจัดตั้งอุดมการณ์ของชาติไทยขึ้น ดร.กระมล ทองธรรมชาติ แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของอุดมการณ์ชาติไทยไว้ 5 ประการ คือ

1. เกิดทุนและดำรงไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเอกลักษณ์ ความเป็นไทย
2. พัฒนา สร้างสรรค์ สถาบันทางการเมืองของประเทศให้เป็นประชาธิปไตย ที่มั่นคงมีความรับผิดชอบต่อประชาชนโดยแท้จริง
3. การปรับปรุงระบบเศรษฐกิจให้เป็นระบบเศรษฐกิจผสมที่มีความมั่นคง ยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

¹⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 189

¹¹ พลตรี สุทน เหมือนพิทักษ์, “แนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับกัมพูชาของกองทัพไทย” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 2559 - 2560 หน้า 31 - 33

เหตุผลของลำดับความเร่งด่วนของผลประโยชน์แห่งชาติด้วยหากผลประโยชน์แห่งชาติที่มั่นคงถาวรและประชาชนส่วนใหญ่หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ยอมรับกันน่าจะเป็นความมุ่งประสงค์ของชาติมากกว่าผลประโยชน์แห่งชาติ ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ชาติจะต้องบรรลุถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากในการกำหนดให้ถูกต้องแต่ก็เป็นสิ่งจำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้เป็นอันขาดยิ่งกว่านั้นยังจะต้องพิสูจน์หาผลประโยชน์ของชาติอื่นทั้งฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายศัตรูเพราะผลประโยชน์แห่งชาตินั้นอาจมีผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของตน หรือส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติของตน (ผลประโยชน์ร่วมกัน)

ตัวอย่างผลประโยชน์แห่งชาติของไทยที่กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปี พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. การดำรงอยู่ของรัฐอย่างมีเอกราชอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน
2. ความเกษมสุขสมบูรณ์ของประชาชน
3. ความเจริญก้าวหน้าโดยส่วนรวมทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสถาบันการปกครองที่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ประชาชน
4. ความมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมระหว่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ

ทำการศึกษาเรื่อง “การดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศในกลุ่มอาเซียน” เมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยระบุว่ามิใช่ว่าทุกประเทศจะประสบกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในทุกประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ทั้งหมด สำหรับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ที่สำคัญในประเทศอาเซียน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาลักลอบนำคนเข้าเมือง ปัญหาการค้าสตรีและเด็ก ปัญหาการค้าอาวุธ ปัญหาการก่อการร้ายสากล ปัญหาการปลอมแปลงเอกสารเดินทางและเอกสารการเงิน ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธ เป็นต้น นอกจากนี้ พลตำรวจเอก วัชรพลฯ ได้เสนอแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนี้

1. มาตรการภายในประเทศ ได้แก่ บัญญัติกฎหมายให้การกระทำที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ การกระทำบางประการ ให้เป็นความผิด เช่น เป็นสมาชิกองค์กรอาชญากรรม การล่อลวงสตรีและเด็ก การเสพยาเสพติดของประชาชนไม่ว่าจะเป็นการกระทำในประเทศอื่น เป็นต้น การมีมาตรการด้านกฎหมายหรือเครื่องมือพิเศษในการบังคับใช้กฎหมายและ

การสืบสวนสอบสวน เช่น การดักฟังทางโทรศัพท์ อำนาจพิเศษของฝ่ายบริหารในการควบคุมตัวบุคคล มาตรการคุ้มครองพยาน เป็นต้น

2. มาตรการภายนอก ได้แก่ ความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ การควบคุมการส่งมอบ (Control Delivery) เพื่อร่วมมือกันอนุญาตให้มีการส่งสิ่งของผิดกฎหมายผ่านไปสู่ดินแดนของอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศโดยเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบถึงการดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพิสูจน์ทราบในการกระทำผิด มาตรการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและวิทยาการสมัยใหม่ มาตรการส่งผู้ร้ายข้ามแดน มาตรการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องอาญา เช่น การสอบสวนและการสืบพยานหลักฐาน การจัดหาและการให้เอกสารหรือข่าวสาร การส่งเอกสาร การค้นและยึด เป็นต้น

ข้อเสนอเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงานของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติของอาเซียน โดยครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ การจัดตั้งศูนย์ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการแสวงหาความร่วมมือกับคู่เจรจาอื่นของอาเซียน ทั้งองค์กรระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ¹²

2. สักกรินทร์ นิยมศิลป์¹³

นำเสนอถึงปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในไทยและภูมิภาคอาเซียนที่กำลังเผชิญอยู่ ประกอบไปด้วยการค้ามนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น การผลิตและค้ายาเสพติด การค้าพืชพันธุ์และสัตว์ป่า การค้าสินค้าปลอม และมาเฟียข้ามชาติ สำหรับมาเฟียข้ามชาติจะมีอยู่ด้วยกันหลายกลุ่มในไทย ได้แก่ แก๊งยาสูบ แก๊งมาเฟียยุโรป แก๊งเงินดำ แก๊งลูกหมู แก๊งคอลเซ็นเตอร์ แก๊งแขกขาว แก๊งลูกแมว แก๊งอาชญากรรมจากประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

¹² วัชรพล ประสารราชกิจ, พลตำรวจตรี. การดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศในกลุ่มอาเซียน. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “อาเซียนในสหัสวรรษใหม่” จัดโดย กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ และสถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ (ISIS) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 21-22 มิถุนายน 2543.

¹³ สักกรินทร์ นิยมศิลป์. อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยคุกคามไทยและอาเซียน. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558. [ออนไลน์]. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2560. จาก <http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-ConferenceA15-fulltext.pdf>

ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียน ประกอบด้วย การมีข้อจำกัดในด้านความร่วมมือตามกรอบการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านอาชญากรรมข้ามชาติของอาเซียน (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime – AMMTC) ซึ่งมีปัญหาในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางด้านความมั่นคง กลไกในระดับปฏิบัติการร่วมกันของอาเซียน และการมุ่งเน้นเฉพาะด้านการสร้างจิตความสามารถ โดยไม่เน้นการป้องกันและปราบปราม นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านที่เกี่ยวกับการไม่สามารถแทรกแซงกิจการภายในของอาเซียน โดยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. การปรับปรุงทั้งระบบกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
2. การสร้างจิตสำนึกในเรื่องธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคเอกชน
3. การให้มีหน่วยงานในการทำหน้าที่กำกับดูแลองค์กรภาคเอกชน
4. การให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
5. การทบทวนวิถีอาเซียน เนื่องจากอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาร่วมของทั้งภูมิภาคและต้องร่วมมือเชิงรุก

3. ผลสำรวจโท ดร.ปิยะ อุทัย พลตำรวจตรี ดร. ปรีดา สถาวร และคณะ

จัดทำโครงการ “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานตำรวจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อการดูแลความปลอดภัยสาธารณะ (A Comparative Study of Police Administration and Laws in the ASEAN Countries for Public Safety) ในระหว่างปี 2558 – 2561 โดยได้รับการสนับสนุนจาก กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) (ต่อมาในปี 2562 กองทุนสนับสนุนการวิจัยปรับเปลี่ยนโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และชื่อเป็น “สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม” หรือเรียกโดยย่อว่า “สกว.) โครงการดังกล่าวเป็นการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานตำรวจ ในฐานะเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหลักของแต่ละประเทศในประชาคมอาเซียน และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานตำรวจของแต่ละประเทศในอาเซียนแล้ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. วิวัฒนาการการจัดองค์กรตำรวจของประเทศอาเซียนในอดีต ระบอบการปกครองของประเทศ บริบททางประวัติศาสตร์ ได้ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านงานตำรวจและการบังคับใช้กฎหมาย
2. สภาพอาชญากรรม ลักษณะอาชญากรรมของแต่ละประเทศ ทั้งอาชญากรรมภายในและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นมาจากสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ

3. ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นผลมาจากรากฐานของระบบกฎหมายจากยุคอาณานิคม ผสมผสานกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การเมือง และหลักศาสนาของแต่ละประเทศ

4. รูปแบบความร่วมมือในงานตำรวจระหว่างประเทศ ในปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียน มีความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานตำรวจทั้งในระดับนานาชาติระดับภูมิภาคหรือ พหุภาคีและระดับทวิภาคี โดยกิจกรรมความร่วมมือในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดส่งกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไปร่วมปฏิบัติการกับองค์การสหประชาชาติ ความร่วมมือในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ความร่วมมือด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร เป็นต้น โดยทิศทางของนโยบาย ความร่วมมือของประเทศต่างๆ ในอาเซียน เกิดจากผลประโยชน์ของชาติ และเบื้องหลังของปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น องค์กรความรู้ดังกล่าวทำให้เข้าใจถึงภาพรวมของสถานะอาชญากรรมทั้งภายในประเทศอาเซียน และอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายงาน ตำรวจระหว่างประเทศของประเทศต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์หากนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาพัฒนาต่อยอดเพื่อศึกษาเชิงลึกวิเคราะห์และพัฒนากิจการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจประเทศต่างๆ เพื่อรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ โดยจัดทำเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมต่อไป

4. ผลตำรวจโท ดร.ปิยะ อุทาโย และคณะ

รายงานวิจัยโครงการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม” หรือ สกสว. “การพัฒนากิจการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดูแลความปลอดภัยสาธารณะจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ” (กุมภาพันธ์ 2563 : บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกสถานภาพอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนากิจการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยเพื่อรับมือและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และแสวงหาแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม การศึกษามีขอบเขตเฉพาะอาชญากรรม 8 ลักษณะ คือ การใช้กลอุบายหลอกลวง (Scam) อาชญากรรมไซเบอร์ (Cybercrime) การค้ำมนุษย์ การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติ การโจรกรรมรถข้ามชาติ การลักลอบค้ายาเสพติดข้ามชาติ การปลอมเอกสารและธนบัตร และการฟอกเงิน โดยใช้การศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) เก็บข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

จากบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้ และการประชุมระดมความคิดเห็นหรือประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) รวมทั้งการศึกษากิจการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะอาชญากรรมข้ามชาติที่พบในประเทศไทยในขอบเขตของการศึกษารั้งนี้ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ อาชญากรรมข้ามชาติที่ผู้กระทำผิดประสงค์ต่อทรัพย์ โดยกระทำผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การใช้กลอุบาย (Scams) และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Cybercrime) อาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดเคลื่อนย้ายทรัพย์สินหรือคนข้ามพรมแดน ได้แก่ การค้ามนุษย์ ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับชาวต่างชาติ ลักลอบค้ายาเสพติด และโจรกรรมรถข้ามชาติ และอาชญากรรมที่เป็นการสนับสนุนหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำผิดอื่น ได้แก่ การปลอมแปลงเอกสารและธนบัตร การฟอกเงิน

ผลการศึกษาด้านการบริหารจัดการงานตำรวจ พบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การจัดองค์กรการบริหารงานบุคคล เทคโนโลยี แนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การศึกษาด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ พบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ขาดเจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานประจำในต่างประเทศ การประสานงานที่ต้องอาศัยศักยภาพและภาวะผู้นำ การขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารอาชญากรรม ขั้นตอนการประสานงานระหว่างประเทศเพื่อขอความร่วมมือในทางอาญาและการศึกษาด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ กฎหมายในปัจจุบันไม่ครอบคลุมการกระทำผิด การดำเนินการตามกฎหมายมีขั้นตอน กระบวนการที่ต้องใช้เวลา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานตำรวจในต่างประเทศและภายในประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียน

5. กิตติพงษ์ คีรีรักษ์¹⁴

ศึกษาเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของไทย” โดยการสำรวจความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่จากกองการต่างประเทศและกองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 185 คน

¹⁴ กิตติพงษ์ คีรีรักษ์. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองว่าสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ ความยากง่ายของการปฏิบัติงาน รองลงมาเป็นการแทรกแซงทางการเมือง เครือข่ายและความเข้มแข็งขององค์กร การทุจริตของเจ้าหน้าที่และความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมีข้อเสนอแนะในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความชำนาญให้มากขึ้น ควรมีนโยบายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาความรู้ด้านอาชญากรรมข้ามชาติ
2. การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการดำเนินการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพียงพอลักษณะของความซับซ้อนของอาชญากรรมข้ามชาติ
3. การปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุม ชัดเจน และมีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ รวมทั้งมาตรการการคุ้มครองพยานและการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น ผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ ผู้สมคบผู้มีอิทธิพลหรือนักการเมืองที่แทรกแซง เป็นต้น
4. การสร้างกลไกเพื่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและนอกประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนการทำงานและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความช่วยเหลือระหว่างกันมากขึ้น

6. คมสัน สุขมาก สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และประธาน วัฒนวาณิชย์

ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนากฎหมายคนเข้าเมืองเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ” โดยการสอบถามความคิดเห็นจากข้าราชการตำรวจผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองการต่างประเทศ กองกฎหมาย ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 16 ท่าน การสนทนากลุ่มเจาะจงข้าราชการตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจำนวน 23 คน และรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามด่าน และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ จำนวน 79 คนเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยให้มีความทันสมัยในเรื่องของการจัดการกับปัญหาการลักลอบขน ผู้โยกย้ายถิ่นฐาน การส่งตัวคนต่างด้าวกลับ หลักสิทธิมนุษยชนและการปฏิเสธบุคคลต่างด้าวเข้าเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ มี 4 ประการ คือ

1. ด้านข้อมูลพฤติการณ์ของคนต่างด้าวในฐานะข้อมูลบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากมีข้อมูลน้อยไม่เพียงพอที่จะทำให้เชื่อว่าจะเข้ามากระทำผิด ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่กล้าใช้ดุลพินิจในการปฏิเสธให้เข้าเมือง

2. ความล้าสมัยของข้อมูล โดยข้อมูลที่มีอยู่ในฐานข้อมูลสถานะของคนเข้าเมืองไม่มีการอัปเดตให้มีความเป็นปัจจุบัน ทำให้การทำงานผิดพลาด และข้อมูลที่มีอยู่ไม่มีการกำหนดวันหมดอายุของข้อมูล

3. การติดต่อประสานงานข้อมูลของหน่วยตรวจคนเข้าเมืองกับหน่วยอื่นไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากตรวจคนเข้าเมืองต้องทำงาน 24 ชั่วโมงแต่หน่วยงานอื่นทำงานเฉพาะในเวลาราชการ ทำให้เกิดปัญหาในการประสานขอข้อมูลในตอนกลางคืน

4. สิทธิตามกฎหมายของผู้ถูกปฏิเสธเข้าเมืองและปัญหาการติดต่อสื่อสาร

สำหรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมืองของไทย คือการแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะของบุคคลต้องห้ามเข้าเมืองในกฎหมายเข้าเมืองเพื่อให้ครอบคลุมรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การลักลอบขนคนเข้าเมือง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองสามารถปฏิบัติงานได้ในการคัดกรองคนเข้าเมืองได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการคัดกรองผู้โดยสารล่วงหน้า ซึ่งต้องมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ยังควรมีจัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างหน่วยงานตลอด 24 ชั่วโมง

7. อุนิษา เลิศโตมรสกุล, ชาญกณิต กฤตยา สุริยะมณี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้ทำการวิจัยปรากฏตาม “วารสารสหศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แนวทางในการเตรียมความพร้อมของตำรวจด้านการสืบสวนสอบสวน” ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2018 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกในด้านการสืบสวนสอบสวน รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกทางอาญาในด้านการสืบสวนสอบสวนสอบสวน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถที่มีประสบการณ์หรือที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในงาน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเตรียมความพร้อมทั้งในแง่ของนโยบายและการบริหารและการปฏิบัติ รวมทั้งการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสืบสวนสอบสวน ในระดับดี กล่าวคือมีการกำหนดไว้ในรูปของยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แผนปฏิบัติการ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะประจำปีงบประมาณ 2559 ที่มีการกำหนดรายละเอียดต่างๆ อีกอย่างเช่น กำหนดเป็นกลยุทธ์ แนวทางในการดำเนินการ แผนงาน โครงการและกิจกรรม รวมทั้ง คำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นอกจากนี้ผลการศึกษพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในลักษณะของการมีความรู้ความเข้าใจ (ความสามารถและทักษะ) ในงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ด้านการสืบสวนสอบสวนเป็นอย่างดี จากการทำงาน ประสบการณ์ จากการศึกษาอบรม อย่างไรก็ตาม ไรก็ตามก็ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจควรที่จะศึกษาอบรมเพิ่มเติมในสาขาวิชาที่สำคัญอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น หลักสิทธิมนุษยชน จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจกับระบอบประชาธิปไตย สังคมและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน หลักอาชญาวิทยา บุคลิกภาพกับอาชญากรรม (จิตวิทยา) การป้องกันอาชญากรรมร่วมสมัย ให้มีความรู้ความสามารถที่แข็งแกร่งและดีขึ้นเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานรัฐสามารถเกิดขึ้นได้จากประเทศที่อยู่ในระบบ ได้ประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ปัจจุบันได้กลายเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว การร่วมกันป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศย่อมเป็นประโยชน์ของประชาคมเป็นส่วนรวม ผู้วิจัยได้ใช้กรณีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจไทย - มาเลเซีย เป็นตัวแบบ โดยศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความเข้มแข็งมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ จากทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประกอบไปด้วยกรอบแนวคิดในด้านต่างๆ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คือ แนวคิดทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติกับรูปแบบความร่วมมือของตำรวจเพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ยังมีปัญหาหลายประการ ได้แก่ ความล่าช้าในการสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการและกำหนดโครงสร้างในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ตำรวจที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ระบบความยุติธรรมอ่อนแอ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีข้อตกลงที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของอาชญากร รวมถึง

ขาดความจริงใจในการจัดส่งผู้ร้ายข้ามแดน¹⁵ การจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติยังคงมีปัญหาหรือช่องว่างที่อาชญากรสามารถใช้เป็นช่องทางหลบหนีหรืออาศัยช่องว่างทางกฎหมาย ซึ่งเป็นกฎหมายภายในแต่ละประเทศที่ไม่เหมือนกัน หรือไม่มีความตกลงระหว่างประเทศ จึงทำให้ผู้ร้ายก่ออาชญากรรมโดยไม่มีรัฐใดจับกุมได้ อันเป็นปัญหาทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เช่น การรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนสอบสวน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น ส่วนการนำความร่วมมือของตำรวจทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการมาใช้ก็เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ปัจจุบันลำพังแต่รัฐเดียวไม่สามารถจัดการได้

2. กรอบแนวคิดด้านอาชญาวิทยา คือ รูปแบบการกระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างไทย-มาเลเซีย เพื่อให้เข้าใจสภาพอาชญากรรมที่มักจะพบในบริเวณพื้นที่ระหว่างไทย-มาเลเซียเพราะอาชญากรรมข้ามชาติมีหลายประเภท และมีหน่วยงานกำหนดนิยามไว้ไม่เหมือนกันทั้งหมด ดังนั้นงานวิจัยนี้ จึงกำหนดให้ใช้เพียงสภาพอาชญากรรมที่พบมากที่สุดคือ (1) การค้ามนุษย์ (2) การโจรกรรมรถข้ามชาติ (3) การลักลอบขนยาเสพติดข้ามชาติ (4) ปัญหาความไม่สงบหรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง (5) ปัญหาการค้าอาวุธสงคราม และกลุ่มผิดกฎหมายอื่น ๆ เช่น เครือข่ายค้ามนุษย์ และความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ซึ่งล้วนมีความเชื่อมโยงกันทำให้การบริหารจัดการชายแดนมีความสลับซับซ้อน¹⁶ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวโดยละเอียดในบทที่ 3

3. กรอบแนวคิดด้านรัฐศาสตร์และการบริหารงานภาครัฐ คือ ทฤษฎี แนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความร่วมมือของตำรวจที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้เข้าใจว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคืออะไร และปัจจุบันมีความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศอย่างไร โดยจะกล่าวรายละเอียดต่อไปในบทนี้

เมื่อเข้าใจกรอบแนวคิดข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยเอกสารในส่วนต่อไปของบทนี้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจสภาพอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศไทย – มาเลเซีย และทราบปัญหาอุปสรรคในการประสานความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และจะได้สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อจะกำหนดแนวทางจัดทำความร่วมมือของตำรวจไทยและประเทศ

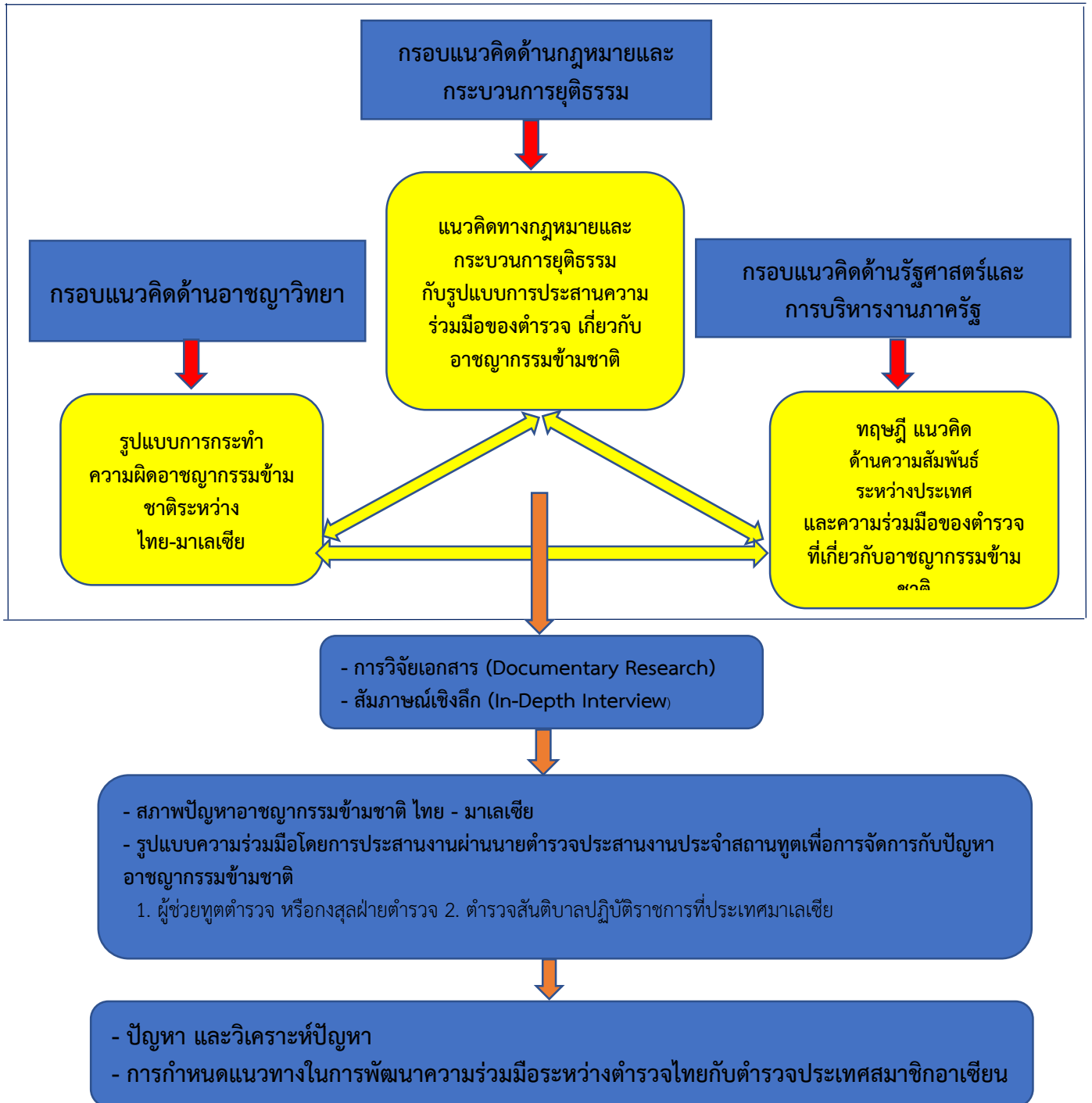
¹⁵ โดแนลด์ อี เวเธอร์บี (Donald E. Weatherbee). “อาเซียน: ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, แปล. กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2558, หน้า 296.

¹⁶ ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ “การบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย” ธันวาคม 2561, หน้า 5

สมาชิกอาเซียน ในบทที่ 4 อันจะได้วิเคราะห์ปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศในกลุ่มอาเซียนต่อไป

แผนภูมิที่ 2-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและความร่วมมือของตำรวจ

ไทย – มาเลเซีย

อาชญากรรมข้ามชาติ ไม่เพียงเป็นสิ่งที่คุกคามต่อสวัสดิภาพความปลอดภัยของประชาชนในลักษณะของปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่หากพิจารณาในมุมมองด้านความมั่นคงของรัฐแล้ว จะพบได้ว่าอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นสิ่งหนึ่งที่บั่นทอนทำลายความมั่นคงของรัฐในรูปแบบใหม่ ภัยต่อความมั่นคงของรัฐแบบเดิม คือ การคุกคามจากภายนอก รัฐ แต่ในยุคปัจจุบันสถานการณ์ด้านความมั่นคงของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ภัยจากกำลังทางทหารลดน้อยลง แต่มีภัยรูปแบบใหม่ได้เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ภัยทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และภัยคุกคามทางสังคม¹ ซึ่งรวมถึงภัยอาชญากรรมข้ามชาติ ในลักษณะคดีต่างๆ เช่น ยาเสพติด การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การค้ามนุษย์ เป็นต้น ในส่วนของคดีค้ามนุษย์ ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาการค้ามนุษย์โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต่อประเทศและต่อภูมิภาคบรรดาประเทศต่างๆ ในอาเซียน การค้ามนุษย์ในภูมิภาคนี้ เกี่ยวข้องทั้งในลักษณะเป็นประเทศต้นกำเนิดที่คนถูกลักพา การส่งผ่านหรือเป็นประเทศปลายทาง หรือเป็นทั้งสามลักษณะ² อย่างไรก็ตาม การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ก็เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความร่วมมือเพื่อรับมือกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในโลกยุคปัจจุบันซึ่งมิได้เป็นภัยคุกคามเฉพาะในภูมิภาคอาเซียนเท่านั้น กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรตำรวจโดยตรง ได้แก่ INTERPOL องค์กรตำรวจสากล เป็นกลไกระดับนานาชาติ

---

¹ “การกำกับดูแลภาคความมั่นคงโดยรัฐสภา : หลักการ กลไก และแนวปฏิบัติ (คู่มือสำหรับสมาชิกรัฐสภา หมายเลข 5 – 2003, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, Inter-Parliamentary Union)”. ปราณี ทิพย์รัตน์, แปลและเรียบเรียง (กรุงเทพฯ: บริษัทพีเพรส จำกัด, 2556), หน้า 19.

² โดแนลด์ อี เวเธอร์บี (Donald E. Weatherbee), “อาเซียน: ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, แปล (กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2558), หน้า 317.

สร้างเครือข่ายความร่วมมือ การบังคับใช้กฎหมาย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างประเทศสมาชิกทั่วโลก และ องค์การตำรวจอาเซียน(ASEANAPOL) หรือ “ASEAN National Police” เป็นการรวมตัวขององค์การตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียนมีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงความร่วมมือในระดับภูมิภาคในการป้องกันและต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติ ในบทนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ไทย – มาเลเซีย
2. ความร่วมมือและความร่วมมือทางอาญาของตำรวจระหว่างประเทศ
3. รูปแบบนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูต : ผู้ช่วยทูตตำรวจ
4. รูปแบบตำรวจสันติบาลไทยในประเทศมาเลเซีย
5. จำนวนประเทศที่ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยและจำนวนประเทศที่ไทยส่งผู้ช่วยทูตทหารไปประจำที่ต่างประเทศ
6. สภาพปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

สภาพปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ไทย – มาเลเซีย

1. ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติ

อาชญากรรมข้ามชาติ มีการให้ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติว่า เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับมากกว่า 1 ประเทศ ในด้านการวางแผน การลงมือกระทำผิด หรือผลกระทบจากอาชญากรรมข้ามชาติ การกระทำผิดกฎหมายเหล่านี้มีลักษณะแตกต่างจากอาชญากรรมอื่นๆ ในลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศ³ ลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติที่แตกต่างจากอาชญากรรมโดยทั่วไป จึงมีความจำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมข้ามชาติ การพัฒนากลยุทธ์ในการป้องกัน รวมทั้งเพิ่มกระบวนการดำเนินคดีที่มีประสิทธิภาพ

อาชญากรรมข้ามชาติ อาจแบ่งออกเป็นกลุ่มกว้างๆ ได้ 3 กลุ่ม ได้แก่⁴

---

³ Jay S. Albanese, “Transnational Crime,” Oxford Bibliographies, <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780195396607/obo-9780195396607-0024.xml>

⁴ Ibid.

1. ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการสินค้าผิดกฎหมาย เช่น การค้ายาเสพติด การค้าสิ่งของที่ถูกลักขโมย การค้าอาวุธ และเงินตราปลอม เป็นต้น
2. บริการที่ผิดกฎหมาย เช่น การค้าบริการทางเพศ การค้ามนุษย์ เป็นต้น
3. การแทรกซึมเข้าไปในภาคธุรกิจหรือภาครัฐ เช่น การฉ้อโกง การกรรโชก การฟอกเงิน และคอร์รัปชัน เป็นต้น ซึ่งเกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งประเทศ

อาชญากรรมข้ามชาติ มีความแตกต่างจากความผิดอาญาระหว่างประเทศ (International Crime) ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่กระทำต่อมนุษยชาติโดยรวม และอาจเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับหลายประเทศหรือไม่ก็ได้ ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court : ICC) เป็นศาลระหว่างประเทศซึ่งมีที่ทำการอยู่ในกรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีเขตอำนาจดำเนินคดีผู้กระทำความผิดอาญาระหว่างประเทศ 4 ฐาน คือ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocide) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crime Against Humanity), อาชญากรรมสงคราม (War Crimes) และอาชญากรรมอันเป็นการรุกราน (Aggression)

การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ถูกนำเสนอบนเวทีโลกโดยองค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม (United Nations Crime and Criminal Justice Branch) ในปี ค.ศ. 1974 เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของที่ประชุมองค์การสหประชาชาติในด้านอาชญากรรม⁵ ต่อมา อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะขององค์การ ค.ศ. 2000 (United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000 - UNTOC) มาตรา 3⁶ ได้ระบุถึงการกระทำผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นความผิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้⁶

1. การกระทำผิดที่ได้กระทำลงมากกว่าในหนึ่งรัฐ

---

⁵ พันตำรวจโท อิศราวุธ อ่อนนุ่ม, “อาชญากรรมข้ามชาติกับงานตำรวจด้านกิจการพิเศษ”, กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปปี้ลเอสพรีนติ้ง จำกัด, 2553. หน้า 5.

⁶ United Nations Office on Drugs and Crime, “United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto”. Retrieved from https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organisedcrime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

2. การกระทำผิดที่ได้กระทำลงในหนึ่งรัฐ แต่มีส่วนหนึ่งส่วนใดอันเป็นสาระสำคัญของการเตรียม วางแผน อำนาจการ หรือควบคุม เกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง

3. การกระทำผิดที่ได้กระทำลงในหนึ่งรัฐ แต่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรรมองค์กรซึ่งมีส่วนร่วมกิจกรรมอาชญากรรมมากกว่าหนึ่งรัฐ

4. การกระทำผิดที่ได้กระทำลงในหนึ่งรัฐ แต่มีผลกระทบอย่างมากในอีกรัฐหนึ่ง

สำหรับรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติที่กำหนดไว้โดยองค์การสหประชาชาติ มีจำนวน 18 ลักษณะ ประกอบด้วย⁷

1. การฟอกเงิน
2. การก่อการร้าย
3. การลักลอบค้าศิลปวัตถุและทรัพย์สินทางวัฒนธรรม
4. การละเมิดลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญา
5. การค้าอาวุธ
6. โจรสลัด
7. การจับตัวประกัน
8. การฉ้อโกง
9. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์
10. อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม
11. การค้ามนุษย์
12. การค้าชิ้นส่วนมนุษย์
13. การค้ายาเสพติดให้โทษ
14. การฉ้อโกงธนาคาร
15. การแทรกซึมธุรกิจ
16. การทุจริต
17. การติดสินบนเจ้าหน้าที่

---

⁷ สักกรินทร์ นิยมศิลป์, “อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยคุกคามไทยและอาเซียน”, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558, หน้า 237. เข้าถึงได้จาก http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/4_4_7_IPSR-Conference-A1_5_fulltext.pdf.

18. ความผิดที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม

นอกจากนี้ องค์กรตำรวจสากล (INTERPOL) เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่ประสานงานการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประเทศต่างๆ ได้แบ่งอาชญากรรมข้ามชาติในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 16 ประเภท ประกอบด้วย

1. การทุจริต
2. อาชญากรรมที่กระทำต่อเด็ก
3. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์
4. การค้ายาเสพติด
5. อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม
6. อาชญากรรมการเงิน
7. การลักลอบค้าอาวุธ
8. โจรสลัด
9. องค์กรอาชญากรรม
10. อาชญากรรมเกี่ยวกับยา
11. การก่อการร้าย
12. การค้ามนุษย์และชิ้นส่วนมนุษย์
13. การลักลอบค้าของเถื่อน
14. การโจรกรรมยานพาหนะ
15. อาชญากรรมสงคราม
16. การลักลอบค้าศิลปวัตถุผิดกฎหมาย⁸

ในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การประชุมหัวหน้าตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียน หรือ ASEANAPOL ได้ให้ความสนใจและมุ่งเน้นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคจากการประชุมในแต่ละครั้งจะมีการยกปัญหาอาชญากรรมมาเป็นหัวข้อเจรจา จำนวน 9 ประเภท ได้แก่

1. การลักลอบการค้ายาเสพติด (Illicit Drugs Trafficking)
2. การก่อการร้าย (Terrorism)
3. การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling)

---

⁸ ชิตพล กาญจนกิจ, “ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ”, วารสารสังคมศาสตร์ (คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) 46, 1 (2559): 51-77.

4. การลักลอบค้ามนุษย์ (Human Trafficking)
5. การฉ้อโกงทางทะเล (Maritime Fraud)
6. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ความผิดเกี่ยวกับธนาคารและการปลอมแปลงบัตร
เครดิต (Commercial Crime, Bank Offences and Credit Card Frauds)
7. อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cyber Crime)
8. การปลอมแปลงเอกสารการเดินทาง (Fraudulent Travel Documents)
9. การฉ้อโกงระหว่างประเทศ (Transnational Frauds)

ในส่วนของกฎหมายภายในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 3 วรรคสอง ได้กำหนดนิยามของ “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ
  2. ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุนหรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง
  3. ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งรัฐ
  4. ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง
- ซึ่งเป็นการบัญญัติกฎหมายตามความแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000 - UNTOC) มาตรา 3 ที่กล่าวข้างต้นนั่นเอง

จากข้อมูลของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับแจ้งจากประชาชนที่ได้รับความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับนิยามของอาชญากรรมข้ามชาติข้างต้นมีจำนวน 8 ลักษณะดังนี้

1. การใช้กลอุบายหลอกลวงในรูปแบบต่างๆ (scam)
2. อาชญากรรมไซเบอร์ (Cybercrime)
3. การค้ามนุษย์
4. การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติ
5. การโจรกรรมรถข้ามชาติ
6. การลักลอบขนยาเสพติด
7. การปลอมเอกสารและธนบัตร

8. การฟอกเงิน

2. สภาพปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติไทย-มาเลเซีย

ในส่วนของอาชญากรรมข้ามชาติระหว่าง ไทย - มาเลเซีย มีลักษณะดังเช่นข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่ประเภทที่มีความสำคัญในพื้นที่ตามที่ผู้วิจัยได้สอบถาม พลตำรวจตรี ปรีดา สถาวร นักวิจัยโครงการการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานตำรวจ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อการดูแลความปลอดภัยสาธารณะ ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 และบทความที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญ ดังนี้

2.1 การค้ามนุษย์ มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม แบ่งหน้าที่กันทำ ได้แก่ หัวหน้าขบวนการ ผู้นำพา ผู้อำนวยการความสะดวกเพื่อนำเข้าอีกประเทศ จึงต้องมีผู้ร่วมกระทำผิดระหว่างประเทศต้นทาง และคนในประเทศปลายทาง มีมูลเหตุจูงใจ เพื่อแสวงหาประโยชน์จากการนำเหยื่อไปค้าแรงงานโดยบังคับ ก่อฉ้อ ข่มขู่ เอาเปรียบแรงงานไทย ไปทำงานในต่างประเทศ เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน หรือแรงงานประมงในเรือประมง หรือแรงงานต่างชาติ เข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น เมียนมา หรือถูกส่งต่อไปประเทศที่สาม เช่น มาเลเซีย รวมถึงผู้อพยพชาวโรฮิงจา โดยใช้ประเทศไทยเป็นทั้งต้นทาง และปลายทางการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เพราะสภาพค้ำจุนโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจของเหยื่อ เป็นช่องโอกาสสำหรับขบวนการค้ามนุษย์ ส่วนปัญหาการขาดแคลนแรงงานเป็นปัจจัยเสริมและผลประโยชน์จากธุรกิจมีมาก

2.2 การโจรกรรมรถข้ามชาติ เป็นองค์กรอาชญากรรม แบ่งงานกันทำ ได้แก่ นายทุนผู้สั่งซื้อ คนหารถ คนโจรกรรมรูปแบบการกระทำผิดแบ่งเป็น

1. ประเทศไทย เป็นทั้งต้นทาง รถถูกโจรกรรมส่งไป กัมพูชา เมียนมา ลาว
2. ประเทศไทยเป็นปลายทางหรือทางผ่าน โดยมีรถถูกโจรกรรมจากมาเลเซีย ส่งมาไทยหรือส่งต่อไปประเทศอื่น

โดยมีมูลเหตุจูงใจ ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของเหยื่อ เพราะเจ้าของรถขาดความระมัดระวังในการปกป้องทรัพย์สิน หรืออาจเป็นผู้มีส่วนในการกระทำผิดเองกรณีที่เป็นรถยนต์เช่าซื้อ หรือเจ้าของแจ้งความเท็จเพื่อเอาประกันภัย โดยผู้เสียหายอาจเป็นบริษัทเช่าซื้อผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถอยู่ระหว่างเช่าซื้อ และบริษัทประกันภัย ซึ่งต้องจ่ายเงินประกันเมื่อรถถูกโจรกรรม หรือกรณีเจ้าของแจ้งความเท็จ โดยคนร้ายจะใช้ทะเบียนรถในพื้นที่ ที่ผู้ครอบครองรถมีส่วนกระทำผิด ในกรณีรถอยู่ระหว่างเช่าซื้อ แล้วแจ้งความเท็จว่าถูกลัก แล้วลักลอบส่งออกเป็นคันหรืออะไหล่ทางชายแดน หรือส่งพัสดุ หรือส่งทาง Container ทำเรือ โดยมีผู้ต้องการใช้รถหรูในราคาถูก เป็นปัจจัยเสริมให้เกิดการโจรกรรม และคนร้ายมีความเชี่ยวชาญเพราะเรียนรู้จากผู้กระทำผิด

3. การลักลอบขนยาเสพติดข้ามชาติ

กรณีชนกลุ่มน้อยในเมียนมา เป็นผู้ผลิตยาเสพติด ยาบ้า ไอซ์ เป็นเครือข่ายใหญ่ หรือชาวต่างชาติจากทวีปแอฟริกา นำเข้าตามช่องทาง หรือคนไทยทำหน้าที่ติดต่อกับคนต่างชาติ ลักษณะ เป็นองค์กรอาชญากรรม ที่มีเครือข่ายกว้างขวาง ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ค้ารายใหญ่ คนลำเลียง ผู้ค้ารายย่อยโดยมีมูลเหตุจูงใจ แสวงหาประโยชน์จากธุรกิจผิดกฎหมาย ซึ่งความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นความผิดต่อรัฐ ซึ่งประชาชนโดยทั่วไป ได้รับผลกระทบในด้านความสงบเรียบร้อย และเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ ประเทศไทยเป็นเป้าหมายของการลักลอบขนยาเสพติด เข้ามาจำหน่าย เป็นทางผ่านสู่ประเทศอื่นๆ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย เป็นต้น

4. ปัญหาความไม่สงบหรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติโดยมีใจกลางของปัญหา คือ เรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลายู ศาสนาอิสลาม และประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี โดยการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรง เป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ต้องการแบ่งแยกดินแดน ได้นำเงื่อนไขอัตลักษณ์เฉพาะมาขยายผล ในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความกลัวไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับ ประชาชนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาใหม่ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาภัยแทรกซ้อน บทบาทของภาคประชาสังคมโดยเฉพาะเยาวชนที่เห็นต่างจากรัฐ และถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของผู้เห็นต่างจากรัฐ การเข้ามามีบทบาทและแทรกแซงขององค์กร ระหว่างประเทศที่เพิ่มความซับซ้อนของปัญหามากยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2558, น. 6)

5. ปัญหาการค้าอาวุธสงคราม

การค้าอาวุธสงครามนับเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งในการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน ถึงแม้ว่าการค้าอาวุธสงครามกับชนกลุ่มน้อยในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาจะลดลงแต่ปัญหาของการค้าอาวุธสงครามให้กับกลุ่มค้ายาเสพติดกลับมีแนวโน้มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีการค้าอาวุธสงครามโดยนำเข้ามาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านเรือสินค้าต่างชาติ ที่เข้ามารับส่งสินค้า ตลอดจนมีการลักลอบนำเข้าผ่าน ช่องทางตามลักษณะภูมิประเทศแนวชายแดนทางบก จะเห็นได้ว่าปัญหาการค้าอาวุธสงคราม เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนเชื่อมโยงกับปัญหา

ยาเสพติด รวมไปถึงกลุ่มผิดกฎหมายอื่น ๆ เช่น เครือข่ายค้ายาเสพติด ซึ่งล้วนมีความเชื่อมโยงกัน ทำให้การบริหารจัดการชายแดนมีความสลับซับซ้อน⁹

ความร่วมมือและความร่วมมือทางอาญาของตำรวจระหว่างประเทศ

1. ความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ (International Police Cooperation)

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยได้เปลี่ยนจากพื้นที่การสู้รบมาเป็นพื้นที่สำคัญทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น หลังจากที่ได้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อปี 2558 การบริหารจัดการในพื้นที่ชายแดนให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการ และต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดจากการรวมกลุ่มของประเทศอาเซียน การบริหารจัดการด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนจึงถือเป็นมาตรการสำคัญของหลายประเทศในการคัดกรองสิ่งที่เป็นคุณ และเป็นโทษที่จะเข้ามากระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชนและเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศตน (ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ม.ป.ป., น. 1-4) ในส่วนของชายแดนประเทศไทย – มาเลเซีย มีพื้นที่เขตแดนติดต่อประมาณ 647 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ สตูล สงขลา ยะลา และนราธิวาส¹⁰

ความจำเป็นของความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ เพิ่มมากขึ้นพร้อมกับแนวโน้มของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีมากขึ้น ทิศทางของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นข้ามเขตแดนอาจไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเกิดขึ้นของการแบ่งเขตแดนระหว่างรัฐต่างๆ เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างรัฐ ถูกสถาปนาขึ้นเพื่อที่จะกำหนดขอบเขตอำนาจด้านการยุติธรรมโดยรัฐแต่ละรัฐ ดังนั้น การข้ามเขตแดนทำให้อาชญากรรมมีหนทางที่จะหลีกเลี่ยงผลที่ตามมาในทางกฎหมายต่อการกระทำผิดทางอาญา หรือทำให้ผลดังกล่าวบรรเทาเบาบางลง¹¹ การจัดการกับปัญหา

⁹ ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนนา วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ “การบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย” ธันวาคม 2561, หน้า 5

¹⁰ แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง พ.ศ. 2559-2564. (น. 4.), โดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2559

¹¹ Anthony J. Balzer, INTERNATIONAL POLICE COOPERATION: OPPORTUNITIES AND OBSTACLES, College of Police and Security Studies, Slovenia, 1996 Available <https://www.ncjrs.gov/policing/int63.htm> [25 June 2016]

อาชญากรรมข้ามชาติไม่ว่าจะเป็นระหว่างประเทศที่มีพรมแดนติดกันหรือไม่ หรือเป็นอาชญากรรมทางไซเบอร์ จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยลำพังหน่วยงานตำรวจของประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงเท่านั้น จำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างกันในการแก้ไขปัญหา หากกล่าวโดยทั่วไปแล้ว ความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ หมายถึงปฏิสัมพันธ์ทั้งที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ระหว่างหน่วยงานตำรวจ 2 หน่วยงานหรือมากกว่านั้น (รวมถึงองค์กรราชการและองค์กรเอกชนด้วย) เพื่อเป้าหมายให้มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม การดำเนินการสืบสวนสอบสวน และในที่สุดนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องสงสัย ความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ เป็นพลวัตประการหนึ่งซึ่งทำให้การข่าวด้านอาชญากรรม ได้ถูกแบ่งปันออกไปข้ามชาติและเขตแดนทางภูมิรัฐศาสตร์ ความร่วมมือของตำรวจระหว่างประเทศ ทำให้องค์กรตำรวจสามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านอาชญากรรมในต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ข้ามประเทศได้ ความร่วมมือนี้มีมิใช่เพียงการสร้างเครือข่ายและความเชื่อมโยงด้านข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมระหว่างหน่วยงานตำรวจระหว่างประเทศเพียงเท่านั้น แต่เป็นการสร้างความเชื่อมั่นที่ตั้งอยู่บนหลักการต่างตอบแทนซึ่งกันและกันด้วย¹²

องค์ประกอบที่สำคัญ ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรตำรวจระหว่างประเทศ มี 3 องค์ประกอบ กล่าวคือ ประการแรก การพิจารณาในเชิงภูมิรัฐ (geopolitical) ที่มีความต้องการอย่างเต็มที่ภายใต้สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะก่อให้เกิดความปลอดภัยพร้อมกับผลประโยชน์ของชาติ ดังนั้น ความร่วมมือจึงอยู่บนความสามารถของรัฐชาติที่จะสร้างสภาวะดังกล่าวผ่านการเจรจาอย่างต่อเนื่องของข้อตกลงแบบทวิภาคี ข้อตกลงระดับภูมิภาค และองค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐ (intergovernmental organization) และหรือ องค์กรระหว่างประเทศเหนือรัฐ (supranational organizations)

ประการที่สอง คือขอบข่ายของหลักการในเชิงวัตถุประสงค์ เช่น ความพยายามที่จะประสานงานจะประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับทรัพยากรและสมรรถนะ ที่จะระดมเข้ามาใช้ในการร่วมมือกันระหว่างองค์กรตำรวจ ประการสุดท้าย คือปัจจัยด้านองค์การ ระดับความเป็นสถาบันขององค์กร และความชอบธรรมของข้อตกลงหลายฝ่ายเป็นตัวแปรหลัก อาจมีคณะทำงานข้อตกลงที่ยังไม่มีลักษณะความเป็นสถาบันอยู่ด้วย องค์กรที่มีลักษณะสถาบันทางการ เช่น Interpol และ Europol ความร่วมมือของตำรวจที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงโครงสร้าง

¹² Frederic Lemieux, “The nature and structure of international police cooperation: an introduction,” in Frederic Lemieux. *International Police Cooperation: Emerging Issues, Theory and Practice* (Routledge, 2013), p. 1

ซึ่งรัฐชาติต่างๆ จะต้องพัฒนาผ่านการประนีประนอม การทำให้มีความเป็นมาตรฐาน และความคิดซึ่งยึดถือการทำให้งานตำรวจมีลักษณะของความเรื่องระหว่างประเทศ¹³

สำหรับเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ ความร่วมมือระหว่างตำรวจระหว่างประเทศเกิดขึ้นภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ยากลำบากหรือแม้ทั้งในสภาพที่มีความเป็นศัตรูกัน หน่วยงานระดับชาติซึ่งมีส่วนร่วมในระบบความร่วมมือของตำรวจต้องเผชิญกับอุปสรรคจำนวนมาก อุปสรรคดังกล่าวมีสาเหตุมาจากธรรมชาติที่เข้ากันไม่ได้ของโครงสร้าง วัฒนธรรม เทคโนโลยี กระบวนการทางศาล นโยบาย และการเมืองอันหลากหลาย อุปสรรคดังกล่าวทำให้เกิดข้อจำกัดในความร่วมมือ ความต่างที่ไม่สมดุลกัน (asymmetry) ของโครงสร้างองค์กรตำรวจแห่งชาติจำนวนมาก (รวมศูนย์อำนาจและกระจายอำนาจ) ส่งผลให้เกิดการแพร่หลายของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องในกระบวนการของความร่วมมือ ยิ่งไปกว่านั้น ความแตกต่างกันในเชิงวัฒนธรรมซึ่งมีอยู่ในความร่วมมือระหว่างประเทศ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในวัฒนธรรมย่อยของตำรวจ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาหลายประการเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเทคโนโลยีสารสนเทศ ในลักษณะที่ไม่สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกันได้ เป็นปัญหาความซับซ้อนในการจัดระบบการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานตำรวจของประเทศต่างๆ¹⁴

โอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างพันธมิตรตำรวจประเทศต่างๆ สามารถนำเสนอได้ในกรอบความร่วมมือหลายชั้น ความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้ใน 3 ระดับซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ในความร่วมมือระดับต่างๆ แสดงให้เห็นถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานและมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

- ความร่วมมือในระดับแรก คือ ระดับมหภาค ซึ่งรวมถึงประเด็นทางรัฐธรรมนูญ เป็นการยินยอมในข้อตกลง ความร่วมมือของฝ่ายนิติบัญญัติและกฎหมายของชาติ สิทธิและประเด็นทางจริยธรรมของงานตำรวจ ตัวแสดงในระดับนี้ จะสร้างนโยบายและเจรจาข้อตกลง ในขณะที่มีการปกป้องสถานะในการมีอำนาจสูงสุดของชาติไว้ด้วย

- ความร่วมมือในระดับกลาง รวมถึงโครงสร้างในเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติและกระบวนการของตำรวจและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ตัวแสดงในความร่วมมือระดับกลาง จะทำหน้าที่เป็นกั้นชนระหว่างชุดของตัวแสดงในระดับการเมือง กับตัวแสดงในระดับปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ประสานงาน (liaison officers) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญแต่ก็เป็นกลุ่มเล็กๆ ของความเป็น

¹³ Ibid, p. 3.

¹⁴ Ibid, p. 4.

วิชาชีพตำรวจ เป็นบุคคลที่เชื่อมต่อระหว่างผู้จัดทำนโยบายกับผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวน

- ความร่วมมือระดับล่าง เป็นการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมายและหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อิทธิพลในระดับจุลภาครวมถึงการสืบสวนสอบสวนความผิดเฉพาะด้าน การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมเฉพาะด้านด้วย ภาระงานเหล่านี้ ปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและ ผู้บริหารงานตำรวจ ซึ่งงานของตัวแสดงเหล่านี้ คือ การบังคับใช้กฎหมายโดยตรง หรือปฏิบัติงานโดยเชื่อมโยงกับสถาบันตำรวจต่างประเทศ

2. ความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ รูปแบบที่มีผลผูกพันทางกฎหมายและไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย

ก่อนที่จะเข้าสู่ประเด็นการประสานงานผ่านนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูต จำเป็นที่จะต้องเข้าใจเสียก่อนว่า นายตำรวจประสานงานประจำสถานทูตเป็นความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศในรูปแบบใด โดยภูมิภาคอาเซียนมีความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศในปัจจุบันมีทั้งรูปแบบที่มีผลผูกพันทางกฎหมายและไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ดังนี้

2.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาแบบมีผลผูกพันตามกฎหมาย

ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาแบบมีผลผูกพันตามกฎหมายเพื่อให้ประเทศคู่เจรจาต้องปฏิบัติตาม จะปรากฏในลักษณะสนธิสัญญา อนุสัญญา กฎบัตร พิธีสาร ความตกลง กติกา ฯลฯ ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศและอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยทั่วไปมักจะกระทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรและมีผลผูกพันคู่สัญญา รัฐภาคีจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีในสนธิสัญญาและตามมาตรา 26 และมาตรา 27 ของอนุสัญญากรุงเวียนนา ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า รัฐไม่อาจจะกล่าวอ้างบทบัญญัติของกฎหมายภายในเพื่อเป็นข้ออ้าง หรือเหตุผลในการที่จะไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญา ย่อมแสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าโดยหลักการแล้วหากรัฐเข้าผูกพันตนที่จะปฏิบัติตามสนธิสัญญา ผลของสนธิสัญญานั้นย่อมผูกพันรัฐนั้น จะกล่าวอ้างเหตุอื่นใดเพื่อที่จะไม่ปฏิบัติตามผลของสนธิสัญญา ย่อมไม่ได้ อีกทั้ง ไม่สามารถอ้างบทบัญญัติของกฎหมายภายในเพื่อเป็นเหตุในการไม่ปฏิบัติตามสนธิสัญญา (Malanczek,2000) ด้วยเหตุนี้รัฐจึงจำเป็นต้องวางข้อกำหนดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการปรับใช้สนธิสัญญากับระบบกฎหมายภายในของประเทศ เช่น ประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 เพื่อรองรับพันธกรณีที่มี

ตามอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร เป็นต้น และความร่วมมือแบบทางการสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้¹⁵

2.1.1 ระดับระหว่างประเทศ

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เป็นกฎหมายระหว่างประเทศฉบับสำคัญที่เปิดโอกาสให้ประเทศที่เป็นภาคีมาร่วมมือกันในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านการเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และเชื้อชาติของประเทศ โดยอนุสัญญาฯ ได้วางหลักเกณฑ์พื้นฐานอย่างกว้าง ให้ประเทศสมาชิกต้องนำเข้าไปบัญญัติไว้เป็นกฎหมายภายใน โดยมีข้อบ่งชี้ที่น่าสนใจ ได้แก่ ความผิดทางอาญาของการเข้าร่วม ในองค์กรอาชญากรรม การฟอกเงิน และคอร์รัปชัน และมาตรการตอบโต้ ความรับผิดชอบของนิติบุคคล การฟ้องร้อง และการพิพากษา การยึดทรัพย์ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ในการยึดทรัพย์ เขตอำนาจศาล การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การส่งมอบตัวผู้ต้องคำพิพากษา ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทางอาญา การสืบสวนร่วมกัน เทคนิคการสืบสวนพิเศษ การจัดทำฐานข้อมูลความผิดทางอาญา การคุ้มครองพยาน มาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และการรวบรวม การแลกเปลี่ยน และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทั่วไปขององค์กรอาชญากรรม เป็นต้น

2.1.2 ระดับภูมิภาค

สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของอาเซียน ค.ศ.2004³ ซึ่งเป็นเครื่องมือทางกฎหมายสำคัญระดับภูมิภาคที่ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายสำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือระหว่างรัฐต่อรัฐในภูมิภาคอาเซียนในเรื่องทางอาญาไว้หลายรูปแบบ แต่มีลักษณะที่น่าสนใจกว่าสนธิสัญญาทวิภาคีหรือพหุภาคีทั่วไปกล่าวคือ ได้วางหลักเกณฑ์ความช่วยเหลือระหว่างประเทศอาเซียนไว้มากกว่า เช่น การจัดหาให้ซึ่งเอกสารและบันทึกอื่นๆ ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ ค่าใช้จ่าย ซึ่งแน่นอนว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับรองสนธิสัญญาดังกล่าวมีพันธกรณีที่จะต้องนำเงื่อนไขและข้อบ่งชี้ต่างๆ ไปกำหนดเป็นกฎหมายภายในเพื่อบังคับใช้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม สนธิสัญญาอาเซียนฉบับนี้มีข้อจำกัดที่คล้ายคลึงกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

---

¹⁵ พันตำรวจเอก ชิตพล กาญจนกิจ “วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 56 ฉบับที่ 3/2559 ความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาเซียน: ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” หน้า 11 - 13

ในเรื่องทางอาญาทั่วไปโดยรัฐผู้รับคำร้องขอสามารถปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือได้ หากคำร้องขอเข้าข่ายคดีที่เกี่ยวข้องเนื่องกับประเด็นทางการเมือง เชื้อชาติ ศาสนา เพศ ชาตินิยม สัญชาติ และความผิดทางทหารรวมถึงคดีความมั่นคง ในลักษณะอื่นๆ

สนธิสัญญาฯ ได้เปิดโอกาสให้ผู้ประสานงานกลางของแต่ละรัฐสามารถส่งคำร้องขอความช่วยเหลือและการติดต่อประสานงานผ่านทางช่องทางตำรวจสากล (INTERPOL) หรือองค์การตำรวจ อาเซียน (ASEANAPOL) ในสถานการณ์เร่งด่วนได้ จึงทำให้ข้อมูลและพยานหลักฐานที่ได้จากการประสานงานทางคดี ผ่านช่องทางดังกล่าวได้รับการยอมรับในกระบวนการพิจารณาชั้นศาลมากขึ้น ดังนั้น การที่สนธิสัญญาฯ ได้ระบุถึงกลไกการประสานงานดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นการยอมรับถึงความถูกต้องในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยปริยาย

2.1.3 ระดับทวิภาคี

สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา สนธิสัญญาโอนตัวนักโทษเด็ดขาดระหว่างประเทศ รวมถึงข้อตกลงระหว่างรัฐบาลในรูปแบบอื่นๆ เช่น บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่องความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ ค.ศ. 2003 และบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่า ด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ค.ศ. 2003 เป็นต้น เป็นกฎหมายที่มีผลผูกพันระหว่างสองประเทศซึ่งค้ำประกันถึงผลประโยชน์ร่วมของประเทศที่มาร่วมลงนามเป็นสำคัญ

กฎหมายระหว่างประเทศในระดับทวิภาคีได้ช่วยทำให้การทำงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้นเนื่องจากมีพันธกรณีระหว่างรัฐในการที่จะต้องปฏิบัติตามหากมีกรณีเข้าตามเงื่อนไขที่วางไว้ อย่างไรก็ตามกฎหมายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีของภูมิภาคอาเซียนยังมีไม่มากนักโดยส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นที่ได้รับการผลักดันหรือสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศ เช่น บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลที่เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ และการต่อต้านการก่อการร้าย ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงควรผลักดันให้มีกรอบความร่วมมือในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีให้มากขึ้น

2.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาแบบไม่มีผลผูกพันทาง

กฎหมาย ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาแบบที่มีผลผูกพันตามกฎหมายที่ยึดถือตัวบทกฎหมายหรือหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่รูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายได้ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และพัฒนาไป

เป็นความสัมพันธ์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย หรือมีลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทน ซึ่งทำให้การประสานความร่วมมือในการสืบสวน ติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งโดยทั่วไปสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับ นโยบายและระดับปฏิบัติ ดังนี้¹⁶

2.2.1 ในระดับนโยบาย

2.2.1.1 การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime : AMMTC) เป็นการประชุมเพื่อรองรับการประชุมในระดับรัฐมนตรีของประเทศ อาเซียนที่ดูแลกำกับนโยบายด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ (กรณีนี้มีใช้การทำความตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศที่สร้างขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรและมีผลผูกพันคู่สัญญาที่รัฐภาคีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณี แต่ผลการประชุมมีความสำคัญระดับนโยบายของแต่ละประเทศ) เกิดขึ้นตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างเป็นทางการครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 2538 เพื่อให้เป็นกลไกระดับภูมิภาคในการกำกับและดำเนินการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีแนวโน้ม จะทวีความรุนแรงและขยายตัวมากขึ้น โดยจัดขึ้นเป็นประจำทุก 1 ปี ในครั้งล่าสุดจัด ขึ้นเมื่อปี 2019 ที่ผ่านมา ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย การประชุมดังกล่าวเป็นการหาแนวทางร่วมกันในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญ ได้แก่ การต่อต้านการก่อการร้าย การค้ามนุษย์ และการประชุมร่วมกับประเทศคู่เจรจา เป็นต้น

2.2.1.2 การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Senior Official Meeting on Transnational Crime : SOMTC) เป็นกลไกที่เน้นความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและการเสริมสร้างศักยภาพในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติทั้งด้านการป้องกันและปราบปรามในระดับปฏิบัติของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศอาเซียนในรูปแบบของการประชุมสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศในภูมิภาคอาเซียนทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเป็นเวทีในการผลักดันข้อเสนอใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายให้มากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูล การฝึกอบรม และการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ กรอบการประชุมดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา ประกอบด้วย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และอินเดีย ให้เป็นรูปธรรมตามเอกสารแถลงการณ์ทางการเมือง

¹⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 15 - 17

ที่ได้มีการลงนามกันในรูปแบบแผนงานที่ระบุกิจกรรม ความร่วมมืออย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมซึ่งประเทศผู้นำในแต่ละสาขาของอาชญากรรมข้ามชาติทำหน้าที่ประสานหารือและแสวงหาความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาอันจะส่งผลให้กลุ่มประเทศอาเซียนสามารถแสวงประโยชน์สูงสุดจากความเชี่ยวชาญของประเทศคู่เจรจาบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่ายเพื่อให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายนโยบายด้านอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 ในระดับปฏิบัติ

2.2.2.1 การประชุมกระบวนการบาห์ลี (Baliprocess) เป็นกลไกความร่วมมือของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย เนื่องจากประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ และการขนคนข้ามชาติโดยเฉพาะทางเรือเป็นปัญหาสำคัญของประเทศในภูมิภาคนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นเวทีระดับภูมิภาคในการหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันในการจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและการข่าวกรองผ่าน หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายด้วยกันในรูปแบบของเครือข่ายการบังคับใช้กฎหมาย การวางระบบการตรวจคนเข้าเมืองที่มีประสิทธิภาพ การตรวจร่วมกันตามแนวชายแดน เป็นต้น ผลลัพธ์ที่ได้จากการรอบการประชุมกระบวนการบาห์ลี มีตั้งแต่ การดำเนินการในเชิงนโยบายของภูมิภาคในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติไปจนถึงการพัฒนากลไกด้านกฎหมาย โดยส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกสร้างความร่วมมือระหว่างกันที่หลากหลายมิติเพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การออกกฎหมายภายในประเทศและมาตรการการป้องกัน และความช่วยเหลือต่อเหยื่อของการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก มาตรการจัดการกับการเข้าเมืองผิดกฎหมาย และการเสริมสร้างขีดความสามารถประเทศในรูปแบบของโครงการฝึกอบรม

2.2.2.2 การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน (ASEAN Chiefs of Police Conference : ASEANAPOL) เป็นกลไกความร่วมมือระหว่างองค์กรตำรวจอาเซียน ในระดับปฏิบัติ ประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ และคู่เจรจาอีก 5 ประเทศ และ 2 องค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ สำนักงานเลขาธิการอาเซียน และสำนักงานเลขาธิการองค์การตำรวจสากล โดยเป็นผลมาจากความตระหนักถึงผลร้ายของอาชญากรรมข้ามชาติต่อการเติบโตและการพัฒนาในภูมิภาคและต่อสังคมอาเซียน โดยรวม มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนระเบียบและกฎหมายที่ใช้ในกลุ่มประเทศอาเซียน ส่งเสริมการพัฒนาและการดำเนินงาน

ที่เป็นระบบในการบังคับใช้กฎหมายและการรักษาความสงบเรียบร้อย เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจ และความสามัคคีของตำรวจอาเซียนในการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงการพัฒนาขีดความสามารถทั้งในระดับองค์กรและบุคลากร และเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรตำรวจในภูมิภาคอาเซียนให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมจะอยู่ในรูปแถลงการณ์ร่วมที่เป็นข้อเสนอแนะหัวหน้าตำรวจของประเทศสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกัน แม้ว่าข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นจะเป็นเพียงกรอบนโยบายกว้างๆ และไม่มีพันธะผูกพันทางกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติแล้ว แถลงการณ์ดังกล่าวถือเป็นเจตจำนงร่วมของผู้นำองค์กรบังคับใช้กฎหมายหลักของแต่ละประเทศที่จะต้องใช้ความพยายามอย่างสุดความสามารถในอันที่จะปฏิบัติตามให้ได้

2.2.2.3 การประสานความร่วมมือทางอาญาผ่านองค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Police Organization : INTERPOL) หรือเรียกทั่วไปว่าองค์การตำรวจสากล ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่เป็นหน่วยงานกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลการสืบสวน สอบสวนคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ และช่วยเหลือกันในการติดตามจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษผ่านช่องทางตำรวจสากล คือ ระบบข้อมูลข่าวสารตลอด 24 ชั่วโมง หรือเรียกว่า I-24/7 ซึ่งเป็นการส่งและรับข้อมูลผ่านแหล่งข้อมูลกลาง (server) ของตำรวจสากลที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอาชญากรรมระหว่างกันเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมข้ามชาติหรือคดีที่อาชญากรหลบหนีไปต่างประเทศในลักษณะต่างๆ ในรูปแบบของหมายตำรวจสากล (INTERPOL Notices) 8 ประเภท ประกอบด้วยหมายสีแดง หมายสีดำ หมายสีส้ม หมายสีฟ้า หมายสีเหลือง หมายสีเขียว หมายสีม่วง และหมายสีขาว ตามลักษณะของประเภทคดีและคำร้องขอความร่วมมือที่กำหนดไว้ตามระเบียบการใช้หมายตำรวจสากล เช่น หมายสีแดง ใช้สำหรับติดตามบุคคลที่เป็นที่ต้องการตัว เพื่อส่งกลับไปดำเนินคดีหรือรับโทษทางอาญาในประเทศ ผู้ร้องขอ หรือหมายสีดำใช้สำหรับติดตามบุคคลสูญหาย เป็นต้น เพื่อให้ประเทศสมาชิกตำรวจสากลช่วยเหลือในการสืบสวนสอบสวนและติดตามอาชญากรข้ามชาติที่หลบหนีจากประเทศหนึ่งเข้าไปในอีกประเทศหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ตามกฎของ INTERPOL ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าหมายแดงไม่ใช่หมายจับ (It is not an international arrest warrant) ประเทศที่เจอผู้ที่มีหมายแดงจะจับหรือไม่จับบุคคลผู้นั้นก็ได้ เนื่องจาก INTERPOL ไม่ได้มีอำนาจที่จะบังคับประเทศสมาชิกว่าต้องจับผู้ที่มีหมายแดง (INTERPOL cannot compel any member country to arrest an individual who is the subject of a Red Notice)

รูปแบบนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูต : ผู้ช่วยทูตตำรวจ (Police Liaison Office)

มีนายตำรวจที่เป็นผู้แทนของสำนักงานตำรวจของประเทศนั้น ๆ ประจำอยู่ที่สถานทูตที่ตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ มีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานในคดีอาญาต่างๆ ที่ผู้ต้องหาได้หลบหนีมาอยู่ในประเทศอาเซียน หรือจากประเทศอาเซียนไปอยู่ต่างประเทศให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแสวงหาพยานหลักฐาน และการส่งและรับคำร้องขอทางการทูตที่เกี่ยวข้องกับคดีสำนักงานนายตำรวจประสานงานดังกล่าวได้มีบทบาทสำคัญในการคลี่คลายคดีอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและอาเซียนในหลายคดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ข้อก้ำกัลด้านกฎหมายภายในน้อยลงและเกิดความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น(เกษรา สุขรมย์, 2556)

ผู้ช่วยทูตตำรวจจะอยู่ในสังกัดของกองการต่างประเทศ ยศพันตำรวจเอกพิเศษ หรือรองผู้บังคับการ ซึ่งมีหัวหน้าหน่วยเป็นผู้บังคับการ ยศพลตำรวจตรี โดยกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองการต่างประเทศมีประวัติความเป็นมา เมื่อ พ.ศ. 2494 พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ได้มีการขยายหน่วยงานต่างๆ อย่างมากมายและปรับหน่วยงานใกล้เคียงทั้ดเทียมกับกองทัพ โดยมีการจัดหน่วยงานตำรวจยานเกาะ ตำรวจน้ำ ตำรวจรถไฟ ตำรวจบินหรือกองบินตำรวจ ตำรวจม้า ตำรวจสุนัข และได้มีการนำอุปกรณ์สื่อสาร และอาวุธที่ทันสมัยมาใช้

พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศอย่างลึกซึ้ง จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ตั้งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดหน่วยงาน และจัดหาบุคลากรสำหรับดำเนินงาน และประสานงานกับต่างประเทศ เพราะปริมาณงานด้านการต่างประเทศมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2495 ได้มีการจัดตั้งกองการต่างประเทศขึ้น เพื่อรับผิดชอบงานด้านการต่างประเทศ ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับตำรวจนานาชาติ ในเรื่องปัญหาอาชญากรรมต่างๆ และเป็นหน่วยงานกลางของกรมตำรวจในเรื่องภาษาต่างประเทศ เมื่อหน่วยงานในสังกัดกรมตำรวจต้องติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศที่เข้ามาตั้งหน่วยงานในประเทศไทย และในต่างประเทศ โดยคำนึงถึงชื่อเสียง ศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ ปัจจุบันมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เป็นสื่อกลางการติดต่อประสานความร่วมมือ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์และดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทวิภาคีและพหุภาคีกับตำรวจต่างประเทศ กลุ่มประเทศ และองค์การตำรวจสากลในภูมิภาคต่างๆ

2. ดำเนินการวิเคราะห์ พิจารณา เสนอแนะแนวทาง และท่าทีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ รวมถึงเตรียมการฝึกอบรมด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเดินทางไปฝึก ศึกษา อบรม หรือปฏิบัติการกิจในต่างประเทศ ติดต่อกับและประสานงานเพื่อขอรับทุนการศึกษาอบรมในต่างประเทศ

3. ให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาและการปฏิบัติตามสนธิสัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงการดำเนินการที่เกี่ยวข้องด้านเนื้อหาสาระ ข้อบทของสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตลอดจนบันทึกความตกลง หรือเอกสารต่างประเทศอื่นๆ

4. ดำเนินการเกี่ยวกับพิธีการ ระเบียบแบบแผน และประเพณีปฏิบัติทางการทูต การให้การรับรองการเยือนของบุคคลสำคัญต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ภาพลักษณ์ที่ดีต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติและประเทศไทย

5. ดำเนินการแปลสำนวนคดี พยานหลักฐาน ในคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แปลและร่วมกับฝ่ายอื่นๆ ในการร่างกฎหมาย อนุสัญญา พิธีสาร ข้อตกลง และเอกสารต่างๆ ตลอดจนทำหน้าที่ล่ามในกระบวนการสืบสวน สอบสวน ดำเนินคดี และการแปลในงานต่างๆ

6. ดำเนินการเกี่ยวกับระบบการสื่อสารกับองค์การตำรวจสากล ระบบบริหารจัดการ ข้อมูลและข่าวกรอง รวมทั้งเป็นศูนย์รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

7. ดำเนินการด้านการประสานงานประจำในต่างประเทศในเรื่องกิจการตำรวจ

8. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ หรือตำแหน่งการทูตฝ่ายตำรวจ มี 2 ประเภท คือ 1. ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา 2. กงสุลฝ่ายตำรวจ ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง¹⁷ โดยเป็นข้าราชการตำรวจระดับรองผู้บังคับการประเทศละ 1 นาย สังกัดกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตามคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ โดยปฏิบัติหน้าที่

¹⁷ “ประกาศกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง รับสมัครข้าราชการตำรวจเพื่อคัดเลือกขึ้นบัญชีไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกงสุล (ฝ่ายตำรวจ), ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน (คุนหมิง) ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา”

ณ สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลใหญ่ไทย ทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนการถวายความปลอดภัย เป็นที่ปรึกษาของคณะผู้แทนในกิจการตำรวจ ประสานความร่วมมือในการกิจตำรวจ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านกิจการตำรวจสากล ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือ สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่กรณีคนไทยเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา และช่วยเหลือดูแลความปลอดภัยบุคคลและสถานที่ รวบรวมข้อมูลและประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา การโอนตัวนักโทษ อำนวยความสะดวกให้แก่ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติราชการยังประเทศที่ประจำการอยู่ตามความเหมาะสม และเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจของประเทศอื่นๆ ที่ประจำอยู่ประเทศนั้นๆ

โดยพันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ กงสุลฝ่ายตำรวจ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ณ นครคุนหมิง ซึ่งเป็นตำแหน่งระดับรองผู้บังคับการหรือพันตำรวจเอกพิเศษ ได้อธิบายเรื่อง “ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ และกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) คืออะไร ต้องทำอะไรบ้าง”¹⁸ สรุปว่าเมื่อมาถึงแล้ว วันที่ 28 กันยายน 2561 ได้รายงานตัวต่อท่านกงสุลใหญ่ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและมอบหมายหน้าที่ ตั้งแต่แรก สิ่งที่ต้องทำเป็นอันดับแรก เนื่องจากการมาเป็นผู้ช่วยทูต หรือ กงสุลตำรวจของหน่วยงานตำรวจนั้น มาปฏิบัติราชการโดยลำพัง ไม่มีฐานะเป็นสำนักงาน นั่นคือทำงานคนเดียว เป็นเจ้าหน้าที่พัสดุ เป็นหัวหน้าพัสดุ ที่ต้องบริหารงานทุกอย่าง รวมไปถึงการจัดทำเอกสารทางด้านงบประมาณ และการเงิน ซึ่งจะต้องขออนุมัติต่อกงสุลใหญ่ ตั้งแต่ขอรับความเมเห็นชอบ รายงานตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง การทำหลักฐานทั้งหมดด้วยตนเอง ต่างจากหลายหน่วยงานที่ฝ่ายการเงิน และเจ้าหน้าที่พัสดุช่วยเหลือ แน่นอนที่สุด คือ ทำเรื่องขอให้ตั้งกรรมการตรวจพิจารณาการเช่าบ้าน การขอความเห็นชอบจัดซื้อจัดจ้างเหมาบริการต่าง ๆ รวมถึงหมายเลขโทรศัพท์ ฯลฯ ต้องขอบคุณผู้ช่วยทูตหลายท่านและเจ้าหน้าที่การเงินของ กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ช่วยแนะนำ

ในวันที่ 29 กันยายน - 3 ตุลาคม 2561 ราชการจีนหยุด จะติดต่อเปิดบัญชีธนาคารไม่ได้ เพราะ Bank of China ที่สะดวกที่สุดสำหรับข้าราชการไทยที่มาทำงานในจีน ก็ปิดทำการเช่นกัน จึงใช้เวลานี้ จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการสำรวจเมืองคุนหมิง ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวสำหรับคนราว 40 ล้านคนต่อปี ทั้งจีนและต่างประเทศ และเมืองแห่งดอกไม้ เมืองแห่งเห็ดสารพัด

---

¹⁸ พันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. “ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ และกงสุล(ฝ่ายตำรวจ) คืออะไร ต้องทำอะไรบ้าง?”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.bloggang.com/mainblog.php?id=jurisprudence>

ชนิดที่มีเฉพาะในหยุนหนาน ตำรวจมหาวิทยาลัยยูนาน ซึ่งเกิดราว ๆ ช่วงปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ของแผ่นดินสยาม (ค.ศ. 1932) ตำรวจวัด หยวนถง และ วัดจินเตี้ย ที่เก่าแก่กว่าพันปีของมณฑลนี้

ก่อนที่จะมาปฏิบัติงานที่จีนได้มีปัญหาเกี่ยวกับการแต่งตั้งทูตทำกันอย่างไร จะแต่งตั้งทูตก่อนที่จะได้รับหนังสือตอบรับจากประเทศผู้รับ เช่น จีน พม่า หรือกัมพูชา ที่ตำรวจมีผู้ช่วยทูตก่อนได้หรือไม่ ในส่วนของประเทศจีนที่กระผมมาประจำการนั้น ผมได้รับการประสานจากกระทรวงการต่างประเทศ ให้ทำหนังสือแต่งตั้งแต่กลางเดือนมิถุนายน 2561 แต่ไม่สามารถตั้งเป็นผู้ช่วยทูต หรือกงสุลฝ่ายตำรวจได้ เนื่องจากมีความเห็นว่า ต้องมีหนังสือตอบรับจากประเทศปลายทาง คือ จีน พม่า กัมพูชา เสียก่อน (เรียกว่า Agreement อ่านว่า อะ-เกร-มอင့်) แต่ด้วยความกรุณาจากผู้บริหารระดับสูงกระทรวงการต่างประเทศ และหัวหน้าคณะผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ ในจีนช่วยเหลือหลายประการ ผลคือ การแต่งตั้งให้เดินทางมารับตำแหน่งไม่เกี่ยวกับหนังสือตอบรับจากประเทศปลายทาง

ในกระทรวงอื่น ๆ แต่งตั้งบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ช่วยทูตหรือกงสุลไปก่อน แต่ไม่เกิน ๒ เดือน บางกระทรวงแต่งตั้งก่อนเป็นปี เพื่อจะได้ดำเนินกระบวนการอื่น ๆ รวมถึงการให้มีโอกาสเตรียมตัว ด้านภาษา และความเข้าใจงานอื่น ๆ ตลอดจนการเดินทางไปสัมผัสมือกับผู้ช่วยทูตคนเก่าก่อน 15 วัน ที่จะรับตำแหน่งจริง และจะไม่รอหนังสือตอบรับจากประเทศปลายทาง

การเป็นผู้ช่วยทูตตำรวจ หรือกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) จะต้องสอบภาษาอังกฤษของสถาบันเทวโรปกรณ กระทรวงการต่างประเทศ แม้กระผมจบปริญญาเอกจากสหรัฐอเมริกายังเห็นว่ายาก จึงอาจทำให้ตัวเก่งหลายคนตกรอบไป เมื่อสอบผ่านภาษาอังกฤษแล้วก็เข้ารอบสอบสัมภาษณ์ เพราะมีคณะกรรมการจากหลายหน่วยงาน เมื่อท่านถามก็ต้องตอบอย่างรวดเร็วและทะมัดทะแมงอย่างน่าเชื่อถือที่สุด โดยจะให้โอกาสจับสลากคำถาม 3 คำถาม แล้วกรรมการก็อ่านให้ทุกคนในห้องฟัง จากนั้นก็เริ่มตอบไปกับคำถามที่ถามระหว่างการตอบของเราไปเรื่อยๆ

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การที่ผู้ช่วยทูตหรือกงสุลฝ่ายตำรวจต้องทำงานคนเดียวโดยไม่มีผู้ช่วย หรือคณะข้าราชการตำรวจติดตามไปด้วย อาจทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างยากลำบากกว่า

รูปแบบตำรวจสันติบาลไทยในประเทศมาเลเซีย

ก่อนที่จะศึกษาภารกิจของตำรวจสันติบาลในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยเห็นว่าต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล และภารกิจ อำนาจหน้าที่ เพื่อที่จะทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับ โครงสร้างและความชำนาญของตำรวจสันติบาลเพื่อนำไปวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบต่อไปได้ ดังนี้

ประวัติความเป็นมา¹⁹ ก่อนที่กองตำรวจสันติบาลจะได้กำเนิดขึ้นในกรมตำรวจนั้น ได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกาศเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พุทธศักราช 2473 ว่า “โดยมีพระราชประสงค์จะให้ราชการในกรมตำรวจดำเนินเจริญยิ่งขึ้นเป็นการสมควรที่จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งรอบรู้ในวิชาการบางอย่างเป็นพิเศษ ขึ้นไว้เพื่อประโยชน์แก่การสืบสวนและปราบปรามผู้กระทำความผิด” จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมขึ้นกรมหนึ่งในกรมตำรวจชื่อ “กรมตำรวจบาล” มีเจ้ากรมเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ และให้กรมมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจช่วยในการปฏิบัติราชการให้เจ้าหน้าที่ในกรมนี้มีอำนาจตามกฎหมายเสมือนเสมอกัน และให้เจ้ากรมมีอำนาจออกหมายจับหมายค้นบ้านเรือนหมายเรียก พยานได้ตามกฎหมายทั้งในและนอกเขตกรุงเทพมหานคร ต่อมา วันที่ 17 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2475 ได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่สภาผู้แทนราษฎรถวายคำปรึกษาว่า สมควรจัดวางโครงการกรมตำรวจขึ้นใหม่ เพื่อให้ได้ราชการยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศด้วยคำแนะนำยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร

โดยมีข้อความต่อไปนี้ข้อ

1. ให้เปลี่ยนชื่อกรมตำรวจ เป็น “กรมตำรวจ” ให้เป็น กรมชั้นอธิบดี และมีรองอธิบดีเป็นผู้ช่วยข้อ
2. กรมตำรวจแบ่งกิจการออกเป็น 4 ส่วนคือ
  - ส่วนที่ 1 กองบังคับการ
  - ส่วนที่ 2 ตำรวจนครบาล
  - ส่วนที่ 3 ตำรวจภูธร
  - ส่วนที่ 4 ตำรวจสันติบาล มีหน้าที่เป็นกำลังช่วยเหลือ ตำรวจนครบาลและตำรวจภูธร
3. ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจัดแบ่งแผนกงานรายย่อยออกไปตามสมควรแก่รูปการ

ขณะนั้น เป็นรัฐบาลของคณะราษฎร เมื่อได้รับอนุมัติของคณะกรรมการราษฎรแล้ว ให้ถือว่าเป็นอันใช้ได้ ข้อความดังปรากฏแล้วข้างต้น จึงถือได้ว่า กองตำรวจสันติบาลได้เกิดมีขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา ถือว่าเป็นกองตำรวจพิเศษมีหน้าที่สืบสวนและหาข่าวสารทางการเมือง มีชื่อว่า “กองตำรวจสันติบาล” ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “SPECIAL

---

¹⁹ “ประวัติความเป็นมา” กองบัญชาการตำรวจสันติบาล. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.sbpolicе.go.th/page/ประวัติความเป็นมา_12.html

BRANCH” ซึ่งมีความหมายตรงตัวว่า เป็นตำรวจสาขาพิเศษต่างหากจากตำรวจทั่วไป ปรากฏานบรรพบุรุษของตำรวจสันติบาลก่อนหน้านี้นี้ก็คือ “ตำรวจภูบาล” ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ในขณะที่เดียวกันได้พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้ นายพันตำรวจ พระนรากรบริรักษ์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรมณฑลพายัพ มาเป็นผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ในวันเดือนปีเดียวกันนี้เอง พระยาจำแสนบพดี เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยก็ได้จัดแบ่งแผนกงานในกรมตำรวจสำหรับกองตำรวจสันติบาลนั้นได้ประกาศไว้ดังนี้ “ให้รวบรวมกรมตำรวจภูบาล ตำรวจกองพิเศษ กับตำรวจภูธรกลางเป็นตำรวจสันติบาล มีหัวหน้าเป็นผู้บังคับการ 1 นาย แบ่งออกเป็น กองที่ 1 กองที่ 2 กองที่ 3 และกองตำรวจแผนกสรรพากร มีหัวหน้าเป็นผู้กำกับกอง ละ 1 นาย กองที่ 1-2 มีหน้าที่เป็นกำลังช่วยเหลือตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด ส่วนกองที่ 3 ให้แบ่งเป็น 4 แผนก” คือ แผนกทะเบียนพิมพ์ลายนิ้วมือ แผนกบันทึกแผนประทุษกรรม แผนกวิทยากร แผนกบัญชีโจรผู้ร้าย ออกรูปพรรณผู้ร้าย หลบหนี และของหาย

กองตำรวจสันติบาลสมัยแรกเริ่มตั้งขึ้นนี้แบ่งออกเป็น 4 กองกำกับการ อยู่ในความควบคุมของ พันตำรวจเอก พระนรากรบริรักษ์ ผู้บังคับการ เปิดทำงานครั้งแรก โดยเช่าตึกของกรมหมื่นพิชัยมหิทรโรดม ที่ตำบลท่าเตียน เสียค่าเช่าเดือนละ 400 บาท ซึ่งเรียกติดปากคนในสมัยนั้นว่า “สันติบาลท่าเตียน” เสียค่าเช่าให้ หม่อมหลวง เผ่าเพ็ญพัฒน์ ผู้รับมรดก ต่อมากรมตำรวจได้จัดสร้าง ตึกกองตำรวจสันติบาลขึ้นใหม่ที่ อำเภอปทุมวัน ตรงข้ามวัดปทุมวนาราม (ตึกโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย) หลังจากนั้น ก็ได้ย้ายสถานที่จากตำบลท่าเตียนมาปฏิบัติงานที่ใหม่นี้ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2479 ทำงานได้ประมาณ 4 ปีเศษ กรมตำรวจได้สร้างตึกขึ้นใหม่อีกหลังหนึ่งรูปร่างและลักษณะเดียวกันทางด้านทิศตะวันออกของกรมตำรวจปัจจุบัน เสร็จแล้วได้สั่งให้กองตำรวจสันติบาลย้ายมาอยู่ที่ตึกใหม่นี้เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2484 คือตึกที่กองตำรวจสันติบาลตั้งอยู่ในปัจจุบัน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบงานภายในซึ่งปรากฏในราชกิจจานุเบกษาหลายครั้ง เช่น พ.ศ.2483 พลตำรวจเอก อุดม อุดมเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ ได้มีคำสั่งให้โอนงานแผนกต่างประเทศ กรมตำรวจมาขึ้นอยู่ใน กองกำกับการตำรวจสันติบาล กองที่ 2 ต่อมากรมตำรวจได้พิจารณาเห็นว่า กองกำกับการ 1 (สืบสวนปราบปรามโจรผู้ร้าย) ซึ่งอยู่กับกองตำรวจสันติบาลมีงานเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ สมควรที่จะแยกงานของกองกำกับการ 1 และกองกำกับการ 3 และกองกำกับการ 5 ไปขึ้นกับกองตำรวจสอบสวนกลางซึ่งตั้งขึ้นใหม่ มีผู้บังคับการเป็นหัวหน้าส่วนงานของกองตำรวจสันติบาล ให้เพิ่มผู้บังคับการอีกคนหนึ่งต่างหาก โดยแยกงานของกองกำกับการ 2 แผนก 1 (ต่างประเทศ) มาตั้งเป็นกองกำกับการ 1 (ต่างประเทศ) ดำเนินงาน ในกองกำกับการ 3 คงงานเกี่ยวกับทะเบียนคนต่างด้าว , เนรเทศ , เอกสารหนังสือพิมพ์

และสมาคม ไว้ดำเนินการต่อไป และงานของกองกำกับการ 4 ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ให้นำไปทางอารักขาบุคคลสำคัญ คณะรัฐมนตรี และทูตต่างประเทศเท่านั้น ไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปราม นอกจากนี้ได้เพิ่มแผนกพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติความรู้ทางการเมือง เข้าไว้ในกองกำกับการ 4 อีกด้วย เป็นการตัดงานด้านการปราบปราม วิชาการตำรวจ และงานทะเบียนบางส่วนซึ่งไม่สำคัญออกเสีย

พ.ศ.2491 กองตำรวจสอบสวนกลางได้ถูกยกฐานะขึ้นเป็นกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ขยายวงงานกว้างขวางออกไปอีก มีผู้บัญชาการเป็นผู้บังคับบัญชาการ กองตำรวจสันติบาลจึงได้เปลี่ยนแปลงมาขึ้นตรงต่ออธิบดีกรมตำรวจ และได้เพิ่มงานแผนกข้ามภาษาต่างประเทศขึ้นอีก แผนก 1 เป็นที่ 4 ในกองกำกับการ 1 (ต่างประเทศ) และแยกงานเกี่ยวกับเอกสารหนังสือพิมพ์ไปขึ้นอยู่กับกองทะเบียน ส่วนที่เกี่ยวกับสมาคมคงอยู่กับสันติบาลต่อไป เพิ่มงานแปลงสัญชาติ แก่สัญชาติเข้าอยู่กองกำกับการ 3 กองตำรวจสันติบาล กับยุบแผนกต่างๆ ในกองกำกับการ 4 (รักษาความปลอดภัย) เหลือเป็นกองกำกับการ 4 เพื่อทำหน้าที่อารักขาบุคคลสำคัญเพียงด้านเดียว

พ.ศ.2494 ภัยคอมมิวนิสต์คุกคามเวียดนามหนักขึ้น คนญวนได้อพยพหลบภัยเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมาก กองตำรวจสันติบาลจึงได้ตั้งหน่วยควบคุมคนญวนอพยพ มีหน้าที่ควบคุมและดูแลความทุกข์สุขของชาวญวนซึ่งเข้ามาพึ่งบรมโพธิสมภารในประเทศไทย อยู่ในความอำนวยการของพันตำรวจตรี หลวงโหมรอนราญ แยกเป็นหน่วยงานหนึ่งต่างหาก ขึ้นอยู่กับกองบังคับการตำรวจสันติบาลโดยตรง

พ.ศ.2495 กรมตำรวจได้พิจารณาเห็นว่า งานที่เกี่ยวกับด้านคนจีน ซึ่งอยู่ในแผนก 3 กองกำกับการ 1 (ต่างประเทศ) มีงานเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จึงได้แยกงานของแผนกของแผนกนี้ตั้งเป็น กองกำกับการ 5 กองตำรวจสันติบาล มีหน้าที่ สืบสวน ควบคุมและสอดส่องพฤติกรรมคนจีน โดยเฉพาะ และทำหน้าที่แปลเอกสารภาษาจีน ซึ่งสถานที่ราชการต่างๆ ส่งมาขอให้แปลกับได้รับโอนงานเอกสารหนังสือพิมพ์ ซึ่งสังกัดอยู่กับกองทะเบียน และได้โอนไปเมื่อ พ.ศ.2491 กลับมาอยู่กับ กองตำรวจสันติบาลเช่นเดิมอีกครั้ง

พ.ศ.2496 กรมตำรวจได้จัดตั้ง กองการต่างด้าวขึ้น กองตำรวจสันติบาลจึงได้โอนงานเกี่ยวกับทะเบียนคนต่างด้าว พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ ซึ่งอยู่ในแผนก 1 กองกำกับการ 3 ไปอยู่กับกองการต่างด้าว ส่วนงานที่เกี่ยวกับการแปลงชาติ แก่สัญชาติ โอนสัญชาติ ไม่ได้โอนไปด้วย

พ.ศ.2498 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจในกระทรวงมหาดไทยขึ้นอีก สำหรับตำรวจสันติบาล ได้แบ่งแยกงานในกองกำกับการ 4 ซึ่งทำหน้าที่อารักขา ออกเป็น 4 แผนก ดังนี้ แผนก 1 (อารักขาภายใน) มีหน้าที่ถวายความอารักขาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ

สมเด็จพระบรมราชินี คณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาลฯ แผนก 2 (อารักขาชาวต่างประเทศ) มีหน้าที่อารักขาสถานทูต กงสุล ที่ทำการองค์การสหประชาชาติ และชาวต่างประเทศผู้มีเกียรติ บางคนที่จะต้องอารักขา แผนก 3 (ควบคุมอารักขาทั่วไป) มีหน้าที่อารักขาการรักษาการที่ประชุมต่างๆ เช่น การประชุมสภาผู้แทนราษฎรวัฒนธรรมแห่งชาติ การประชุมคณะรัฐมนตรีการประชุมสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ การประชุมสภาเศรษฐกิจ การประชุมสภาป้องกันราชอาณาจักร การประชุมสภากรรมการ รักษาการณ์กลาง ควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ต้องขังคดีการเมือง รักษาการณ์ บ้านอธิบดีกรมตำรวจและอารักขาอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่งานของแผนกได้โดยเฉพาะ แผนก 4 (รักษาการณ์เรือนจำบางขวาง) แผนกนี้ได้รับโอนงานจากสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี ซึ่งทำหน้าที่รักษาการณ์เรือนจำนักโทษ นอกจากนี้ได้แบ่งยกงานในกองกำกับการ 4 ตำรวจสันติบาล ขึ้นแล้ว ยังได้จัดตั้งโรงเรียนตำรวจสันติบาลขึ้นอีก เพื่อนำหน้าที่รับสมัครบุคคลซึ่งจะเข้ารับราชการเป็นตำรวจสันติบาล มีหน้าที่อบรมสั่งสอนวิชาการ กฎหมาย และระเบียบงานต่างๆ ของกรมตำรวจ ความรู้พิเศษอื่นๆ กับเทคนิคในการสืบสวนโดยทั่วไปด้วย

พ.ศ.2503 จัดตั้งกอง 6 เป็นหน่วยสืบสวนพิเศษเรื่องคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะ

พ.ศ.2515-2516 จัดตั้งกอง 7 ทำหน้าที่สืบสวนหาข่าวในภูมิภาค นอกจากนี้ยังจัดตั้งงานทะเบียนกลาง และสำนักควบคุมชนต่างชาติผู้อพยพ

ต่อมา ได้มีพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 21 พ.ศ.2535 ได้จัดตั้งให้ “สำนักงานตำรวจสันติบาล” เป็นส่วนราชการระดับกองบัญชาการ มีหน้าที่บริหารงานการข่าวกรอง เกี่ยวกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญและสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ความมั่นคงต่อประเทศ และสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ การเนรเทศ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การพิมพ์ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่อประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมชนต่างชาติ ผู้อพยพ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจการ และผลงานของกรมตำรวจ (ในขณะนั้น) โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 กองบังคับการ และ 1 กลุ่มงานดังนี้ กองบังคับการอำนวยการ กองตำรวจสันติบาล 1 กองตำรวจสันติบาล 2 กองสารนิเทศ กลุ่มงานดำเนินกรรมวิธีข่าวกรอง

พ.ศ.2552 ได้มีระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2552 โดยให้กองบัญชาการตำรวจสันติบาล แบ่งส่วนราชการเป็น 5 กองบังคับการ และ 1 กลุ่มงาน ดังนี้ กองบังคับการอำนวยการ กองบังคับการตำรวจสันติบาล 1 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 3 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 ศูนย์พัฒนาด้านการข่าว

ด้วยภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของสำนักงานตำรวจสันติบาล การปฏิบัติงานที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน่วยงานอื่นใด จากกรมตำรวจในอดีตมาสู่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ตำรวจของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่งานถวายความปลอดภัย งานอารักขาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ สืบสวนหาข่าวที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ วิเคราะห์สรุปประเด็นข่าว สามารถป้องกันอาชญากรรมและนำมาสู่การจับกุมในคดีที่สำคัญได้ การปฏิบัติงานของตำรวจสันติบาลประสบความสำเร็จมาโดยตลอด และปัจจุบันกองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีพันธกิจ (Mission) ดังนี้

1. ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะผู้สำเร็จ
2. ดำเนินการเกี่ยวกับการข่าวกรองบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ
3. ดำเนินการเกี่ยวกับงานดำเนินการวิธีข่าวกรองให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
4. ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการรักษาความปลอดภัยของบุคคลสำคัญและสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ
5. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศตามอำนาจหน้าที่
6. ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการ งานมาตรฐานการข่าว และงานฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในด้านการข่าวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
7. ดำเนินการเกี่ยวกับงานสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ข้อ 15 ในส่วนของงานเกี่ยวกับการต่างประเทศทั้งหมดของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
  1. กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
    - 1.1 ฝ่ายกิจการต่างประเทศ งานพิธีการ การรับรอง และเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานของต่างประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกองบัญชาการตำรวจสันติบาลกับตำรวจหรือองค์กรต่างประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมหรือช่วยเหลืองานแปลและล่าม

ซึ่งกองบัญชาการตำรวจสันติบาลมีความสัมพันธ์ที่ดีกับตำรวจสันติบาลของต่างประเทศและตำรวจของต่างประเทศที่มาประจำในสถานทูตนั้นๆ ในประเทศไทย เช่น ตำรวจจีนหรือ ตำรวจญี่ปุ่น ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานด้านตำรวจและการข่าว ประจำ ณ สถานทูตจีนหรือญี่ปุ่นในประเทศไทย ได้ให้ทุนการดำเนินงาน การฝึกอบรมเกี่ยวกับภารกิจตำรวจแก่ตำรวจสันติบาลไทยอันเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ และได้มีความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เยี่ยมชมและประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับความมั่นคง การต่างประเทศอาชญากรรมข้ามชาติ หรือความผิดในประเทศแต่ผู้กระทำความผิดเป็นต่างชาติ เป็นต้น

1.2 ฝ่ายกฎหมายและวินัย มีงานที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ ดังนี้

1.2.1 สืบสวน และพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบรายงานเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์จากต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

1.2.2 สืบสวน และพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการแปลงสัญชาติไทย การถอนสัญชาติสืบสวน และพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการขอถือสัญชาติไทยตามสามี การขอถือสัญชาติไทยตามบิดา การขอคืนสัญชาติไทย การพิสูจน์สัญชาติ การขอสละสัญชาติไทย การขึ้นทะเบียนทหาร การถอนสัญชาติไทย การขอมีสัญชาติไทยให้บุตรและการขอแก้สัญชาติให้บุตรการขอแก้สัญชาติในทะเบียนสำมะโนครัว และเพิกถอนใบสำคัญ

1.3 ฝ่ายตรวจสอบพฤติการณ์บุคคล มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมและบริหารงานการตรวจสอบประวัติพฤติการณ์บุคคล (ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ) ที่ต้องการเดินทางไปต่างประเทศ และออกหนังสือรับรองความประพฤติ (Police Clearance Certificate) สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาตรวจลงตราอนุญาตในหนังสือเดินทาง

2. กองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 มีงานที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ ดังนี้

2.1 กองกบการ 1 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรองและควบคุมคนต่างชาติผู้อพยพ งานปฏิบัติงานการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ กลุ่มต่อต้านประเทศเพื่อนบ้านชนกลุ่มน้อย และคนต่างชาติผู้อพยพอื่น ๆ ที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

2.2 กองกบการ 2 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่างชาติหรือบุคคลใด ๆ ในต่างประเทศ หรือลัทธิและศาสนา ที่มีพฤติการณ์กระทบหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของสถาบันหลัก

2.3 กองกบการ 3 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนหาข่าวและการดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรองเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ

2.4 กองกำกับการ 4 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนหาข่าว และการดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรองเกี่ยวกับการก่อการร้ายสากล

2.5 กองกำกับการ 5 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนหาข่าว และการสืบสวนและปฏิบัติการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นภัย ต่อความมั่นคง ของประเทศโดยเทคนิคพิเศษ

3. กองบังคับการตำรวจสันติบาล 3 มีงานที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ ดังนี้

3.1 กองกำกับการ 2 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุม และ บริหารงานรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญทั้งฝ่ายไทยและต่างประเทศ งานจัดระเบียบ ข้างภาพและ สื่อมวลชน เช่น การประชุมสุดยอดอาเซียนของระดับผู้นำ (ASEAN Summit) การประชุม ผู้นำเศรษฐกิจเอเปค (APEC Economic Leaders' Meeting - AELM) กองบังคับการตำรวจสันติบาล 3 จะจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาลเพื่อรักษาความปลอดภัยของบุคคล สำคัญหรือเป็นจุดประจำตัวและรักษาความปลอดภัยใน โรงแรมที่พักของผู้นำต่างประเทศ เป็นต้น

3.2 กองกำกับการ 5 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุม และบริหารงานรักษาความปลอดภัยสถานทูตประเทศต่าง ๆ โดยปัจจุบันกองกำกับการ 5 ได้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจไปรักษาความปลอดภัยทุกสถานทูตในประเทศไทย

4. กองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 มีงานที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ ดังนี้

4.1 กลุ่มงานวิเคราะห์ข่าวการก่อการร้ายสากล มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานตามวงรอบข่าวกรอง ได้แก่ การดำเนินการวางแผนกำหนดหัวข้อข่าว รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ประมวลผล และประเมินสถานการณ์ รวมถึงผลิตข่าวกรองและกระจายข่าวกรอง ด้านความมั่นคง เกี่ยวกับการก่อการร้ายสากล ให้ผู้บังคับบัญชา ส่วนราชการ และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ได้ทันต่อสถานการณ์

4.2 กลุ่มงานวิเคราะห์ข่าวอาชญากรรมข้ามชาติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับ การปฏิบัติงานตามวงรอบข่าวกรอง ได้แก่ การดำเนินการวางแผน กำหนดหัวข้อข่าว รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ประมวลผล และประเมินสถานการณ์ รวมถึงผลิตข่าวกรองและกระจาย ข่าวกรองด้านความมั่นคง เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ ให้ผู้บังคับบัญชา ส่วนราชการ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ได้ทันต่อสถานการณ์

4.3 กลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศ²⁰ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรอง รวมถึงประสานงานด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับสถานการณ์บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศกับประเทศต่าง ๆ

กลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศ กองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีหน้าที่ที่สำคัญอีกประการคือ ตามคำสั่งผู้บัญชาการตำรวจสันติบาลให้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศมาเลเซีย การดำรงตำแหน่งของตำรวจสันติบาลไทยในประเทศมาเลเซีย มีหัวหน้าของตำรวจสันติบาลไทย ระดับผู้กำกับการ ครองยศพันตำรวจเอก และมีตำแหน่งทางการทูตเป็นเลขานุการเอก ส่วนรองผู้กำกับการเป็นเลขานุการโท ตามชั้นยศ โดยประจำอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยมีข้าราชการตำรวจสันติบาลระดับสารวัตร ยศพันตำรวจตรีหรือพันตำรวจโท และรองสารวัตร ประทวน แบ่งหน้าที่กันให้ครอบคลุมทุกรัฐ ในประเทศมาเลเซีย ส่วนหน่วยสืบในรัฐชายแดนซึ่งเป็นชุดปฏิบัติการ เนื่องจากยังคงมีความจำเป็นด้านการข่าวเชิงลึก โดยต้องมอบหมายให้รับผิดชอบในด้านการข่าวและความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนในทุกรัฐให้ครอบคลุมในประเด็นด้านความมั่นคงและอาชญากรรม เช่น การดำเนินการด้านข่าวกรอง รวมถึงประสานงานด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ประสานความร่วมมือในภารกิจตำรวจเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านกิจการตำรวจสากล ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่กรณีคนไทยเป็นผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา การโอนตัวนักโทษ อำนวยความสะดวกให้แก่ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติราชการ ยังประเทศที่ประจำการอยู่ตามความเหมาะสม และเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจของประเทศต่างๆ และตำรวจมาเลเซียในทุกหน่วยงาน เช่น ตำรวจสอบสวนกลางมาเลเซีย และตำรวจสันติบาลมาเลเซีย ตำรวจสันติบาลไทยในมาเลเซียจึงทำงานทั้งในลักษณะเดียวกับผู้ช่วยทูตตำรวจและงานการข่าวของสันติบาลด้วย ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้สามารถทำได้เพราะข้าราชการตำรวจสันติบาลประจำอยู่ ณ ประเทศมาเลเซียเป็นระยะเวลาานหลายนายสามารถพูดภาษามลายูอันเป็นภาษาประจำชาติมาเลเซีย โดยกองบัญชาการตำรวจสันติบาลได้กำหนดเงื่อนไขในการไปปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศมาเลเซียว่าจะต้องสอบผ่านภาษามลายูด้วย บางนายมีลักษณะคล้ายคนมาเลเซียเพราะเป็นคนไทยทางภาคใต้ จึงมีความคุ้นเคยกับประเพณีวัฒนธรรม และศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ สามารถปฏิบัติงานข่าว

²⁰ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ข้อ 15 (จ) (๗)

ภายในพื้นที่ชายแดนและในประเทศมาเลเซียได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้าราชการมีความน่าเชื่อถือและมีความแม่นยำสูงเพราะสามารถตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่รัฐมาเลเซียได้ และสามารถประสานความร่วมมือทางอาญาอย่างไม่เป็นทางการได้อย่างดี จึงมีศักยภาพในการรองรับการเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและความมั่นคง หากจะมีข้อจำกัดแต่เพียงในเรื่องผลประโยชน์ตอบแทนหรือความมั่นคงของแต่ละชาติเท่านั้น

ตัวอย่างการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลไทยในมาเลเซีย

1. เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2558 กรณีที่ตำรวจสันติบาลของมาเลเซีย [โดยได้รับการประสานงานจากตำรวจสันติบาลไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ที่มาเลเซีย] ได้บุพรมตรวจค้นอพาร์ทเมนต์และห้องเช่าหลายแห่งกลางเมืองกัวลาลัมเปอร์กระทั่งสามารถควบคุมตัวชายชาวต่างชาติได้รายหนึ่งซึ่งมีรูปพรรณสัณฐานคล้ายกับชายเสื้อเหลือง จึงควบคุมตัวไว้สอบสวน โดยได้ประสานเจ้าหน้าที่ความมั่นคงของไทยเพื่อนำภาพถ่ายของบุคคลผู้นี้ให้นายไมโรลี ยูซุฟู และนายบิลาล์ เดิร์ก หรือ อาเค็ม คาราดัค ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวได้ก่อนหน้านี้นั้นยืนยัน แต่จนถึงขณะนี้ทั้งสองคนยังคงปฏิเสธโดยอ้างเพียงว่าไม่รู้จักกับบุคคลรายนี้โดยภายหลังตำรวจสันติบาลมาเลเซียได้สอบปากคำชายต้องสงสัยรายนี้ ต่อเนื่องกันเป็นเวลานานกว่า 2 วัน ล่าสุดชายผู้ต้องสงสัยรายนี้ยอมรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกันกับชายเสื้อเหลืองที่นำระเบิดไปวางไว้บริเวณศาลท้าวมหาพรหม เหตุเกิดเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2558 ซึ่งทางการไทยอยู่ระหว่างดำเนินการขอให้ทางการมาเลเซียส่งชายรายนี้เป็นผู้ร้ายข้ามแดนมายังประเทศไทย²¹ ในคดีนี้กองบัญชาการตำรวจสันติบาลได้รับความช่วยเหลือทางเทคโนโลยีกับตำรวจประเทศอังกฤษในเรื่องเทคโนโลยีการสืบสวนในประเทศไทยด้วย

2. เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559 ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พันตำรวจเอก กฤษณะ พัฒนเจริญ รองโฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กล่าวถึงความคืบหน้ากรณีหญิงไทย 21 คนตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ ถูกหลอกไปทำงานที่มาเลเซียจนถูกจับกุมว่า พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้สั่งการให้ พลตำรวจตรี สุวัฒน์ แจ่มยอดสุข รักษาการแทน ผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล (ยศและตำแหน่งขณะนั้น) ประสานไปยังตำรวจสันติบาลไทยที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในประเทศมาเลเซีย ให้สืบสวนขยายผลไปถึงนายหน้าที่นำพาไป โดยเป็นชายไทย 2 คน และถูกทางมาเลเซียจับกุมได้แล้ว หลังตำรวจตรวจคนเข้าเมืองมาเลเซียสืบสวนพบพฤติการณ์ว่าหญิงไทยทั้ง 21 คน ทำผิดกฎหมายมาเลเซีย โดยไปประกอบอาชีพขายข้าวเกรียบในรัฐยะโฮซึ่งในการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียนั้น ผ่านช่องทางด่าน ตม.สะเดา จังหวัดสงขลาอย่างถูกต้อง

²¹ ชายต้องสงสัยที่มาเลเซียจับกุมยอมรับแล้วเป็น"ชายเสื้อเหลือง", เนชั่น (ออนไลน์).

อย่างไรก็ตามเบื้องต้นมาเลเซียยังไม่ได้ตั้งข้อหาหญิงไทยทั้ง 21 คน แต่กันไว้ในฐานะบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ และยังคุมตัวทั้ง 21 คนไว้ที่มาเลเซีย²²

3. เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2560 พลตำรวจโท วัชรพร เพราะสุนทร ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจคนเข้าเมือง (ตำแหน่งขณะนั้น) เปิดเผยภายหลังมีกระแสข่าวว่าทางการมาเลเซียจับกุมผู้ต้องสงสัยที่อยู่ในขบวนการของกลุ่มไอเอส และมีส่วนหนึ่งหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย และอยู่ในแถบชายแดนภาคใต้ ก็ือนายมุฮัมหมัด มุซัฟฟา อารีฟ บิน จูไนดี พร้อมอาวุธปืน 3 กระบอก ว่าขณะนี้ยังไม่ได้รับรายงานว่า บุคคลดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทยผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองต่างๆ ซึ่งหากเป็นการเข้ามาพร้อมอาวุธก็ไม่สามารถผ่านเข้ามาได้อยู่แล้ว แต่ส่วนตัวไม่ทราบว่าจะผ่านเข้ามาในช่องทางธรรมชาติหรือไม่ ซึ่งตนสั่งการให้ตำรวจเร่งพิสูจน์ว่า กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องจริงหรือไม่ หรืออาจเป็นการข่าวของทางการมาเลเซีย พร้อมประสานขอข้อมูลจากทางการมาเลเซียเพื่อหาข้อเท็จจริง ซึ่งทั้งหมดมีขั้นตอนปฏิบัติอยู่แล้ว พันตำรวจเอก กฤษณะ พัฒนเจริญ รองโฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เปิดเผยว่า ทราบว่า ตำรวจมาเลเซียมีการปฏิบัติการจับกุมกลุ่มก่อความไม่สงบในประเทศมาเลเซีย แต่เรื่องและผู้ต้องสงสัยหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยหรือไม่ นั้น ยังไม่ได้รับรายงาน อย่างไรก็ตาม ทางตำรวจก็ไม่ประมาท ซึ่งเรื่องนี้ พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้สั่งการให้ตำรวจสันติบาลไทยในมาเลเซีย ร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สืบสวนและแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าวอย่างใกล้ชิด เพื่อเฝ้าระวังกลุ่มก่อการร้ายดังกล่าว แม้จะไม่ใช่ประเทศคู่ขัดแย้ง ทั้งนี้ สำนักข่าวแซนแนลนิวส์เอเชีย รายงานว่าทางการมาเลเซียแถลงว่าได้จับกุมผู้ต้องสงสัยว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกลุ่มก่อการร้ายไอเอสได้ 6 คน ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม ถึง 25 เมษายนที่ผ่านมา ทั้งหมดเป็นชาวมาเลเซีย โดยเป็นชาย 4 คน และหญิง 2 คน ชาย 2 คนแรก อายุ 26 และ 41 ปี ถูกจับที่รัฐกลันตัน ในข้อหาลักลอบค้าอาวุธจากชายแดนไทยเข้าไปยังมาเลเซีย และหนึ่งในผู้ถูกจับกุมเป็นผู้พยายามวางแผนก่อวินาศกรรมมัสยิดของชาวมุสลิมนิกายชีอะห์ในปีนั้น²³

4. เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2560 พลตำรวจโท ไพฑูรย์ ชูชัยยะ ผู้แทนจากฝ่ายอำนวยความยุติธรรมและเยียวยา ศูนย์บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประชุมผู้แทนพิเศษของรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีส่วนหน้า ได้อนุมัติการแต่งตั้งผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำมาเลเซีย เพื่อประสานงาน

²² “สังฆพช.สันติบาลประสานมาเลย์ กรณีจับ 2 นายหน้าคนไทย ลวง 21 หญิงไทย”. มติชน (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.matichon.co.th/local/crime/news_364871

²³ “ตร.รอรายงาน! ว่อน 'ไอเอส' หนีเข้าไทย หลังมาเลเซียจับได้ 6 คน”. กรุงเทพธุรกิจ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/753071>

ด้านความมั่นคงและแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหลังจากการประชุมผู้แทนพิเศษของรัฐบาลครั้งที่สาม ประจำปี 2560 ที่กระทรวงกลาโหม ซึ่งมีพลเอกอุดมเดช สีสิบตรี เป็นประธาน พลตำรวจโท ไพฑูรย์ ชูชัยยะ ผู้แทนพิเศษกลุ่มงานที่ 2 อำนวยการความยุติธรรมและเยียวยา ศอ.บต. ได้กล่าว ที่ประชุมได้เห็นชอบกับข้อเสนอดังกล่าว โดยทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะเสนอรายชื่อต่อกระทรวงการต่างประเทศต่อไป “ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำมาเลเซีย ทำหน้าที่ประสานงานแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้กับรัฐบาลมาเลเซีย เช่น งานด้านการข่าว การดูแลความมั่นคง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ... ที่ประชุมได้เห็นชอบตามที่เสนอ” พลตำรวจโท ไพฑูรย์ กล่าวแก่ผู้สื่อข่าว พลตำรวจโท ไพฑูรย์ กล่าวว่า ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำประเทศจีน กัมพูชา และเมียนมา ตั้งแต่ปี 2557 ผลการปฏิบัติงานในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาเป็นที่น่าพอใจ จึงเห็นว่าควรมีผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจที่มาเลเซียด้วย เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับภาคใต้และมีปัญหาเรื่องความมั่นคง โดยหลังจากนี้ กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะไปดำเนินการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสม โดยมีคุณสมบัติสำคัญ คือ ยศพันตำรวจเอก ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและมีความรู้งานในหน้าที่จำนวนสองนาย มีตำแหน่งผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ และรองผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ จากนั้นจะส่งรายชื่อให้กระทรวงการต่างประเทศ ทั้งสองตำแหน่งจะประจำอยู่ที่สถานทูตไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์

ความยุ่งยากในการจับตัวกลุ่มหัวรุนแรงข้ามแดน ผู้สังเกตการณ์ในเรื่องความมั่นคง กล่าวแก่เบนาร์นิวส์ว่า ประเทศไทยมีความยุ่งยากในการจับกุมผู้ก่อการร้ายที่มาเลเซียต้องการตัว เช่น นายมุฮัมมัด เวนนดี (Muhammad Wanndy Bin Mohamed Jedi) สมาชิกปฏิบัติการของไอเอส ซึ่งเดินทางผ่านประเทศไทยไปยังซีเรีย เมื่อสองสามปีที่ผ่านมา แต่เนื่องจากว่าทางมาเลเซียเอง ไม่ได้ส่งหมายจับตัวมาด้วย ทางเจ้าหน้าที่ไทยจึงไม่สามารถกักตัวได้ แหล่งข่าวคนเดียวกัน ซึ่งไม่ประสงค์จะออกนามกล่าวว่า ในห้วงเวลาสองสามปีก่อนหน้านั้น มีสมาชิกกลุ่มไอเอสเดินทางหรือพยายามเดินทางผ่านประเทศไทย 7 ถึง 8 ราย รวมทั้งนายมุฮัมมัด เวนนดี ซึ่งเพิ่งถูกยิงเสียชีวิตไปเมื่อเร็วๆ นี้ และเมื่อต้นเดือนนี้ คาลิด อาบู บาคาร์ ผู้บัญชาการตำรวจมาเลเซีย ได้แจ้งผ่านเอกสารแถลงการณ์ว่า นายมุฮัมมัด มุซซาฟา อารีฟ จูไนดี (Muhammad Muzaffa Arieff Junaidi) อายุ 27 ปี อาศัยอยู่ที่บ้านถือเตาะ เมืองรันตาปันหยัง รัฐกลันตัน ผู้ต้องสงสัยว่าเป็นสมาชิกไอเอส ได้หลบหนีการจับกุมของตำรวจมาเลเซีย และเชื่อว่าได้หลบหนีเข้ามาประเทศไทยทางด้านอำเภอสุโขทัย โกลก เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2560 ที่ผ่านมานี้ พร้อมด้วยปืนเอ็ม-4 และปืนพก แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองนราธิวาส กล่าวว่า ทางกรมมาเลเซียไม่ได้มีเอกสารขอตัวมาแต่อย่างใด และทางไทยพบว่า บุคคลดังกล่าวเข้าออกประเทศไทยในช่วงเดือนเมษายน แต่ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้ ส่วนกองกำลังแบ่งแยกดินแดนกลุ่มต่างๆ เช่น บีอาร์เอ็น ได้ใช้ดินแดนประเทศมาเลเซียเป็นที่หลบภัยหรือ

ปฏิบัติการ และล่าสุดเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2560 คนร้ายที่ซ่อนตัวอยู่ในฝั่งมาเลเซียตรงข้ามกับถนน เลียบแม่น้ำสุโขทัย โขงโลก ช่วงบริเวณบ้านโต๊ะยามู หมู่ 4 ตำบลนาบาค ในพื้นที่อำเภอตากใบ จังหวัด นราธิวาส จุกระเบิดแสวงเครื่องหมายโจมตีเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน 4413 ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย 6 นาย²⁴

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้จะปรากฏข่าวเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2560 ข้างต้น แต่ปัจจุบัน ในประเทศมาเลเซียยังไม่มี การแต่งตั้งผู้ช่วยทูตตำรวจที่มาเลเซียแต่อย่างใด และจะเห็นได้ว่าหาก ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยใน ประเทศมาเลเซียซึ่งมีความรู้ความสามารถด้านการข่าวและ การสืบสวน จำนวนมากกว่า 1 นาย แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบครอบคลุมทุกรัฐในมาเลเซียแล้ว การปฏิบัติหน้าที่น่าจะทำได้ยากลำบากและน่าจะมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ และควรที่จะมีตำรวจไทย ในประเทศอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีชายแดนติดกับประเทศไทยด้วยเพราะผู้ร้ายอาจเดินทางหลบหนี ข้ามพรมแดนธรรมชาติไปได้โดยง่าย ส่วนหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ในต่างประเทศ เช่น ผู้ช่วยทูตตำรวจไทยในประเทศจีน (คุณหมิง) กัมพูชา และเมียนมา รวมถึงผู้ช่วย ทูตฝ่ายทหาร กองทัพบก กองทัพอากาศ และกองทัพเรือ ล้วนแต่เป็นระดับพันเอกพิเศษ เมื่อเปรียบเทียบกับตำรวจสันติบาลไทยครองยศพันตำรวจเอก ตำแหน่งผู้กำกับ การ จึงมียศและ ตำแหน่งต่ำกว่าหน่วยงานราชการไทยด้วยกันกล่าวโดยเฉพาะ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันผู้ช่วยทูตทหารซึ่งมีภารกิจด้านความมั่นคงปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

- กองทัพบก มีหัวหน้า ระดับ พันเอกพิเศษ , รองหัวหน้า ระดับ พันโท , เสมียนระดับ พันจ่าเอก และเจ้าหน้าที่สำนักงานและบ้านพัก

- กองทัพอากาศและกองทัพเรือ มีหัวหน้าระดับพันเอกพิเศษ , ไม่มีรองหัวหน้า , เสมียนระดับ พันจ่าเอก และเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างประจำสำนักงานและบ้านพัก

จำนวนประเทศที่ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยและจำนวน ประเทศที่ไทยส่งผู้ช่วยทูตทหารไปประจำที่ต่างประเทศ

1. จำนวนประเทศที่ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย

²⁴ “ไทยแต่งตั้งผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำมาเลเซียประสานงานความมั่นคง”. เบนาร์ นิวส์(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.benarnews.org/thai/news/TH-My-police-0517201714-0226.html>

เมื่อพิจารณาประกอบกับกรณีการส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างประเทศมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย พบว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำ ณ สถานทูตในประเทศไทย รวม 19 ประเทศ และ 2 องค์การระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ออสเตรเลีย, เบลเยียม, แคนาดา, จีน, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, อินโดนีเซีย, อิสราเอล, อิตาลี, ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้, มาเลเซีย, เนเธอร์แลนด์, นิวซีแลนด์, กลุ่มประเทศนอร์ดิก, นอร์เวย์, สเปน, สวิสเซอร์แลนด์, อังกฤษ, สหรัฐอเมริกา, องค์การตำรวจสากล และสำนักงานต่อต้านยาเสพติดและอาชญากรรมขององค์การสหประชาชาติ²⁵ จะเห็นได้ว่าตำรวจไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ประสานงานและการข่าว ณ ต่างประเทศจำนวน 4 ประเทศจึงน้อยมาก

2. จำนวนประเทศที่ไทยส่งผู้ช่วยทูตทหารไปประจำที่ต่างประเทศ

ประเทศไทยมีผู้ช่วยทูตทหารครั้งแรกตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยร้อยโท หม่อมหลวง อมรทัต กฤดากร เป็นทูตคนแรกประจำที่ฝรั่งเศส แต่ต้องดูแลชาติสำคัญที่เป็นพันธมิตรของรัฐบาลปารีสในช่วงนั้นด้วย หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เราเริ่มมีการเพิ่มเพิ่มทูตเฉพาะเหล่าและเริ่มให้บางท่านดูแลประเทศเดียว ประเทศใหญ่ๆ เช่น สหรัฐ หรือจีน ไทยมีผู้ช่วยทูตครบทุกเหล่าและอาจเพิ่มอัตรากำลังพลช่วยงานเพิ่มเติม นอกเหนือจากเสมียนทูต ซึ่งเป็นนายสิบหรือจ่า แต่สำหรับประเทศที่สำคัญรองลงมา หรือสำคัญเฉพาะด้าน เราอาจให้การทำงานสามเหล่าแก่ผู้ช่วยทูตทหารคนเดียวไปเลย โดยทั่วไปงานของท่านทูตทหารมี 3 ด้าน (1) การรับรองแขกจากเมืองไทยที่ไปติดต่อกับประเทศเจ้าภาพ ประเทศที่มีความสำคัญมาก เช่น สหรัฐ อังกฤษ หรือชาติเพื่อนบ้าน งานประเภทนี้จะสำคัญมากและสามารถนำภรรยาติดตามไปด้วย และคัดเลือกตัวแทนทางทหารของชาติจึงพิถีพิถันไปถึงระดับครอบครัว นอกเหนือจากการพิจารณาความสามารถทางวิชาการเกียรติประวัติการทำงานและบุคลิกของเจ้าตัวแล้ว (2) งานด้านวิเทศสัมพันธ์และการทูตฝ่ายทหาร ที่ต้องทำความเข้าใจกับประเทศเจ้าบ้านนับไม่ถ้วนประเด็น เพื่อคงไว้ซึ่งผลประโยชน์สูงสุดและเกียรติภูมิของชาติ (3) งานข่าวกรอง²⁶ โดยนโยบายของกองทัพ คือ พัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศเป็นกลไกหลักในการดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายการทหาร ปัจจุบันมีจำนวน 54 สำนักงาน ตั้งอยู่ใน 24 ประเทศ แบ่งเป็นกองบัญชาการกองทัพไทย 2 ประเทศ กองทัพบก 17 ประเทศ กองทัพเรือ 18

²⁵ พันตำรวจเอก ชิตพล กาญจนกิจ “วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 56 ฉบับที่ 3/2559 ความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาเซียน: ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” หน้า 15

²⁶ “ผู้ช่วยทูตทหาร ด้านหน้าสุดของกองทัพ” (16 มีนาคม 2552), (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.komchad-luek.net/news/scoop/5405>

ประเทศ และ กองทัพอากาศ 17 ประเทศ โดยมีประเทศประกอบด้วย ผู้ช่วยทูตเหล่าทัพ ตั้งแต่ 2 เหล่าขึ้นไป จำนวน 18 ประเทศ โดยที่ผ่านมาเป็นการจัดตั้งตามความร่วมมือทางทหาร หรือความสัมพันธ์ระหว่างเหล่าทัพต่างๆ²⁷ 25 ประเทศ และ 1 องค์การระหว่างประเทศ ที่มีผู้ช่วยทูตทหาร ดังนี้

1. เครือรัฐออสเตรเลีย (Australia)
2. สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล (Brazil)
3. ราชอาณาจักรกัมพูชา (Cambodia)
4. สาธารณรัฐประชาชนจีน (China)
5. สาธารณรัฐฝรั่งเศส (France)
6. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Germany)
7. สาธารณรัฐอินเดีย (India)
8. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Indonesia)
9. สาธารณรัฐอิตาลี (Italy)
10. ญี่ปุ่น (Japan)
11. สาธารณรัฐเกาหลี (Korea)
12. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Laos)
13. มาเลเซีย (Malaysia)
14. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Myanmar)
15. สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน (Pakistan)
16. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Philippines)
17. สหพันธรัฐรัสเซีย (Russia)
18. สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Singapore)
19. สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (South Africa)
20. ราชอาณาจักรสเปน (Spain)
21. ราชอาณาจักรสวีเดน (Kingdom of Sweden)
22. สหราชอาณาจักร (United Kingdom)
23. สหรัฐอเมริกา (United States of America)
24. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Vietnam)

---

²⁷ Sarawat Rumaratna. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <https://www.brainscape.com/flashcards/การทูตทหาร-872745/packs/1523941>

25. บรูไนดารุสซาลาม (Brunei Darussalam)

26. สหประชาชาติ (The United Nations)

จะเห็นได้ว่ามีผู้ช่วยทหารในอาเซียนครบทั้ง 9 ประเทศ ทั้งนี้ คณะผู้ช่วยทูตทหารต่างประเทศ ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย มีจำนวน 39 นาย จาก 23 ประเทศ

สภาพปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

การประสานความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นทางการหรืออย่างมีผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้วยกันยังไม่มีประสิทธิภาพ หรือหากเป็นการร้องขอความช่วยเหลือ ระหว่างประเทศผ่านช่องทางทางการทูตก็ไม่มีความแน่นอนขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐและผลประโยชน์ต่างตอบแทนเป็นสำคัญ พบว่าการกระทำผิดของประชากรที่มาจากกลุ่มประเทศอาเซียนจะเป็นเรื่องการหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย และการใช้แรงงานผิดกฎหมายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสามารถใช้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศที่มีอยู่ในการจัดการได้อยู่แล้วตามหลักอธิปไตยแห่งรัฐ ไม่ได้มีลักษณะแยกส่วนในการกระทำผิดเหมือนองค์กรอาชญากรรมจากเอเชีย หรือแถบยุโรป หรือเป็นลักษณะที่ผู้กระทำความผิดมาจากประเทศในแถบอื่นๆ ของโลกมาใช้ ประเทศไทยเป็นฐานที่ตั้งในการกระทำผิด หรือเป็นทางผ่านในการกระทำผิด เช่น การถือใบอนุญาตคอมพิวเตอร์ กลุ่มผู้ก่อการร้ายข้ามชาติกลุ่มยาเสพติดข้ามชาติหรือการค้าอาวุธ ข้ามชาติ เป็นต้น (จอม สิ้นหน้อย, 2556) เมื่อรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้อง จึงสามารถสรุปเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ความร่วมมือระหว่างประเทศไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย

ความร่วมมือระหว่างประเทศของภูมิภาคอาเซียนในระดับที่มีผลผูกพันตามกฎหมายและไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย เป็นกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญที่ใช้ในปัจจุบัน แม้ว่าประเทศอาเซียนจะได้ตระหนักถึงภัยของอาชญากรรมข้ามชาติที่เพิ่มขึ้น แต่กรอบความร่วมมือของภูมิภาคส่วนใหญ่ จะมีลักษณะของแนวทางการทำงานร่วมกัน โดยไม่ได้มีผลผูกพันในทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด ทำให้การบังคับใช้กฎหมายอยู่ภายใต้กฎหมายภายในของรัฐ ซึ่งโครงสร้างของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายแต่ละประเทศก็แตกต่างกัน นโยบายของรัฐบาลและผลประโยชน์แลกเปลี่ยนของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งอาจจะมิได้มีกฎหมายภายในแต่ละประเทศที่รองรับอาชญากรรมข้ามชาติหรือไม่ก็ได้ ประกอบกับกฎหมายของภูมิภาคยังไม่ได้มีการพัฒนาเหมือนเช่นในสหภาพยุโรปจึงทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศของภูมิภาคอาเซียน

หรือในระหว่าง ไทย - มาเลเซีย ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร และมีความไม่แน่นอนชัดเจน เพราะไม่มีสภาพบังคับ และไม่มีกลไกในทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนความร่วมมือในระดับนโยบาย อีกด้วย

2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกประเทศ ในสมาชิกอาเซียน

ปัญหาในเรื่องการส่งข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ ยังไม่ครอบคลุมในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ ณ สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ เพียง 4 ประเทศ โดยเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเพียง 3 ประเทศ คือ กัมพูชา เมียนมา และมาเลเซีย ซึ่งปัญหาอาชญากรรมพื้นฐานที่ต้องการการประสานงานด้านคดีหรือภารกิจตำรวจ และอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความสำคัญในปัจจุบัน โดยเฉพาะภารกิจข่าวกรองหากไม่มีความร่วมมือในระดับปฏิบัติการ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ภายในแต่ละประเทศที่ประจำอยู่ และมีเครือข่ายข่าวกรอง ย่อมจะทำให้มีประสิทธิภาพหรือความแม่นยำจะเป็นไปได้ยาก

3. ต้นสังกัดของนายตำรวจประสานงานต่างประเทศแยกเป็นผู้ช่วยทูต จากกองการต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่การข่าวสันติบาล

ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติการส่งข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างประเทศ มี 2 หน่วยงาน คือ 1. กองการต่างประเทศ ในรูปแบบ ผู้ช่วยทูตตำรวจหรือกงสุลฝ่ายตำรวจ ซึ่งกองการต่างประเทศจะชำนาญด้านการประสานงานผ่านระบบระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการแต่การคัดเลือกตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักรได้เปิดให้ข้าราชการในทุกสังกัดเข้าร่วมทดสอบ 2. ในรูปแบบตำรวจสันติบาล ของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ซึ่งชำนาญด้านการข่าว ความมั่นคง และการสืบสวน โดยผู้เข้ารับการทดสอบเพื่อไปทำงานที่มาเลเซียต้องเป็นตำรวจสันติบาล

เมื่อเปรียบเทียบกับกองทัพไทย จะเห็นได้ว่าหน่วยงานที่ส่งข้าราชการทหารไปเป็นผู้ช่วยทหารแม้จะมีผู้รับผิดชอบจาก 3 หน่วยงาน ประกอบด้วยผู้ช่วยทูตทหาร รองผู้ช่วยทูตทหาร จาก กรมข่าวทหารบก กรมข่าวทหารเรือ กรมข่าวทหารอากาศ และกองบัญชาการกองทัพไทย และมีผู้ได้บังคับบัญชา คือ ชูการและเสมียนรวมประมาณ 3 นาย ในแต่ละเหล่ารวม 3 เหล่า แต่หน่วยข่าวทหารเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ด้านการต่างประเทศด้วย จึงเป็นการรวมทั้งงานข่าวและการต่างประเทศเข้าด้วยกัน เว้นแต่บางประเทศที่ให้มอบหมายให้เพียงทหารเหล่าเดียวเป็นผู้รับผิดชอบในประเทศนั้น โดยกรมข่าวทหารได้ผลิตบุคลากรหรือมีการอบรมเกี่ยวกับการข่าวและการต่างประเทศ แต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แยกหน่วยงานการข่าวและการต่างประเทศ

นอกจากกันการดำเนินการเกี่ยวกับการข่าวและการต่างประเทศเพื่อรับมือปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ จึงอาจขาดการบูรณาการหรือความเป็นเอกภาพ อาจทำให้การพัฒนายุทธศาสตร์ ตลอดจนการขับเคลื่อน หรือกลไกในการปฏิบัติหน้าที่อาจจะทำให้ได้ผลไม่เต็มที่

สรุป

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 3 วรรคสอง ได้กำหนดนิยามของ “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ (2) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่งแต่การเตรียมการ วางแผน การสั่งการ การสนับสนุนหรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง (3) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งรัฐ และ (4) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งเป็นการบัญญัติกฎหมายตามความแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้ง ในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000 : UNTOC) โดยปัญหาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติไทย - มาเลเซีย ที่สำคัญได้แก่ (1) การค้ามนุษย์ (2) การโจรกรรมรถข้ามชาติ (3) การลักลอบขนยาเสพติดข้ามชาติ (4) ปัญหาความไม่สงบหรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง และ (5) ปัญหาการค้าอาวุธสงคราม

ความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศมีรูปแบบที่มีผลผูกพันตามกฎหมายและไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีรูปแบบการประสานความร่วมมือ ผ่านนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูต ซึ่งเป็นความร่วมมือแบบไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย 2 รูปแบบ คือ (1) กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ณ นครคุนหมิง ประเทศจีน และผู้ช่วยทูตตำรวจ ณ ประเทศ กัมพูชาและเมียนมา (2) ตำรวจสันติบาลไทยในประเทศมาเลเซีย รวม 4 ประเทศ ผู้วิจัยพบว่าสภาพ ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ มีดังนี้ (1) ความร่วมมือระหว่างประเทศไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (2) การส่งข้าราชการตำรวจไทย ไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน (3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศจาก 2 หน่วยงาน

เมื่อทราบถึงทฤษฎี ข้อเท็จจริง และสภาพปัญหา เกี่ยวกับการประสานความร่วมมือของ ตำรวจระหว่างประเทศในบพท.แล้ว จึงสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อทราบปัญหาและวิเคราะห์ ปัญหานำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและขยายการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจไทย กับตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไปในบพท.ที่ 4

บทที่ 4

วิเคราะห์และกำหนดแนวทางการจัดทำความร่วมมือ ระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียน

จากการที่ได้ศึกษาโดยทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 และได้ศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมถึงทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และรูปแบบความร่วมมือของตำรวจไทย ในต่างประเทศ ซึ่งได้ทำให้เห็นสภาพปัญหาในบทที่ 3 แล้ว ก็ทำให้สามารถเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารหรือการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกในบทนี้ เป็นการนำเสนอแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียน ดังประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลการสัมภาษณ์และสรุปประเด็นสำคัญ
2. ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
3. สถิติและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
4. แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

ข้อมูลการสัมภาษณ์และสรุปประเด็นสำคัญ

เนื่องจากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ข้าราชการตำรวจสันติบาลไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ประเทศมาเลเซีย เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล และเจ้าหน้าที่ตำรวจกองการต่างประเทศ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานกับตำรวจต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ รวม 6 คน โดยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานที่มีประโยชน์อย่างมากต่องานวิจัยนี้ จึงขอสรุปการสัมภาษณ์ของผู้ให้การสัมภาษณ์แต่ละท่าน แล้วจะนำข้อความคิดเห็นของผู้ให้คำสัมภาษณ์ไปเป็นประโยชน์ในแต่ละประเด็นของบทนี้ต่อไป

1. พันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลศิลป์ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง สำนักงานกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ให้การสัมภาษณ์ว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กระผมมีประสบการณ์การทำงานด้านต่างประเทศคือเคยทำงานที่ ILEA-Bangkok ประมาณ 2 ปี 6 เดือน ในตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ ของสถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศฯ ซึ่งเป็นสถาบันที่จัดตั้งโดย MOU ระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย โดยมอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำกับดูแล

สำหรับตำแหน่งกงสุล(ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ ลูกเรือสินค้าชาวจีน ถูกสังหารจำนวน ๑๓ ศพ บริเวณแม่น้ำโขง ที่บริเวณเชียงแสน (วันที่ 5 ตุลาคม 2554) ทำให้สาธารณรัฐจีน ร้องขอให้ประเทศต่าง ๆ มีกลไกประสานงานและบังคับใช้กฎหมายในการลาดตระเวนแม่น้ำโขง ร่วมกันระหว่าง ประเทศจีน ลาว เมียนมา และไทย กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) จึงถูกกำหนดให้ประสานงานกลไกในการลาดตระเวนของไทยและจีน โดยฝ่ายไทย มีสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย โดยได้มอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบในการร่วมลาดตระเวนแม่น้ำโขงกับฝ่ายจีนซึ่งปัจจุบันกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 เป็นผู้แทนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการลาดตระเวน

กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ยังทำหน้าที่ประสานงานความร่วมมือในการแสวงความร่วมมือในกลไกการบังคับใช้กฎหมาย การส่งผู้ร้ายข้ามแดนอย่างไม่เป็นทางการ ระหว่างเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง (มณฑลยูนนาน มณฑลกุ้ยโจว และมณฑลหูหนาน) ในการประสานงานเบื้องต้นเพื่อให้มีมณฑลต่างๆ ในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง ประสานงานมายังกงสุล(ฝ่ายตำรวจ) เพื่อส่งต่อมายังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ผ่าน กองการต่างประเทศ) ในเบื้องต้น

หากจะต้องมีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ก็จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ผ่านกระทรวงรักษาความปลอดภัยสาธารณะของจีน (Ministry of Public Security : MPS) ที่กรุงปักกิ่ง ผ่านไปยังสถานเอกอัครราชทูตจีนประจำไทย หรือในช่องทางเดียวกัน กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) จึงมีภารกิจจำกัด ไม่อาจจะประสานงานได้ครอบคลุมได้ทั้งประเทศจีน และไม่อาจจะติดต่อกับ กระทรวง MPS ของจีนได้โดยตรง ในประเด็นนี้ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) คนปัจจุบัน ได้เสนอให้มีการขยายเขตอาณาให้ครอบคลุมประเทศจีน โดยให้ไปประจำที่สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปักกิ่ง และทำหน้าที่ผู้ช่วยทูต เพื่อให้สามารถประสานงานได้ตามระเบียบว่าด้วยการทูตฝ่ายตำรวจฯ พ.ศ.๒๕๕๑ ได้อย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่าเขตอาณาของกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ คุนหมิง มีความจำกัดเพียง ๓ มณฑล คือ ยูนนาน กุ้ยโจว

และหูหนาน ไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ อีกทั้ง อำนาจหน้าที่ ยังจะต้องอยู่ภายใต้การมอบหมายของ กงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง ดังนั้น หากเรื่องใดไม่ได้รับมอบหมาย ก็จะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยตรง ซึ่งทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการทูตฯ พ.ศ. 2547 ไม่สามารถปฏิบัติได้

ดังนั้น จะต้องปรับปรุงกลไกการประสานงานโดยวิธีการทูตฝ่ายตำรวจ เช่น พัฒนาให้มี ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปักกิ่ง เพื่อทำหน้าที่ประสานงานตามระเบียบการทูตฝ่ายตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๗ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กลไกการร่วมกันสืบสวนอาชญากรรมข้ามชาติ การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน รวมถึงการปฏิบัติงานส่งผู้ร้ายข้ามแดน ฯลฯ

นอกจากนี้ ยังอาจกำหนดให้ มี กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นคร คุนหมิง เพื่อทำหน้าที่ประสานงานด้านกลไกการลาดตระเวนแม่น้ำโขง ตามข้อตกลงไทยและจีนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแม่น้ำโขง ต่อไป

ในเรื่องของรูปแบบกระผมเห็นว่า รูปแบบ ผู้ช่วยทูต อาจจะเป็นแนวทางที่ลักษณะที่ได้รับการยอมรับในทางการทูตมากกว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายการข่าว และยังได้รับเอกสิทธิทางการทูตหรือความคุ้มกันของกงสุล ตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วย สำหรับกลุ่มงานประสานงานด้านการข่าว เนื่องจากไม่มีประสบการณ์โดยตรง แต่เห็นว่า ถ้ายกระดับเป็นผู้ช่วยทูตฯ น่าจะได้รับประโยชน์ในการดำเนินการได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการทูตฝ่ายตำรวจฯ พ.ศ. 2547 ซึ่งจะมีภารกิจกว้างขวางมาก คือ กลไก ด้านการทูตฝ่ายตำรวจ น่าจะปฏิบัติหน้าที่ได้หลากหลายและกว้างขวางกว่าการดำเนินการในรูปแบบเจ้าหน้าที่การข่าว และจะได้ดำเนินการหลายอย่าง หากมีกรณีจำเป็น”

2. พันตำรวจเอก จีระศักดิ์ เหล่าทัพ ผู้กำกับการฝ่ายตำรวจสากลและประสานงานภูมิภาค 1 (ประสานงานภูมิภาคอาเซียน) กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีประสบการณ์ด้านงานต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติประมาณ 15 ปี และมีความสามารถพิเศษคือ สามารถสื่อสารภาษาฝรั่งเศส

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กระผม รับผิดชอบงานอาเซียน และงานความตกลง ทวิภาคี และพหุภาคี เช่น อาเซียน บวก อเมริกา หรือญี่ปุ่น เพราะต่างชาติต้องการเข้ามีบทบาทในภูมิภาคนี้ ทั้งนี้ เพราะอาเซียนมีความเหนียวแน่น สามัคคี โดยข้อตกลงที่จะทำกับอาเซียนต้องให้ทุกชาติสมาชิกให้ความเห็นชอบด้วยทุกประเทศ ระยะเริ่มแรกของการมีผู้ช่วยทูตตำรวจมีการเสนอ 24 ประเทศ ผลักดันที่กลุ่มอาเซียน และในประเทศอเมริกา เกาหลี ญี่ปุ่น เป็นต้น โดยให้กองทะเบียนพลกำหนดกรอบอัตราและเสนอให้เป็นระดับ รองผู้บังคับการ เป็นผู้ช่วยทูต เพื่อเวลามีคนไทยเป็น

ผู้เสียหายที่ต่างประเทศ หรือคนไทยเสียชีวิตในต่างประเทศ หรือต้องการคนร้ายที่ต่างประเทศ แต่ไม่มีตำรวจไทยทำหน้าที่ประสานงาน รวมถึง ด้านคดีอาญาและความคืบหน้าทางคดี สถิติคดีอาญา หรือกรณีผู้บังคับบัญชาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตำรวจไปประชุมหรือตรวจเยี่ยมในต่างประเทศ

กล่าวโดยเฉพะความสำคัญของการมีผู้ช่วยทูตตำรวจ คือ

2.1 เพื่ออุดช่องว่างเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ เพราะการมีผู้ช่วยทูตตำรวจ เป็นการประสานระหว่างหน่วยตำรวจโดยตรง หรือ Police to Police หากผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ต้องพิจารณาหลักต่างตอบแทนก่อน และต้องอยู่ในกรอบหัวข้อนโยบายรัฐ และไม่คล่องตัว เช่น ผู้ต้องหาหลบหนีไปต่างประเทศ ต้องการเอกสารรับเลขคดี (รับคำร้องทุกข์), ต้องให้พนักงาน อัยการพิจารณากฎหมาย ระเบียบ เรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน คดีส่วนใหญ่เป็น serious Crime หรืออาชญากรรมร้ายแรง อาจไม่ถึงกับอาชญากรรมข้ามชาติ หลักการคือแต่ละประเทศต่างก็ไม่ต้องการ ให้คนร้ายอยู่ในบ้านของตน ในบางครั้งการประสานงานระหว่างตำรวจกับตำรวจอาจเจรจา ในเชิงลับ หรือในด้านความมั่นคง

2.2 เป็นตัวแทนคนไทยในการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ คือ working group แบบทวิภาคีระหว่างผู้ปฏิบัติ เป็นความร่วมมือแบบกึ่งทางการ เพราะมีเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย แต่ละรัฐแต่ไม่สามารถผูกมัดตามกฎหมาย ปัจจุบันประเทศไทยมีคณะกรรมการคณะกรรมการ ประสานงานด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Senior Officials Meeting on Transnational Crime : SOMTC)¹ ปัจจุบันกำลังแก้ไของค์ประกอบของผู้ปฏิบัติในคำสั่ง ซึ่งกำลังเสนอเข้าคณะรัฐมนตรี น่าจะมีผลในปี 2563 คือ จะเพิ่ม กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI เพราะมีหน่วยข้อมูลการปฏิบัติ

---

¹ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอ ดังนี้ (วันที่มีมติ 7 กรกฎาคม 2558)

1. ให้แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Senior Officials Meeting on Transnational Crime : SOMTC) ขึ้นใหม่ โดยมีโครงสร้างองค์ประกอบ คณะกรรมการและอำนาจหน้าที่ให้มีความเหมาะสม เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับส่วนราชการ/หน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องในงานด้านอาชญากรรมข้ามชาติของไทย รวมทั้งเพื่อให้ การดำเนินงานและประสานความร่วมมือในกรอบความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

2. ให้แต่งตั้งรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบงานความมั่นคง เป็นหัวหน้าคณะผู้แทน ฝ่ายไทยในการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime : AMMTC) และการประชุมที่เกี่ยวข้อง

เชิงนโยบายจึงต้องการได้ข้อมูลมาเพื่อทำงานร่วมกัน และกรมอุทยาน เพราะมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบที่มาของสัตว์และพันธุ์พืช การประชุมต่างๆ ระหว่างประเทศ เป็นช่องทางสำคัญในการได้โอกาสรู้จักผู้ติดต่อหรือเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ หรือ Connection เพื่อการประสานงาน ไม่มีผลทางกฎหมาย และเป็นความร่วมมือระหว่างตำรวจกับตำรวจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล สร้างความร่วมมือระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติได้ดี

ข้อดีของการมีผู้ช่วยทูตตำรวจ คือ ความรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูล และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติมีความคุ้นเคย จึงได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง แต่เป็นข้อมูลพื้นๆ เพราะตำรวจในต่างประเทศมีหลายหน่วยงาน หลายหน่วยงาน การประสานงานต้องตรงตัวเจ้าหน้าที่และกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถเป็นตัวกลางประสานเจ้าหน้าที่โดยตรงได้ ลดขั้นตอนกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ยังคงพัฒนาเพิ่มเติมมีผู้ช่วยทูตตำรวจทุกประเทศ

ข้อเสีย คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจต่างประเทศ เปลี่ยนตำแหน่งใหม่ทุก 2 ปี ส่วนของไทยเราอาจจะทุกปี แต่เรามีการประชุมทุกปี คือ ทวิภาคี และอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้ง ระดับนโยบาย และปฏิบัติ โดยมีหัวข้อสำคัญ เช่น อาชญากรรมทางไซเบอร์ เพื่อให้ได้รู้จักผู้ที่สามารถติดต่อประสานงานได้ (contact person) ทั้งนี้ แต่ละประเทศมีการจัดหน่วยงานตำรวจหรือจัดการกำลังพลไม่เหมือนกัน ขณะนี้ การประสานงานในอาเซียนจะผ่านเลขานุการอาเซียน โดยอีเมลกลางอย่างเป็นทางการเพื่อติดต่อกันระหว่างตำรวจอาเซียน หรือบางครั้งก็ใช้ช่องทาง 24/7² ของ Interpol

---

² คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตช.) เสนอ ดังนี้ (มติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 18 เมษายน 2560) 1. เห็นชอบในการจัดทำความตกลงระหว่างสำนักงานกลางแห่งชาติตำรวจสากลประเทศไทย (ตำรวจสากลกรุงเทพ) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารองค์การตำรวจสากลโดยตรง (Agreement between the INTERPOL National Central Bureau for Thailand in Bangkok and Royal Thai Police on Direct Access to the INTERPOL Information System) 2. มอบหมายให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมาย เป็นผู้ลงนามความตกลงดังกล่าว 3. อนุมัติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่างความตกลงฯ ในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ หากมีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขในภายหลังโดยไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบอีกครั้ง สาระสำคัญของเรื่อง 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การตำรวจสากล (INTERPOL) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 และได้กำหนดให้กองการต่างประเทศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นที่ตั้งของสำนักงานกลางแห่งชาติตำรวจสากลประเทศไทย ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสำนักงานกลางแห่งชาติของประเทศภาคีสมาชิกและสำนักเลขาธิการองค์การตำรวจ

การพัฒนาทางด้านผู้ช่วยทูตตำรวจตระเวนเห็น ดังนี้

1. ควรให้สวัสดิการแก่ตำรวจที่ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างประเทศอย่างเต็มที่ เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน สวัสดิการที่เท่าเทียมกับข้าราชการจากหน่วยงานอื่น ค่าเช่าบ้านหรือที่พัก ควรส่งเสริมให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือ fast track การไปปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างประเทศได้ ต้องผ่านการทดสอบอย่างเข้มข้น ระดับภาษาอังกฤษต้องสูงมากเพราะกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยทดสอบเอง และถือว่าคนเก่ง ปัจจุบันเห็นว่ายังไม่คุ้มกับการเสียสละ และไม่ได้ความก้าวหน้าในชีวิตราชการตามสมควร เพราะกลับมาต้องมารับการแต่งตั้งเหมือนคนอื่น ๆ ดังนั้น กลับมาต้องก้าวหน้า ต้องสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ได้คนเก่งมาทำงาน

2. แผนการส่งข้าราชการตำรวจไปต่างประเทศไม่ต่อเนื่อง เพราะผูกพันกับงบประมาณของประเทศด้านความมั่นคงที่ต้องใช้ร่วมกันกับอีก 3 เหล่าทัพ ดังนั้น งบนี้ควรจะเป็นของแต่ละหน่วยงาน โดยเน้นผลงานและภารกิจ ก่อนไปจะต้องฝึกงานทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยควรเดินทางไปก่อนที่จะเริ่มรับตำแหน่ง คือ ฝึกงานอย่างน้อยสองเดือนสุดท้ายที่ผู้ช่วยทูตคนเก่าจะหมดวาระ ต้องมีกระบวนการคัดเลือกให้ทันกรอบเวลาและมีงบประมาณเพื่อให้ผู้ที่ผู้ช่วย

สากล ตลอดจนดำเนินการเรื่องการประชุมขององค์การตำรวจสากล อีกทั้งยังใช้เป็นสถานที่ติดตั้งระบบติดต่อสื่อสารขององค์การตำรวจสากลที่เรียกว่า “I-24/7” ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติขององค์การตำรวจสากลที่แบ่งปันข้อมูลให้ประเทศสมาชิกนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ 2. ความตกลงระหว่างสำนักงานกลางแห่งชาติ ตำรวจสากลประเทศไทย (ตำรวจสากลกรุงเทพ) และ ตช. ว่าด้วยการเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารขององค์การตำรวจสากลโดยตรง มีสาระสำคัญดังนี้วัตถุประสงค์ เพื่อระบุเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในกรณี ตำรวจสากลกรุงเทพอนุญาตให้ ตช. เข้าถึงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจองค์การตำรวจสากลได้โดยตรง แต่จำกัดเฉพาะการอ่านข้อมูลเท่านั้น เช่น เอกสารการเดินทางที่ถูกขโมยหรือสูญหาย ผลงานศิลปะ ภาพการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กระหว่างประเทศ ลายพิมพ์นิ้วมือ ยานพาหนะที่ถูกขโมยขอบเขตการเข้าถึงข้อมูล การอนุญาตให้มีการเข้าถึงระบบข้อมูลฯ จะต้องเป็นไปตามกฎขององค์การตำรวจสากลว่าด้วยการประมวลผลข้อมูล และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนดให้สำนักงานกลางแห่งชาติในประเทศต่าง ๆ ต้องจัดทำความตกลงกับหน่วยงานภายในประเทศสำหรับการอนุญาตให้มีการเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารขององค์การตำรวจสากล การบังคับใช้ความตกลงฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับใน 30 วัน ภายหลังจากวันที่ตำรวจสากลกรุงเทพได้แจ้งผลการลงนามในความตกลงให้สำนักงานเลขาธิการองค์การตำรวจสากลทราบ

ทูตได้ไปฝึกงานกับผู้ช่วยทูตคนเดิม และจำนวนของผู้ได้บังคับบัญชาหรือควรมีลูกน้องไปด้วย เพื่อความสะดวกและมีประสิทธิภาพของการทำงานอย่างน้อยต้อง 3 - 5 คน

มีกรณีศึกษาที่การประสานงานของผู้ช่วยทูตตำรวจสามารถป้องกันหรือดำเนินคดีกับอาชญากรรมข้ามชาติได้ เช่น ประเทศกัมพูชา ในเดือน มีนาคม 2563 มีการจารกรรมรถยนต์ไทย ผู้ช่วยทูตสามารถประสานการจับกุมช่วยเหลือเหยื่อและจับกุมผู้เสียหายได้ภายใน 2 วัน และที่ประเทศมาเลเซีย มีปัญหาด้านยาเสพติด และจารกรรมรถยนต์ คนมาเลเซียเอารถเข้ามาไทยที่ด่านสะเดา จังหวัดสงขลา แล้วแจ้งความว่ารถหายอันเป็นที่จึ่งเพื่อประโยชน์ในการเรียกร้องประกันภัย แต่นำมาจับขังที่ประเทศไทย พอคนร้ายเห็นด่านแล้วทิ้งรถเลย และเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย เพราะเอารถขนยาเสพติดเข้ามาในไทย ความจริงสถิติคดียาเสพติดและรถหายมีเท่าๆ กัน แต่เราจับกุมรถได้เยอะ เดือนพฤษภาคมนี้ ตั้งใจคืนมาเลเซีย จำนวน 4 คัน ซึ่งกรณีเหล่านี้ประสานงานผ่านกองการต่างประเทศ นอกจากนี้ ผู้ต้องหาที่หลบหนีในอาเซียนเห็นว่าไม่ได้คดีใหญ่ แต่เป็นการประสานงานระดับทวิภาคี ตำรวจท้องถิ่นบริเวณชายแดนไทยก็ควรที่จะมีความรู้ในการประสานงานด้วย

ในส่วนรูปแบบ การประสานงานผ่านนายตำรวจประสานงานประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยหรือสถานกงสุลใหญ่ ณ ต่างประเทศ 2 รูปแบบ ได้แก่ ตำแหน่งการทูตฝ่ายตำรวจ คือ ตำแหน่งกงสุล (ฝ่ายตำรวจ), ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ทำหน้าที่เหมือน กระทรวงการต่างประเทศ แต่เป็นตำรวจ ดังนั้น จึงไม่ใช่ผู้แทนในเชิงนโยบายรัฐ แต่ทำหน้าที่ในการประสานด้านตำรวจ การจับกุมผู้ต้องหา และวิเคราะห์ สถานการณ์การข่าว การเป็นผู้ช่วยทูตในต่างประเทศ ประเทศนั้น ๆ จะต้องรับให้มีผู้ช่วยทูตด้วย เช่น ลาว ปฏิเสธการมีหน่วยงานรัฐอื่นในต่างประเทศ ส่วนการขอให้ มีผู้ช่วยทูตตำรวจมาเลเซีย ได้ติดปัญหาด้านงบประมาณที่เราผูกอยู่กับเหล่าทัพ จึงควรเพิ่มงบประมาณให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อ เช่น อัตรากำลังที่สูงขึ้น ค่าเช่าบ้าน ค่าพาหนะ ค่ารับรอง หากต้องมีผู้ช่วยทูตไปประจำที่ต่างประเทศ

กลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศ กองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล กระทบเห็นว่าไม่สามารถประสานแบบทางการ และจำกัดด้วยความมั่นคง เพราะทำงานด้านการข่าวเกี่ยวกับความมั่นคงอย่างเดียว เช่น ผู้ช่วยตำรวจ หากมีที่มาเลเซีย จะสามารถประสานงานด้านตำรวจได้ทั้งหมด แต่ตำรวจสันติบาลไทยอาจจะประสานได้เพียงสันติบาลมาเลเซีย และการอยู่ในสถานทูตเพียงแต่ประสานงานเชิงลับ ไม่สามารถเปิดเผยได้ ทั้งในโต๊ะเจรจาและระดับทวิภาคี

แต่กระทบเห็นว่า ในประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 2 รูปแบบ คือ ควรผลักดันพร้อมกันทั้งผู้ช่วยตำรวจและสันติบาล ทั้งนี้ กองการต่างประเทศเคยมีแนวคิดที่จะ

ไปรวมกับกองบัญชาการอื่น เช่น กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แต่ภารกิจไม่ครอบคลุมการทำงานของกองการต่างประเทศ เพื่อให้มีหน่วยปฏิบัติรองรับภารกิจ อีกทั้ง กองการต่างประเทศมีจำนวนข้าราชการตำรวจไม่เกินหนึ่งร้อยคน เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารต่างประเทศไม่มากนัก มีตำรวจสากลเป็นกองกำกับการเดี่ยวที่เป็นฝ่ายกึ่งปฏิบัติ ขึ้นกับกองการต่างประเทศ ทำหน้าที่ประสานกับประเทศสมาชิก และใช้กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่เห็นว่าหากกองการต่างประเทศไปรวมกับกองบัญชาการตำรวจสันติบาล น่าจะมีประสิทธิภาพ เพราะขอบข่ายงานใกล้เคียงกัน สันติบาลก็มีทั้งหน่วยปฏิบัติการและการข่าว สามารถสืบสวนจับกุม และงานด้านความมั่นคง ซึ่งน่าจะแก้ไขปัญหาการที่กองการต่างประเทศขาดกำลังพลที่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ด้านสืบสวนและการข่าว และต้องมีจิตวิญญาณของงานต่างประเทศ ส่วนการขึ้นบังคับบัญชาแม้เดิมกองการต่างประเทศจะเป็นหน่วยขึ้นตรงกับผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เมื่อมารวมกับกองบัญชาการตำรวจสันติบาล แม้การบริหารงานจะอึดอัด แต่จะทำให้มีอำนาจมากสามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนต่างชาติอยากให้การสนับสนุนงบประมาณเยอะ ทั้งการอบรม การศึกษาอบรมหรือดูงาน เพราะต่างประเทศเค้าก็ต้องการทำความรู้จักเพื่อการประสานระหว่างหน่วยงาน ความสัมพันธ์เริ่มต้นให้รู้จักกัน พูดคุย แลกเปลี่ยนต่อรอง เช่น ในการประชุม ASEANAPOL มีการขอมาเป็นผู้สังเกตการณ์ 44 ประเทศ การประชุมต่างๆ ระหว่างประเทศ หรือความตกลงในกรอบต่างๆ เป็นความร่วมมือเชิงนโยบายแต่ไม่ถึงขั้นต้องปฏิบัติ คือการจะมีผลบังคับหรือผูกพัน จะขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในประเทศด้วย อาชญากรรมแต่ละประเทศมีไม่เหมือนกันซึ่งจะเป็นส่วนที่จะกำหนดนโยบายระหว่างประเทศด้วย เช่น อ่าวไทยไม่มีโจรสลัด แต่มาเลเซียมี, จาครกรรมรถข้ามชาติ มาเลเซียมี แต่ไทยมีไม่เยอะจนกระทั่งกระทบเศรษฐกิจ, ยาเสพติด ไทยไม่ใช่แหล่งผลิต แต่เป็นแหล่งพักยา ดังนั้น ประเด็นสำคัญคือต้องสกัดให้ได้, ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไทยไม่ค้าไม้ผิดกฎหมายแต่ส่งผ่าน, ปัญหาการค้ามนุษย์ไทยมีปัญหา แต่ไม่มากเท่าอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์, โรฮิงจาเป็นปัญหาของมาเลเซียและอินโดนีเซีย ในอาเซียนจึงต้องมีการประชุม เพื่อสร้างความร่วมมือ แต่ทั้งนี้ต้องผ่านกฎหมายภายในรัฐต่อไป ซึ่งแต่ละประเทศก็จะพิจารณาว่าประเทศของตนจะได้ประโยชน์อะไรจากความตกลง จึงต้องหาข้อมูลอาชญากรรมและกฎหมายภายในแต่ละประเทศและเชื่อมโยงข้อมูลกัน

ส่วนผู้ช่วยทูตตำรวจต่างประเทศในไทย คือ กัมพูชา เป็นลักษณะเป็นเลขานุการเอก (first secretary) มียศตำรวจ และมาเลเซียมีผู้ช่วยทูตตำรวจแต่เปลี่ยนทุก 1 ปี ที่เหลือเป็นทหารทั้งหมด

ปัจจุบันกองการต่างประเทศมีช่องทางความร่วมมืออย่างเป็นทางการ คือ กฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดน และกฎหมายว่าการให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา พ.ศ. 2537 อันมีที่มาจากสนธิสัญญาว่าด้วยการให้ความ

ช่วยเหลือทางกฎหมายระหว่างกันในคดีอาญา (Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters: MLAT) เช่น อาชญากรรมทางไซเบอร์ พยานหลักฐานต้องเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศ, กรณีต้องเชื่อมการโอนเงินระหว่างประเทศ ก็ต้องผ่านช่องทางตามกฎหมายนี้เท่านั้น มิฉะนั้นยกฟ้อง เพราะเอกสารอาจไม่แท้จริง เว้นแต่ประเทศนั้นจะรับเอกสารที่ไม่เป็นทางการ เช่น ญี่ปุ่นไม่ต้องผ่านช่องทางตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา

ผู้ต้องหาในที่หลบหนีในอาเซียน ไม่ใช่คดีใหญ่แต่เป็นคดีที่ผู้ต้องหาไม่มีศักยภาพหนีไปไกล จึงต้องมีความร่วมมือแบบทวิภาคี หรือจัดการประชุมต่างๆ เช่น ASEANAPOL มีผู้สังเกตการณ์ประมาณสี่สิบประเทศ แต่ผู้เจรจา มีเพียง จีน เกาหลี ญี่ปุ่น แต่ส่วนใหญ่จะเพียงมอบทุนต่างๆ ให้ และอาจจะหวังว่าจะได้ผู้ติดต่อหรือผู้ประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความช่วยเหลือกันในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ”

3. พันตำรวจเอก สมยศ ศรีศรยุทธ ผู้กำกับการ กลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศ กองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ได้ทำงานด้านการประสานงานต่างประเทศในประเทศมาเลเซีย ตั้งปี 2541 โดยเริ่มจากทำงานที่รัฐกลันตัน และเป็นหัวหน้าชุดที่รัฐเคด้า อีก 2 ปี ต่อมาย้ายมาที่วาลัมเปอร์ ทั้งนี้ ตำแหน่งผู้กำกับการ เป็นเจ้าหน้าที่ทางการทูต คือ อัครราชทูต ส่วนรองผู้กำกับการ คือ ที่ปรึกษาฝ่ายตำรวจ มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างประเทศประมาณ 22 ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “การประสานงานด้านตำรวจในต่างประเทศมีงานเบื้องต้นคือการส่งเอกสารต่างๆ ประเทศ พิธีการทางการทูต จัดลำดับอาวุโส จัดเตรียมที่พัก อาหาร การเข้าเยี่ยมชมการวะหรือพบปะระหว่างตำรวจไทย-มาเลเซีย และงานข่าว และการข่าวลับที่ปกปิด ทั้งสืบสวนเอง และใช้แหล่งข่าวในการสอบสวนเอง โดยเฉพาะการตรวจสอบแหล่งข่าว แม้เราอยู่สถานทูตแต่ไม่เปิดเผย กฎหมายมาเลเซีย มีกฎหมายว่าหากไปสืบสวนในมาเลเซียแต่ถูกจับกุมจารกรรมข้อมูล เช่น คนรัสเซียไปสืบสวนในมาเลเซียแต่ได้เอกสารทางทูตจึงไม่ได้ดำเนินการอะไร หากผู้ไปปฏิบัติหน้าที่จริงการทำงานโดยเอาหน่วยข่าวเข้าไปในต่างประเทศ เป็นเรื่องปกติ ส่วนสันติบาลหากขึ้นชื่อว่าตำรวจแล้วต้องจับตามองอยู่แล้ว หากใช้เครื่องมือพิเศษ หรือลักลอบดักฟัง เข้าไปในเขตหวงห้ามจะทำไม่ได้อยู่แล้ว แต่การเข้าไปสืบสวนต้องดูช่องทางที่สะดวกที่สุด การใช้แหล่งข่าวก็ได้

การทำงานในต่างประเทศของสันติบาลไทยเป็นกองหน้าของสนับสนุนภารกิจ เช่น กลุ่มเคลื่อนไหวภาคใต้ มีประโยชน์ในการทำงานเชิงรุก เจาะหาข้อมูล เช่น ขบวนการ จีเอ็มไอพี GMIP แอคทีฟมากที่สุด ทุกคนต้องการข้อมูลไม่รู้จะทำอย่างไร และเป็นคนสองสัญชาติ, กรณี ผู้ก่อการร้ายรายหนึ่ง ตำรวจสันติบาลไทยได้ประสานเพื่อให้ได้ข้อมูล บัตรประชาชน ภาพถ่าย เลขประชาชน จนกระทั่งต้องหยุดบทบาท เพราะยืนยันตัวบุคคลได้ เป็นผู้ก่อเหตุรุนแรง

ในต่างประเทศ และใช้มาเลเซียเป็นฐานที่ตั้ง โดยมาเลเซียจับกุมตัวเอง, กรณี แก๊งค์คอลเซ็นเตอร์ ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยทำข้อมูลได้ดีมาก แต่พอไปเชื่อมหรือชี้เป้าพบว่าตัวอยู่ที่มาเลเซีย จึงต้องให้ สันติบาลมาเลเซีย สนับสนุนเรื่องการเดินทาง ประสานงาน ใฝ่จุด และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจมาเลเซีย ประสบความสำเร็จในการจับกุม 4-5 ครั้ง รวมผู้ต้องหาประมาณ 40 คน, กรณี ประสานงาน จับกุม ผู้ต้องหาหลบหนีในความผิดเกี่ยวกับสถาบันไปประเทศมาเลเซีย, คดีความมั่นคง ก็สามารถ จับกุม ได้หลายครั้ง ตำรวจสันติบาลสามารถติดตามได้ต่อเนื่อง เพราะอยู่ที่มาเลเซีย และก้าวหน้า ในอาชีพ ที่จะขึ้นการดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไปได้

กระผมเห็นว่าทุกหน่วยที่ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างประเทศต้องเท่าเทียมกัน ไม่ว่าสิทธิประโยชน์ ต้องเท่าเทียม ทุกสำนักงาน เช่น ทหาร พาณิชย แรงงาน รถประจำตำแหน่งเป็น รถเบนซ์ เป็นเจ้าหน้าที่ทางการทูต แต่ของเรารถตู้ธรรมดา ดังนั้น เราควรจะมีงบประมาณ ด้านการข่าว คือจัดสรรงบประมาณ เพื่อดูแลตำรวจ และแหล่งข่าว แต่ละประเทศมีนโยบายและ แนวทางการจัดการข่าวราชการไปปฏิบัติหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน และหน่วยงาน ความมั่นคง ที่มาเลเซียมีบที่ผู้ช่วยทูตทหาร (ผู้ช่วยทูตทหารบก, เรือ, อากาศ) เบียดเบียน การเบิกจ่าย แยกเบิก แต่ประเทศอื่นอาจจัดการต่างกันอาจรวมกันทุกเหล่าทัพก็ได้

ปัจจัยการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แห่งรัฐ เจ้าหน้าที่จึงต้องรวบรวมข้อมูลที่ประสานขอความร่วมมือ เพื่อนำเสนอผู้บังคับบัญชา และการขอความร่วมมือในอาชญากรรมแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน เช่น หากกำลังจะเลือกตั้ง ต้องการหาเสียงด้านยาเสพติด หรือไม่ เป็นต้น

ปัญหา ยาเสพติด เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับ ชั้นความลับ เกี่ยวข้องกับการข่าวเชิงลึก อาจทำให้ข่าวรั่วและเสียงานได้ เช่น ตำรวจป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของมาเลเซียมีชุดประสานงานกันอยู่แล้ว หากเป็นตำรวจปราบปรามยาเสพติด สามารถเจาะลึกเรื่องยาเสพติด ส่วนสันติบาลคือเจาะลึกความมั่นคง ขึ้นอยู่กับว่าการเน้น การประสานงานกับประเทศนั้นๆ ในเรื่องอะไร เช่น สันติบาลมาเลเซีย ก็จะสามารถประสานงานกับ สันติบาลมาเลเซียได้ดีกว่า

ส่วนกองการต่างประเทศแม้จะคุยในโต๊ะเจรจาได้ทุกเรื่อง แต่สันติบาลเราเจาะลึก ได้มากกว่า เช่น ข้อมูลของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชื่อดังอย่าง The Barisan Revolusi Nasional : BRN ตำรวจสันติบาลไทยในมาเลเซียมีการสืบสวนรวบรวมประวัติและพฤติกรรม สมาชิกแต่ละคน หรือมี ฐานข้อมูล ส่วนการประสานงานเป็นเรื่องต่างตอบแทน เป็นหลักสากล เค้าและเราไม่ใช่ลูกน้องกัน แต่เป็นเรื่องตอบแทนกัน เช่นเราให้ข้อมูลระดับไหน ก็ต้องการการตอบแทนในระดับเท่ากันหรือ ดีกว่า หากเค้าให้ความร่วมมือระดับดีมาก ก็เพราะเค้าต้องการความร่วมมือในระดับที่ดีมาก เช่น สะกด

รอยติดตาม , ขอความเคลื่อนไหวคนร้าย หรือการจับแกนนำต่างๆ หากผ่านช่องทางกองการต่างประเทศต้องเป็นช่องทางอย่างเป็นทางการเท่านั้น แม้ในทางลับการขอความร่วมมือต้องผ่านระดับรัฐมนตรี หากเป็นทางการบางครั้งกระทบต่อมวลชน หรือการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่ง แต่ผู้ช่วยทูตอาจไม่สามารถลงลึกได้ในระดับนี้

ทหารเป็นหน่วยที่มีความสำคัญด้านมั่นคงที่สุดในไทย ผู้ช่วยทูตทหารมาจากหน่วยการข่าวทหารบก เพื่อจะมีฐานการข่าวในประเทศมาเลเซีย แต่เมื่ออยู่ในมาเลเซีย ตำรวจสันติบาลไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงต่อทางการมาเลเซีย เพราะต้องการประสานงานด้านความมั่นคงมากที่สุด ตามโครงสร้างของสถานทูตสามารถมีได้ทั้ง ผู้ช่วยทูตตำรวจ และอัครราชทูตที่ปรึกษาฝ่ายตำรวจ แต่เมื่อการจัดสรรกำลังพลไปอยู่ที่ต่างประเทศ จะมีคณะกรรมการพิจารณาจัดสรรอีกครั้ง และต้องไปผูกติดกับประเทศนั้นๆ เช่น เราให้เจ้าหน้าที่ไทยไปมาเลเซีย 20 คน แต่เมื่อมาเลเซียมาไทย ก็ 20 คน เท่ากัน โดยไม่จำกัดแต่ละหน่วยว่ามีจำนวนเท่าใด ในส่วนผู้ช่วยทูตทหารหน่วยใดมีความจำเป็นน้อยก็อาจไม่ไปก็ได้ ในกรณีเพิ่มผู้ช่วยทูตตำรวจไปเพิ่ม ก็อาจต้องปรับลดเจ้าหน้าที่ไทยที่มีอยู่แล้ว หรือคณะกรรมการอาจพิจารณาว่า ตัดเจ้าหน้าที่ใด การเพิ่มสัดส่วนยากกว่าลด เฉพาะ ผู้กำกับการ และรอง ผู้กำกับการจะได้เอกสิทธิ์ ทางการทูต ส่วนประทวนหรือเสมียนตำรวจ และส่วนที่อยู่รัฐอื่น ถือว่าเป็นตำรวจสันติบาลไม่เกี่ยวข้องกับสถานทูต การไปอยู่ในมาเลเซียสำคัญคือปกติวีซ่าท่องเที่ยว 3 เดือน ต้องเข้าออกตลอด ส่วนชายแดนไม่เป็นไรเพราะเดินทางง่าย เพราะตำรวจมาเลเซียส่วนกลางเราประสานได้ แต่ประจำรัฐเราประสานได้โดยส่งข้อมูลมาที่ส่วนกลางที่กัวลาลัมเปอร์

ในประเทศสมาชิกอาเซียนไม่มีสูตรสำเร็จว่าเราจะต้องใช้รูปแบบความร่วมมือแบบใด เพราะหากเราให้ความสำคัญอะไร ก็ควรใช้รูปแบบนั้น เช่น อินโดนีเซีย มีกรณี นักศึกษาไทยเชื่อมโยงกลุ่มก่อการร้าย หรือองค์กรต่างๆ ควรเป็นสันติบาล แต่ถ้าไม่ลงลึก เช่น เมียนมามีปัญหาเรื่องยาเสพติดก็ควรส่งตำรวจปราบปรามยาเสพติดหรือจะคู่กับ ผู้ช่วยทูตตำรวจกองการต่างประเทศ ก็ได้ แต่หากกองบังคับการต่างประเทศ ขึ้นตรงกับกองบัญชาการตำรวจสันติบาลซึ่งมีผลให้สันติบาลมีทั้งผู้ช่วยทูตและเจ้าหน้าที่การข่าวในต่างประเทศ ส่วนคนในหน่วยข่าวสันติบาลก็มีโอกาสที่จะเป็นผู้ช่วยทูตหรือติดตามผู้ช่วยทูตไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นทางการและเป็นสากล ซึ่งจะสอดคล้องกับโครงสร้างของกองทัพบก เพราะผู้ช่วยทูตทหารมาจากหน่วยงานด้านการข่าว การจะไปสอบถามหรือสืบสวนหาข่าวด้านความมั่นคงโดยไม่มีฐานความรู้ด้านการข่าวเลยย่อมไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้ง เมื่อหมดวาระในต่างประเทศแล้ว ก็ยังสามารถทำงานที่กรมข่าวทหารบกได้อีก”

4. พันตำรวจเอกหญิง ฉันทาย รัตนพานิช ผู้กำกับการ ฝ่ายกิจการต่างประเทศ

กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล เริ่มรับราชการตำแหน่งรองสารวัตร เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการต่างประเทศของสำนักงานรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติซึ่งรับผิดชอบงาน กิจการพิเศษและการต่างประเทศ และต่อมาเป็น สารวัตร, รองผู้กำกับการ และผู้กำกับการ ฝ่าย กิจการต่างประเทศ ของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล รวมระยะเวลางาน ด้านต่างประเทศกว่า 15 ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “หน้าที่ของฝ่ายกิจการต่างประเทศของสันติบาล คือ 1. เสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับหน่วยงาน สถานทูต หรือองค์กรต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับภารกิจของกองบัญชาการ สันติบาล เช่น ในปีนี้เนื่องด้วยการความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency - JICA) หรือที่เรียกกันว่า ใจก้า เป็นหน่วยราชการของประเทศญี่ปุ่นมีหน้าที่ รับผิดชอบในการดำเนินโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ตามข้อตกลงของรัฐบาลประเทศที่กำลังพัฒนา ได้มอบกล้อง CCTV เพื่อสนับสนุนภารกิจให้กับตำรวจสันติบาล 2. สนับสนุนงานแปลและล่ามของ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล 3. ประสานข้อมูลด้านการข่าว ทั้งทาง in และ out หรือ two way เช่น การประสานขอรายละเอียดการใช้โทรศัพท์ของผู้ร้ายในคดีความมั่นคง (Call detail) จากต่างประเทศ , ขอข้อมูลกิจกรรมของอาชญากรจากสื่อสังคมออนไลน์กับบริษัทต่างประเทศ 4. ดำเนินการประสานงานกับตำรวจต่างประเทศและหน่วยข่าวที่อยู่ในสถานทูตในประเทศไทย ที่เกี่ยวกับภารกิจของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ซึ่งแต่ละสถานทูตอาจมีนักการทูต นักการทูต ฝ่ายตำรวจ และหรือที่ปรึกษาด้านการข่าว หรือไม่ก็ได้

การที่ข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ เป็นช่องทางที่สำคัญ ที่ทำให้กิจการของตำรวจด้านระหว่างประเทศประสบความสำเร็จและเป็นสากล เช่น ต่างประเทศ ก็มีกงสุลฝ่ายตำรวจ หรือ Police Attaché มาประจำการที่ประเทศไทยเช่นกัน ในอัตรานักการทูต หรือ Diplomat ซึ่งเป็นช่องทางที่สำคัญ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการประสานงาน และเป็นช่องทาง ดำเนินการด้านกิจการตำรวจอื่นๆ เช่น กรณีบุคคลสัญชาตินั้นๆ เป็นผู้เสียหาย หรือกระทำความผิด , กรณีมีอาชญากรสัญชาตินั้น เดินทางเข้ามาในประเทศไทย กงสุลฝ่ายตำรวจจะมีหน้าที่ในการประสานงาน กับตำรวจไทยเพื่อจับกุมอาชญากรของประเทศนั้น ในทางกลับกันกรณีมีอาชญากรไทย ไปอยู่ในต่างประเทศนั้น ตำรวจไทยก็จะประสานขอความร่วมมือผ่านกงสุลตำรวจ ณ ประเทศ ปลายทาง ผ่านสถานทูต ณ ประเทศไทย จึงมีความสำคัญที่ประเทศไทยจะต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำหน้าที่ประสานงานในต่างประเทศเช่นเดียวกัน เพื่อประโยชน์ต่างตอบแทนของรัฐได้ทั้งเป็นผู้ให้ และเป็นผู้รับความช่วยเหลือ

- ความร่วมมือ มี 2 ประเภท

1. ความร่วมมือด้านการข่าว Intelligence Assistance
2. ความร่วมมือทางอาญา Legal Assistance

ในด้านการประสานงานกับตำรวจต่างประเทศ ข้อดีคือ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต่างประเทศ ประจำประเทศไทยมีช่องทางในการประสานงานเพื่อให้สามารถจับกุมอาชญากรได้ และได้ข้อมูลด้านการข่าวด้วย รวมทั้ง ประเทศไทยก็ได้ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการจับกุมอาชญากรที่กระทำความผิดในประเทศอื่นนั้น อีกทั้ง ยังได้วิทยาการหรือพัฒนาศักยภาพของข้าราชการตำรวจ และสนับสนุนทางเทคโนโลยี จากตำรวจต่างประเทศ เช่น การฝึกอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์ Forensic Enhancing เมื่อเรามีช่องทางการประสานงานที่ดีอยู่แล้ว ก็ควรพัฒนาภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะสื่อสารและประสานงานต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ต้องมีการพัฒนา เช่น กรณีประเทศเกาหลี หรือต่างประเทศนั้น ขอความช่วยเหลือประเทศไทย จนประเทศนั้นได้ผลการจับกุม แต่เมื่อกรณีประเทศไทย ขอความช่วยเหลือจากประเทศเกาหลีที่สถานกงสุล แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยในเกาหลีทำหน้าที่ในการติดตามข้อมูลหรือติดตามตัวผู้กระทำความผิด ดังนั้น การที่ขาดเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยประจำที่ต่างประเทศ จึงเป็นการให้อย่างเดียว แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่รับการประสานเพื่อตำรวจไทยในต่างประเทศ ซึ่งเป็นคนละอย่างกับความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาตามกฎหมาย (legal mutual assistance) จึงควรจัดให้มีกงสุลตำรวจประจำที่ต่างประเทศ

มีกรณีศึกษาที่การประสานงานสามารถป้องกันหรือดำเนินคดีกับอาชญากรรมข้ามชาติได้ เช่น กรณีเหตุระเบิดที่แยกราชประสงค์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับความร่วมมือทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีจาก หน่วยงาน FBI ของสหรัฐอเมริกา และ Scotland Yard ของประเทศอังกฤษ คือเทคโนโลยีจดจำใบหน้า (Face Recognition) โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจอังกฤษ 4 คน นำอุปกรณ์เทคโนโลยี และคลิปหรือ Footage จากภาพผู้ต้องสงสัยที่ราชประสงค์ มาเทียบกับข้อมูลคนเข้าออกประเทศที่สนามบิน โดยแนะนำให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจไทย เพราะมีความรู้และประสบการณ์ ด้านอาชญากรรมก่อการร้ายสากล พร้อมกับเทคโนโลยี มีผลทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยสามารถจับกุมผู้ต้องหา อีกทั้ง ยังสามารถป้องกันอาชญากรรมอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพราะที่บ้านพักของผู้ต้องหา มีวัตถุระเบิดในบ้านพัก

ด้านการประสานงานระหว่างประเทศของตำรวจ ในสถานทูตอาจจะประกอบไปด้วย ทูต และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ เช่น ตำรวจ พาณิชย์ แรงงาน นักการทูตที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการตำรวจ หรือผู้ช่วยทูต ซึ่งจะต้องรับผิดชอบประสานงานกับตำรวจในต่างประเทศนั้น ไม่ว่าจะตำรวจระดับรัฐ หรือท้องถิ่น ได้แก่

1. Police Attaché คือ ผู้ช่วยทูตหรือกงสุลฝ่ายตำรวจ ซึ่งช่องทางทางการทูต เป็นช่องทางที่เป็นสากลและเป็นทางการ ที่ตำรวจทั่วโลกใช้เป็นช่องทางในการประสานความร่วมมือทางอาญาและข่าวเกี่ยวกับคดีอาญา เป็นไปตามข้อกฎหมาย

2. Counselor หรือที่ปรึกษาด้านการข่าวความมั่นคงของตำรวจสันติบาลไทย ในประเทศมาเลเซีย หรือหน่วยสืบราชการลับหรือความมั่นคง เช่น หน่วยสืบราชการของสถานทูตของสหรัฐฯ ใช้ชื่อตำแหน่ง SA (Special Assistance) ซึ่งจะประสานงานด้านข่าวกรองของประเทศนั้นๆ เช่นเดียวกันสันติบาลไทยที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานด้านการข่าวด้านความมั่นคง

แต่ตำรวจสันติบาลไทยในมาเลเซีย สวมหมวกสองใบ คือทำหน้าที่ทั้งงานด้านการทูตฝ่ายตำรวจและด้านการข่าว เช่น ตำรวจสันติบาลของประเทศมาเลเซีย ต้องการข้อมูลของกลุ่มคนไทยในมาเลเซีย ที่เรียกว่า กลุ่มร้านต้มยำ ซึ่งประกอบอาชีพค้าขายอาหาร จึงประสานงานกับตำรวจสันติบาลไทยในมาเลเซียเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อเตรียมรองรับการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด กับกลุ่มคนไทย

ดิฉันเห็นว่าในประเทศสมาชิกอาเซียน ต้องมีตำรวจไทยประจำที่ต่างประเทศ ทั้ง 2 รูปแบบ คือ ผู้ช่วยทูตตำรวจหรือกงสุลฝ่ายตำรวจ และตำรวจสันติบาล แต่หากพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ควรพิจารณาการบริหารงานตำรวจของประเทศนั้นๆ เช่น ตำรวจสันติบาลของประเทศมาเลเซีย มีอำนาจทั่วประเทศ เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญเข้มแข็ง ขึ้นตรงนายกรัฐมนตรียมาเลเซีย หรือ Powerful หากส่งเพียงผู้ช่วยตำรวจหรือรองผู้บังคับการที่พูดภาษาตำรวจ แต่ไม่ได้พูดภาษาสันติบาล การประสานงานอาจไม่ใช่ช่องทางเดียวกัน เช่นเดียวกับตำรวจปราบปรามยาเสพติด หากประสานงานกับตำรวจยาเสพติดก็จะภาษาเดียวกัน ตำรวจสันติบาลไทย-มาเลเซียมีความร่วมมือ เช่น การประชุมแบบทวิภาคี ทุกปีโดยมีงบประมาณเพื่อจัดการประชุมระหว่างไทย-มาเลเซีย มาประมาณยี่สิบปี มีความไว้เนื้อเชื่อใจกัน จึงทำให้ความร่วมมือในรูปแบบนี้ประสบความสำเร็จได้มากกว่า การประสานงานด้านกงสุลแต่เพียงอย่างเดียว

ส่วนอาชญากรที่คนร้ายสามารถหลบหนีข้ามพรมแดนทางธรรมชาติ มีความจำเป็นต้องความร่วมมือด้านการข่าวด้วย เช่น เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม ควรจะมีตำรวจสันติบาลไทย เพื่อขอความร่วมมือแบบพิเศษและสามารถจับกุม ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

5. พันตำรวจเอกสุภกร รัชฎุภกร ผู้กำกับการ 5 กองบังคับการสันติบาล 2 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล กองกำกับการ 5 ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การสืบสวนหาข่าว และการสืบสวน

และปฏิบัติการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศโดยเทคนิคพิเศษ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กระผมเห็นว่าอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้ายสากล เป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสำคัญเนื่องจากมีแนวโน้มของการกระทำผิดมากขึ้น มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร และคมนาคม การขนส่งข้ามพรมแดนที่มีความสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งมีการรวมกลุ่มของประเทศอาเซียน และประเทศสมาชิกทั่วโลก ทำให้บุคคล กลุ่มบุคคลที่เป็นอาชญากรอาศัยช่องทางในการกระทำความผิดขึ้น และทำให้ยากต่อการป้องกันการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากแต่ละประเทศก็มีอธิปไตยของตนเอง ภารกิจด้านการข่าวต่างประเทศจึงมีความจำเป็นในการบูรณาการด้านการข่าวร่วมกัน ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้ายสากล เป็นอย่างยิ่ง การดำเนินการด้านการข่าวต่างประเทศจะทำให้สามารถรู้ความเคลื่อนไหวของบุคคล กลุ่มบุคคล ที่จะเข้ามาก่ออาชญากรรมข้ามชาติ รูปแบบการกระทำความผิด กลุ่มเป้าหมาย ความเชื่อมโยงของบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ทำให้สามารถควบคุมการเดินทางเข้า-ออกของบุคคลที่อาจจะมีพฤติกรรมที่อาจจะเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศได้ ซึ่งเป็นการป้องปรามมิให้อาชญากรเข้ามาใช้ประเทศไทย เป็นฐานในการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ หรือการก่อการร้ายสากลได้

ปัจจุบันการข่าวยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูลที่จะบูรณาการร่วมกัน ของแต่ละประเทศที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องภายในของแต่ละประเทศ ทำให้ข้อมูลข่าวสารที่ได้ อาจจะไม่สมบูรณ์ หรือมีข้อจำกัดบางประการที่แต่ละประเทศไม่สามารถให้ข้อมูลได้ การบูรณาการด้านการข่าวของแต่ละประเทศก็ยังคงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยจำเป็นที่จะต้องพัฒนาด้านความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งอาจจะกระชับความสัมพันธ์ โดยมีการจัดกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ เพื่อจะได้เป็นการสร้างความสัมพันธ์ขึ้นในระดับองค์กร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะได้ข้อมูลด้านการข่าวเชิงลึกจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลด้วยตนเอง รูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติส่วนใหญ่จะทำการเป็นขบวนการ และมีบทบาทที่สำคัญในประเทศไทย อาทิ แก๊งค์ยาสูบ ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการพนันและฟอกเงิน แก๊งค์มาเฟียยุโรป ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงิน กรรโชกทรัพย์ ค้ายาเสพติด และค้ำมนุษย์ แก๊งค์เงินดำ ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการผลิตธนบัตรปลอม แก๊งค์ชาวจีน ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ค้าบริการทางเพศ ค้ำมนุษย์ และลักลอบขนแรงงานเถื่อน ผิดกฎหมาย แก๊งค์คอลเซ็นเตอร์ ส่วนใหญ่เป็นชาวไต้หวัน หลอกหลวงผู้เสียหายให้โอนเงิน แก๊งค์มาเฟียจากเอเชียกลาง ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ค้ายาเสพติด

และค้ำมนุษย์ แก๊งค์ลูกแมว ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการโจรกรรมของมีค่าและล้างกระเป๋ากลุ่มค้าอาวุธ แก๊งค์ขอทาน แก๊งค์ลักลอบขนแรงงานชาวโรฮิงจา เป็นต้น

ที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ มาโดยตลอด ทั้งการออกกฎหมายมาใช้บังคับ และสามารถดำเนินคดีกับการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดตั้งศูนย์ปราบปรามคนร้ายข้ามชาติ เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม แต่เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงเห็นว่าควรมีการพัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งโดยเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการข่าวและระบบกฎหมายให้มีความเข้มแข็ง ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยมิให้กลุ่มก่อการร้าย หรือกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติเข้ามาใช้พื้นที่ประเทศไทยแสวงหาประโยชน์ หรือเป็นทางผ่านไปก่อเหตุยังประเทศเพื่อนบ้าน เสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ สร้างจิตสำนึก ความตระหนักของภาคเอกชน ประชาชน ให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้ายสากล และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันภัยทุกรูปแบบ

กระผมเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของทูตฝ่ายตำรวจ เป็นการทำงานในรูปแบบที่เป็นทางการมีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนตามสนธิสัญญา อนุสัญญา กฎบัตร พิธีสาร ข้อตกลง เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญกับการดำเนินการด้านการข่าวกรองของกองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 ในระดับหนึ่งซึ่งเป็นข่าวที่สามารถเชื่อถือได้เป็นอย่างดี แต่หากจะสามารถให้การดำเนินการตามกรรมวิธีด้านการข่าวกรองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องปฏิบัติงานด้านการข่าวเชิงลึกควบคู่กันไปอีกด้วย ส่วนกลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศ ของกองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 ทำหน้าที่ดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรอง รวมทั้งประสานงานด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับสถานการณ์ บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศกับต่างประเทศซึ่งเป็นการบูรณาการด้านการข่าวเชิงลึกจากแหล่งข่าวในทุกรัฐของประเทศมาเลเซีย และตามแนวชายแดนไทยมาเลเซียเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการข่าวที่สามารถนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงไปยังบุคคล กลุ่มบุคคลที่อาจจะเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์กับหน่วยงานของกองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 ด้วยที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านการข่าวกรองที่เกี่ยวกับชนต่างชาติผู้อพยพ องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มต่อต้านประเทศเพื่อนบ้าน ชนกลุ่มน้อยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ งานด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างชาติหรือบุคคลใด ๆ ในต่างประเทศ หรือลัทธิและศาสนา ที่มีพฤติกรรมกระทบหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของสถาบันหลัก งานด้านการข่าวกรอง

เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ งานด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับการก่อการร้ายสากล อีกด้วย จึงเป็นการทำงานในเชิงรุกโดยการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้ายสากล ของบุคคล กลุ่มบุคคล ที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ จากทุกรัฐของประเทศมาเลเซีย นำมาดำเนินการด้านกรรมวิธีด้านการข่าวกรอง เพื่อให้ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้ายสากลระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจต่างประเทศ และควรที่จะนำไปเป็นแนวทางความร่วมมือตำรวจไทยกับตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไป”

6. นางสาวนาฏสุภางค์ โปษยานนท์ ข้าราชการ กระทรวงการต่างประเทศ เข้ารับราชการปี 2547 รวมอายุราชการ 17 ปี เคยไปประจำการที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน และกรุงเทพฯ ประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยการไปประจำต่างประเทศมีวาระประเทศละ 4 ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “คณะผู้แทนทางการทูตมีหัวหน้าคณะผู้แทนและสมาชิกคณะผู้แทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลของรัฐผู้ส่งให้ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละประเทศผู้รับ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อดำรงความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐผู้รับ อาทิ เป็นผู้แทนคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐผู้ส่งและคนชาติของรัฐผู้ส่ง เจรจากับรัฐผู้ส่ง รวมทั้งสืบเสาะให้แน่ชัดวิถีทางทั้งมวลอันชอบด้วยกฎหมาย ถึงสถานะและพัฒนาการในรัฐผู้รับ และรายงานไปยังรัฐบาลของรัฐผู้ส่ง ฯลฯ ตามข้อ ๓ ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 โดยได้รับเอกสิทธิและความคุ้มกันภายใต้อนุสัญญาดังกล่าวเพื่อความปลอดภัย ประสิทธิภาพ และความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ในส่วนของคณะเจ้าหน้าที่กงสุล มีหน้าที่ในการคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐผู้ส่งและคนชาติตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ฯลฯ แต่ไม่มีอำนาจในการเป็นผู้แทนรัฐผู้ส่งเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐบาลของรัฐผู้รับ ดังเช่นคณะผู้แทนทางการทูต โดยในการดำเนินการของคณะเจ้าหน้าที่กงสุลได้รับเอกสิทธิและความคุ้มกันเช่นกัน ภายใต้อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ค.ศ. 1963

ความสำคัญของคณะผู้แทนทางการทูตและคณะเจ้าหน้าที่กงสุลไทยจากมุมมองของผู้ปฏิบัติ คือ เป็นผู้แทนในการดำเนินการทั้งเชิงรุกและเชิงรับในประเทศเป้าหมาย สร้างกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่รู้จักประเทศหนึ่ง ๆ ในเชิงลึกซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของไทยได้ในลักษณะที่รู้เขา-รู้เรา ตลอดจนระบุผลประโยชน์หรือภัยคุกคามที่อาจกระทบต่อประเทศไทยอย่างแม่นยำ มีเครือข่าย และสามารถดำเนินการทางกายภาพได้อย่างทันท่วงทีในการคุ้มครองและผลักดันผลประโยชน์ไทยในประเทศนั้น ๆ รัฐบาลไทยดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศในเขตอาณาหนึ่ง ๆ ผ่านทีมไทยแลนด์ หรือ คณะกรรมการบริหารสถานเอกอัครราชทูตประกอบด้วยเอกอัครราชทูตประจำประเทศหนึ่ง ๆ เป็นประธาน และมีสมาชิกประกอบด้วยกงสุลใหญ่

และผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในเขตอาณา ทั้งนี้ สถานเอกอัครราชทูตแต่ละแห่ง อาจมีเขตอาณาครอบคลุมหลายประเทศ และในอีกแห่งหนึ่ง ผู้แทนส่วนราชการที่ถูกส่งไปประจำ สถานเอกอัครราชทูต/กงสุลอาจได้รับมอบหมายให้มีเขตอาณาที่ต่างจากที่กระทรวงการต่างประเทศ กำหนดก็ได้ ทำให้สามารถพบเห็นผู้แทนหน่วยงานของไทยในต่างประเทศเป็นสมาชิกของ คณะกรรมการบริหารของสถานเอกอัครราชทูตมากกว่าหนึ่งแห่ง หน่วยงานต้นสังกัดในไทยจะเป็น ผู้พิจารณา กำหนดแผนการเปิดสำนักงานและอัตรากำลังในการจัดตั้งสำนักงานในต่างประเทศ โดยหารือกับกระทรวงการต่างประเทศและสถานเอกอัครราชทูตที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้แทนหน่วยงาน ที่พบเห็นได้บ่อยคือ ทหาร เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักข่าว กรองแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ รวมไปถึง องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ Board of Investment BOI (คือ หน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชน)

การประสานความร่วมมือทางอาญามีหลายขั้นตอน หากเป็นกรณีการดำเนินการด้าน เอกสารมักจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านกงสุลเป็นผู้ดำเนินการจัดส่งเอกสารและประสานกับ หน่วยงานของรัฐผู้รับ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงยุติธรรม หน่วยงานด้านความมั่นคง หรือหน่วยงานด้าน ตำรวจ (อย่างไรก็ดีในส่วนที่เกี่ยวกับตำรวจจากประสบการณ์พบว่า มักถูกบ้ายเบี่ยงให้ไปประสานงาน ผ่าน INTERPOL แทน) โดยในฝั่งของไทยกระทรวงการต่างประเทศจะเป็นผู้ประสานงานส่งข้อมูล/ เอกสารต่าง ๆ ที่ได้รับจากสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุล ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีของการ ดำเนินการทางกายภาพ เช่น นัดส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน จะมีการดำเนินการในส่วนของการประสานงาน ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นมาจากงาน routine ด้านเอกสาร เช่น การนัดหมายกับตำรวจ การอำนวยความสะดวกด้านพิธีการคนเข้าเมือง และศุลกากร และการอำนวยความสะดวกแก่คณะจากไทยที่จะมา รับตัวบุคคล ในส่วนของงานข่าว สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ จะดำเนินการสำรวจ รายงานข่าวหลากหลายลักษณะตั้งแต่การรายงานสภาพการณ์ทั่วไป แนวโน้ม ประเด็นที่อยู่ใน ความสนใจของท้องถิ่น ประเด็นที่อาจเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ไทยโดยจะเจาะลึกข่าวที่น่าสนใจ และรายงานไปยังกระทรวงการต่างประเทศเป็นระยะ โดยที่ปัจจุบันอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ การประสานงานต่าง ๆ ทำได้โดยรวดเร็ว ทำให้งานค่อนข้างราบรื่น อย่างไรก็ดี หากหน่วยงานใด พิจารณาเห็นว่าประเทศหนึ่ง ๆ เป็นประเทศยุทธศาสตร์และเป็นการเหมาะสมที่จะส่งเจ้าหน้าที่ไป ประจำการ โดยได้พิจารณาความคุ้มค่าในเชิงงบประมาณและบุคลากรที่จะการดำเนินการดังกล่าว ประกอบด้วยแล้ว ก็น่าจะประโยชน์ เนื่องจากจะทำให้หน่วยงานนั้น ๆ สามารถสร้างเครือข่ายของ ตนเองในประเทศเป้าหมาย มีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับบริบทของประเทศที่จะเป็นประโยชน์ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วด้วย

ปัจจุบันงานในมิติของความมั่นคงมีมากขึ้น เนื่องจากเครือข่ายอาชญากร มีความเข้มแข็งและปฏิบัติการแบบไร้พรมแดน นอกจากนี้ ยังมีงานในด้านกงสุลที่จะต้องเข้าไป เกี่ยวเกี่ยวกับปฏิบัติการที่เสี่ยงภัย เช่น การช่วยเหลือลูกเรือไทย เหตุการณ์ค้ามนุษย์ การที่มีบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถ ได้รับการอบรมในด้านความมั่นคงมาเป็นสมาชิกของทีมไทยแลนด์ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ นอกจากนี้ ยังน่าจะสามารถสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานในท้องถิ่นซึ่งจะเป็น ประโยชน์ในการหาข่าวอย่างเจาะลึก นำความรู้ความเชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์ในการต่างประเทศ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในกรณีฉุกเฉินได้

ส่วนรูปแบบการส่งข้าราชการตำรวจไปประจำที่ต่างประเทศ จะเป็นรูปแบบใด ก็ได้แต่ต้องพิจารณายุทธศาสตร์ชาติหรืองานในอาเซียน ว่าอะไรที่เราอยากจะทำผลักดัน เช่น สถาน เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน มีเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำนวนหนึ่งคน เพราะเป็นเรื่องใหญ่และไทยมีความร่วมมือกับจีน จึงต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ มาร่วมปฏิบัติหน้าที่ โดยทั่วไปนโยบายที่สำคัญอาจดูได้จากกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ ของกระทรวงการต่างประเทศ หรือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับต่างประเทศ หรือกระทรวงอื่น ๆ ว่าประเด็นใดเป็นที่น่าสนใจหรือเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ชาติเรื่องใดที่ต้องการพัฒนาความร่วมมือ

ตารางที่ 4-1 สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

ยศ ชื่อ สกุล	ปัญหาอุปสรรค ของความร่วมมือ	ข้อคิดเห็นหรือ ข้อเสนอแนะ	ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ การส่งตำรวจไปต่างประเทศ
1. พันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลสิทธิ์ปู้วุฒิ กงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ณ นครคุนหมิง ประเทศจีน (ตำแหน่งเทียบเท่า รองผู้บังคับการ ยศพันตำรวจเอก พิเศษ)	เขตอาณาของกงสุลฝ่าย ตำรวจไทย ตามสถานกงสุล ใหญ่ คือ มณฑลยูนนาน มณฑลกุ้ยโจว และมณฑล หูหนาน จึงไม่ครอบคลุม ทั้งประเทศจีน เช่น กรณี ส่งผู้ร้ายข้ามแดนยังต้อง ประสานงานมาที่สถานทูต จีนประจำประเทศไทย	ให้มีผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจที่ สถานทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ตามระเบียบการทูตฝ่ายตำรวจ พ.ศ. 2547 อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงต้องมีกงสุลฝ่ายตำรวจ ณ นครคุนหมิง เช่นเดิม เพื่อประสานงานด้านกลไก การลาดตระเวนน้ำใจ	รูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจเป็น แนวทางที่ได้รับการยอมรับทางการ ทูตมากกว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวและ ได้รับเอกสิทธิทางการทูต แต่หากยกระดับเจ้าหน้าที่ด้านการข่าว สันติบาลเป็นผู้ช่วยทูตน่าจะได้รับ ประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้นเพราะ ตามระเบียบการทูตฝ่ายตำรวจฯ มีภารกิจกว้างขวางมาก คือกลไก ผู้ช่วยทูตตำรวจกว้างขวางกว่า เจ้าหน้าที่ด้านการข่าว
2. พันตำรวจเอก จีระศักดิ์ เหล่าทัพ ผู้กำกับกองฝ้าย	แม้ผู้ช่วยทูตตำรวจสามารถ ลดขั้นตอนและอุดช่องว่าง ของกฎหมายระหว่างประเทศ	1. การหาเครือข่ายหรือผู้ติดต่อ ผ่านการอบรม การประชุม เช่น ระดับทวิภาคี และ	รูปแบบผู้ช่วยทูตสามารถ ประสานงานอย่างเป็นทางการได้ แต่รูปแบบของตำรวจสันติบาล

ตารางที่ 4-1 สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ (ต่อ)

<p>ตำรวจสากลและ สถานงานภูมิภาค 1 (อาเซียน)</p>	<p>การประสานงานอาจไม่ถึง ระดับอาชญากรรมข้ามชาติ แต่เป็นคดีอาญาสำคัญ Serious Crime หรือมีกรณี ผู้เสียหายเป็นคนไทย คน ไทยเสียชีวิต หรือผู้ร้าย หลบหนี แต่มีข้อเสียคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตำรวจต่างประเทศ เปลี่ยนตำแหน่งใหม่ทุก 2 ปี 2. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไป ปฏิบัติถือว่าเป็นคนเก่งและ เสียสละ แต่ยังขาดแรงจูงใจ เช่นความก้าวหน้า หรือ สวัสดิการ 3. แผนการส่งข้าราชการ ตำรวจไปต่างประเทศไม่ ต่อเนื่องเพราะขึ้นอยู่กับ งบประมาณด้านความมั่นคง 	<p>การ ประชุม ASEANAPOL ซึ่ง มี ประ เ ท ศ ข อ เป็น ผู้สังเกตการณ์ถึง 44 ประเทศ โดยต่างประเทศสนับสนุน การอบรมหรือดูงานแก่ตำรวจ ไทยมากก็เพราะต้องการ ทำความรู้จักและประสานงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ควรให้สวัสดิการและ ความก้าวหน้าแก่ตำรวจ ที่ไปปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ และ ทัด เทียม หน่วยงาน ของรัฐอื่น 3. ให้มีการพิจารณาเพิ่ม งบประมาณประจำของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้การส่งข้าราชการ ตำรวจ ไปปฏิบัติหน้าที่ใน ต่างประเทศมีความต่อเนื่อง 	<p>เป็นการประสานงานการข่าวและ ความมั่นคงเท่านั้น แต่เห็นว่าในอาเซียนควรมีทั้งสอง รูปแบบและควรผลักดันพร้อมกัน ทั้งนี้ กองการต่างประเทศเคยมี แนวคิดจะไปรวมกับกองบัญชาการ ตำรวจท่องเที่ยว หรือสำนักงาน ตรวจคนเข้าเมือง แต่ภารกิจของ สองหน่วยดังกล่าวยังไม่ครอบคลุม การทำงานของกองการต่างประเทศ ทั้งหมด และเห็นว่าหากไปรวมกับ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล น่าจะมีประสิทธิภาพเพราะ มีขอบข่ายงานใกล้เคียงกัน และสันติบาลมีหน่วยปฏิบัติและ การข่าว ซึ่งแก้ไขปัญหาที่กำลังพล ของกองการต่างประเทศขาดความรู้ ด้านสืบสวนและการข่าว</p>
<p>3. พันตำรวจเอก สมยศ ศรีศรยุทธ ผู้กำกับการ กลุ่ม งานประสานงาน ข่าวต่างประเทศ กองบังคับการ ตำรวจสันติบาล4 กองบัญชาการ ตำรวจสันติบาล</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในต่างประเทศการ สืบสวนอาจเป็นความผิด ฐานจารกรรมข้อมูลได้ แต่หากเป็นการข่าวหรือ หาข้อมูลจากแหล่งข่าว เป็นเรื่องปกติ ผลงานใน การปฏิบัติหน้าที่มีมาก เพราะ อยู่มาอย่างต่อเนื่องและ ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ แต่ งบประมาณ ของ ตำรวจสันติบาลคือยกกว่า หน่วยงานอื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอต่อการทำงาน ในต่างประเทศ 2. เมื่อการประสานความ ร่วมมือขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ ของรัฐเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้อง ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ตรงกับความต้องการ หรือผลประโยชน์แห่งรัฐ ที่เราจะขอความร่วมมือ เช่น กำลังจะเลือกตั้งและรัฐ มีนโยบายปราบปรามยาเสพติด หากมีการประสานในเรื่องนี้ ก็จะมีโอกาสสำเร็จ เพราะ ความร่วมมือเป็นหลักต่าง 	<p>ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว เช่น เน้นด้าน ยาเสพติดอาจให้ตำรวจปราบปราม ยาเสพติดไปหรือไปคู่กับผู้ช่วยทูต รูปแบบผู้ช่วยทูตคืออย่างเป็นทางการ แต่ยังไม่สามารถลงลึก โดยเฉพาะ ด้านความมั่นคงที่ สันติบาลสามารถประสานงาน ขอความร่วมมือได้เป็นอย่างดี แม้การขอความร่วมมือในทางลับ แต่ต้องผ่านความเห็นชอบจาก ระดับรัฐมนตรี จึงเห็นว่ารูปแบบของตำรวจสันติบาล สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ลึกกว่า แบบผู้ช่วยทูต</p>

2. ปัจจัยในการประสานความร่วมมือขึ้นอยู่กับการผลประโยชน์ของรัฐ		
---	--	--

ตารางที่ 4-1 สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ (ต่อ)

	<p>3. การส่งข้าราชการไทยไปประจำที่ต่างประเทศจำนวนเท่าใด จะเท่ากับจำนวนที่ไทยให้เจ้าหน้าที่ประเทศนั้นมาปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศไทย</p> <p>4. เฉพาะผู้กำกับ การ และรองผู้กำกับเท่านั้นที่ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต</p>	<p>ตอบแทน การให้ข้อมูลระดับใด ก็จะได้ข้อมูลระดับนั้นตอบแทน</p>	<p>ส่วนการพิจารณาปรับโครงสร้างเพิ่มนำกองการต่างประเทศมาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาลนั้นเห็นด้วยซึ่งมีผลให้สันติบาลมีทั้งผู้ช่วยทูตและเจ้าหน้าที่การข่าวในต่างประเทศ ตำรวจสันติบาลซึ่งมีพื้นฐานความรู้ด้านการข่าวก็สามารถติดตามผู้ช่วยทูตไปปฏิบัติหน้าที่และเป็นสากล ส่วนหัวหน้าผู้ช่วยทูตทหาร 3 เหล่าต่างก็มียศพันเอกพิเศษ ซึ่งสูงกว่าตำรวจสันติบาล และผู้ช่วยทูตทหารสังกัดหน่วยข่าวทหาร</p>
<p>4. พันตำรวจเอกหญิงฉันทายรัตน์พานิชผู้กำกับการฝ่ายกิจการต่างประเทศกองบังคับการอำนาจการกองบัญชาการตำรวจสันติบาล</p>	<p>1. แต่ละสถานทูตในไทยจะมีนักการทูตฝ่ายตำรวจหรือที่ปรึกษาด้านการข่าวหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเป็นสากลเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยให้ความร่วมมือกับต่างประเทศแต่กลับไม่มีตำรวจไทยในต่างประเทศในการรับความร่วมมือเหลือต่างตอบแทนจึงเป็นผู้ให้แต่ฝ่ายเดียว</p> <p>2. ยังต้องพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของตำรวจ</p>	<p>1. ควรที่จะมีผู้ช่วยทูตตำรวจหรือตำรวจสันติบาลให้ครบทุกประเทศอาเซียนเพื่อที่จะให้และได้รับความช่วยเหลือ</p> <p>2. เมื่อมีช่องทางการประสานงานที่ดีแล้ว รวมทั้งต่างประเทศก็มักจะให้ความช่วยเหลือทางคดีนิติวิทยาศาสตร์ การศึกษาฝึกอบรม จึงควรพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อสามารถสื่อสารและประสานงานได้ดียิ่งขึ้น</p>	<p>ตำรวจสันติบาลมาเลเซียปฏิบัติหน้าที่เหมือนสวมหมวกสองใบคือทำหน้าที่ทั้งด้านการทูตฝ่ายตำรวจและด้านการข่าว ในอาเซียนควรมีทั้งสองรูปแบบ แต่หากพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วนควรพิจารณาการบริหารงานตำรวจของประเทศนั้นๆ เช่น มาเลเซียตำรวจสันติบาลมีอำนาจมากจึงน่าจะใช้รูปแบบตำรวจสันติบาล รวมทั้ง ประเทศที่ผู้ร้ายอาจหลบหนีทางพรมแดนธรรมชาติ เช่น เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม ก็ควรใช้รูปแบบของตำรวจสันติบาล</p>
<p>5. พันตำรวจเอกสุภกร รัชฎญกรรมผู้กำกับการ 5</p>	<p>ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร และคมนาคม การขนส่ง</p>	<p>การบูรณาการด้านการข่าวกับแต่ละประเทศ องค์การระหว่างประเทศ สร้างจิตสำนึก</p>	<p>ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจเป็นรูปแบบที่เป็นทางการมีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจน แต่หากจะสามารถให้การ</p>

กองบังคับการ สันติบาล 2	ข้ามพรมแดน การรวม กลุ่มประเทศ ทำให้บุคคล กลุ่มบุคคลที่เป็นอาชญากร	ความตระหนักของภาคเอกชน ประชาชนเพื่อให้ความร่วมมือ รวมทั้งอาจจะกระชับ	ดำเนินการตามกรรมวิธีด้านการข่าว กรองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จะต้องปฏิบัติงานด้านการข่าวเชิงลึก
----------------------------	---	--	---

ตารางที่ 4-1 สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ (ต่อ)

กองบัญชาการ ตำรวจสันติบาล	อาศัยช่องทางในการกระทำ ความผิด และทำให้ยากต่อ การป้องกันการก่ออาชญากรรม ข้ามชาติ ซึ่งแต่ละประเทศ มีอำนาจอธิปไตยส่งผลต่อ การข่าวยังคงมีข้อจำกัด ในเรื่องของข้อมูลที่จะ บูรณาการร่วมกันของแต่ละ ประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่อง ภายในของแต่ละประเทศ	ความสัมพันธ์โดยมีการจัด กิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ เพื่อจะได้เป็นการสร้าง ความสัมพันธ์ขึ้นในระดับ องค์กร และเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะได้ ข้อมูลด้านการข่าวเชิงลึกจาก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับบุคคลด้วยกันเอง	ควบคู่กันไปอีกด้วย รูปแบบ ตำรวจสันติบาลมาเลเซียทำหน้าที่ ประสาน ควบคุม และบริหารงาน การข่าวกรอง เป็นการบูรณาการ ด้านการข่าวเชิงลึกจากแหล่งข่าวใน ทุกรัฐของประเทศมาเลเซียและตาม แนวชายแดนไทยมาเลเซียเพื่อให้ ได้ข้อมูลด้านการข่าวที่สามารถ นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงไป ยังบุคคลกลุ่มบุคคลที่อาจจะเป็นภัย คุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์กับหน่วยงานของ กองบังคับการตำรวจสันติบาล 2
6. นางสาว นาฏศุภางค์ โปษยานนท์ ข้าราชการ กระทรวงการ ต่างประเทศ	การประสานความร่วมมือ ทางอาญามีหลายขั้นตอน การประสานงานด้านตำรวจ ด้านเอกสารมักจะมอบหมาย ให้เจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้าน กงสุลเป็นผู้ดำเนินการและ ประสานกับหน่วยงานของ รัฐผู้รับ :กระทรวงยุติธรรม หน่วยงานด้านความมั่นคง หรือหน่วยงานด้านตำรวจ c แต่จากประสบการณ์มักถูก บ่ายเบี่ยงให้ไปประสานงาน ผ่าน INTERPOL เมื่ออาชญากร มีความเข้มแข็งและปฏิบัติการ แบบไร้พรมแดน งานด้าน กงสุลต้องเข้าไปข้อง เกี่ยวกับปฏิบัติการเสี่ยงภัย	งานในมิติของความมั่นคงมี มากขึ้น เนื่องจากเครือข่าย อาชญากรรม การที่มีบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถ ได้รับการอบรมในด้านความ มั่นคงมาเป็นสมาชิกของทีม ไทยแลนด์ จึงน่าจะ เป็น ประโยชน์ นอกจากนี้ ยัง น่าจะสามารถสร้างเครือข่าย กับหน่วยงานในท้องถิ่นซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการหาข่าว อย่างเจาะลึก นำความรู้ความ เชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์ ในการต่างประเทศ และอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในกรณี ฉุกเฉินได้	จะเป็นรูปแบบใดก็ได้ โดยพิจารณา ยุทธศาสตร์ชาติหรืองานในอาเซียน อะไรที่เราอยากจะทำสักคั่น เช่น ที่กรุงปักกิ่ง มีเจ้าหน้าที่จาก สำนักงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด (ปป.ส.) จำนวนหนึ่งคน เพราะเป็นเรื่องใหญ่และไทยมีความ ร่วมมือกับจีน จึงต้องการเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้ร่วมปฏิบัติหน้าที่

	เช่น การช่วยเหลือลูกเรือ ไทย เกี่ยวกับการค้ามนุษย์		
--	---	--	--

ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

1. ความร่วมมือระหว่างประเทศไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย

ในด้านความร่วมมือที่มีกฎหมายระหว่างประเทศ คือ สนธิสัญญาว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายระหว่างกัน ในคดีอาญา (Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters: MLAT) ประเทศไทยมีสนธิสัญญาความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญากับ 14 ประเทศและกับประชาคมอาเซียน³ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศนอร์เวย์ ประเทศจีน ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศอินเดีย ประเทศโปแลนด์ ประเทศศรีลังกา ประเทศเปรู ประเทศเบลเยียม ประเทศออสเตรเลีย และประเทศยูเครน ซึ่งมีกระบวนการ ขั้นตอนในการประสานงาน ทำให้การดำเนินการล่าช้า กฎหมายในปัจจุบันไม่ครอบคลุมการกระทำผิด เช่น การอายัดบัญชีธนาคารยังไม่สามารถทำได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์เพราะต้องทำตามขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลา ปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการยับยั้งการฟอกเงิน ปัญหาข้อจำกัดในการดำเนินคดีที่ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาที่เป็นชาวต่างชาติ นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นภาคีในสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องทางอาญาในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN MLAT) ซึ่งผู้ร้องขอต้องแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ประเทศไทยว่าจะให้ความร่วมมือในทำนองเดียวกันแก่ประเทศไทย หลักเกณฑ์ข้อนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์หลักต่างตอบแทนหรือหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติ (Reciprocity) เมื่อประเทศไทยได้รับคำร้องขอความร่วมมือจากประเทศผู้ร้องขอ ในกรณีนี้ประเทศไทยอาจให้ ความร่วมมือแก่ประเทศผู้ร้องขอนั้นได้ กรณีประเทศที่ร้องขอไม่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ร้องขอกับประเทศไทย ก็ให้ส่งคำร้องขอโดยวิถีทางการทูต (Diplomatic channels) ในทางปฏิบัติจะส่งผ่านสถานเอกอัครราชทูตของประเทศที่ร้องขอมายังกระทรวงต่างประเทศ หรืออาจจะส่งกระทรวงต่างประเทศของประเทศที่ร้องขอมายังสถานเอกอัครราชทูตไทยที่ประจำอยู่ในประเทศนั้น ๆ ก็ได้ โดยสนธิสัญญานี้เป็นการกำหนดให้

³ “รายชื่อประเทศ/องค์การระหว่างประเทศที่มีสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องทางอาญากับไทย” กระทรวงการต่างประเทศ. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/treaties/contents/filemanager/PDF/ตารางสนธิสัญญาความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน%20MLA%20November%202018.pdf>

ประเทศสมาชิกต้องให้ความช่วยเหลือทางอาญาระหว่างกันทั้งในเรื่องการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี และกระบวนการอื่นการช่วยเหลือทางอาญาระหว่างกัน ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ ต้องกำหนดให้มีผู้ประสานงานกลาง (Central Authority) ในไทยคือสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อร้องขอหรือรับคำร้องขอความช่วยเหลือทางอาญาตามสนธิสัญญานี้ การร้องขอความช่วยเหลือตามสนธิสัญญานี้ต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร และมีรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ในคำร้อง เช่น ชื่อของหน่วยงานที่ร้องขอวัตถุประสงค์ของการร้องขอ สรุปข้อเท็จจริง รายละเอียดของความผิด และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรูปพรรณสัณฐานของพยาน รายละเอียดคำให้การ หรือข้อความที่ถูกบันทึกไว้ หรือรายชื่อกำถามที่จะสอบถามพยานบุคคล ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศต้องรับรองเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่ถูกส่งไปยังประเทศสมาชิกอื่นภายใต้สนธิสัญญานี้

อย่างไรก็ตาม ประเทศผู้รับคำร้องขอสามารถปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือได้ หากความผิดที่กระทำขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับความผิดทางการเมือง หรือความผิดเกี่ยวกับการเหยียดชนชาติ ศาสนา เพศพันธุ์ แต่ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาก็ยังคงพบอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากความแตกต่างกัน ด้วยเรื่องระบบกฎหมาย ความแตกต่างในเรื่องข้อหาความผิดที่มีโทษทางอาญา ความแตกต่างกันในเรื่องกระบวนการวิธีพิจารณาความ ความแตกต่างในเรื่องบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวที่กล่าวมานั้นยังคงเป็นปัญหาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในอาเซียน เช่น สาธารณรัฐ สิงคโปร์ไม่ให้ความร่วมมือกับไทย โดยอ้างว่าไม่มีสนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างกัน หรือคำขอไม่ต้องด้วยข้อกฎหมายภายในของประเทศนั้น ๆ หรือไม่ยอมดำเนินการให้ตามคำขอ เพราะเหตุอื่น ๆ ซึ่งการประสานขอความร่วมมือผ่านผู้ช่วยทูตตำรวจหรือตำรวจสันติบาลเป็นการอุดช่องว่างตามสนธิสัญญาดังกล่าวในการประสานงานเพราะปัญหาความแตกต่างกันข้างต้น จะสามารถลดน้อยไปได้ด้วยการทำงานระดับเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่เพื่อทำความเข้าใจ หรือจะจัดการประชุมเพื่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือระหว่างกันในระดับที่เท่าเทียมกัน แม้การประสานงานดังกล่าวไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแต่สามารถ เติมเต็มช่องว่างทางกฎหมาย หรืออำนาจอธิปไตยแต่ละรัฐ

ทั้งนี้ ประเทศที่มีสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับไทย จำนวน 16 ประเทศ⁴ คือ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐฟีจี มาเลเซีย ราชอาณาจักรเบลเยียม

---

⁴ “ประเทศที่มีสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับไทย” กระทรวงการต่างประเทศ.ออนไลน์.เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/treaties/contents/filemanager/PDF/ตารางสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน%20EXT%20June%202019.pdf>

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐอินเดีย อังการี ซึ่งเป็นสมาชิกอาเซียน 4 ประเทศ ทั้งนี้ ตามรายงานของสำนักงานศูนย์ประชาคมอาเซียน ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร⁵ ได้มีข้อเสนอให้มีอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน” (ASEAN Convention on Extradition) ซึ่งเป็นการจัดทำความตกลงในลักษณะพหุภาคี โดยต้องคำนึงถึงหลักการตามสนธิสัญญาแม่แบบขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (United Nation Model Treaty on Extradition, 1990) ทั้งนี้ ควรยึดหลักการสำคัญต่าง ๆ อาทิ หลักความผิดอาญาสองรัฐ (Double Criminality) หลักไม่ดำเนินคดีอาญาซ้ำในความผิดเดียวกัน (Double Jeopardy) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกขอให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนหรือผู้หลบหนี (fugitive)

แม้จะมีการพัฒนาความร่วมมือแบบมีผลผูกพันตามกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม “ความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย” ก็ยังมีประโยชน์ในหลายลักษณะ เช่น การติดตามตัวผู้ต้องหาหรือพยานหลักฐานได้อย่างทันที่ การตรวจสอบข้อมูลข่าวกรอง การแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือในทุกระดับและในชั้นความลับ ซึ่งประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์ได้ และอาจมีแนวทางปรับปรุงรูปแบบความร่วมมือต่อไปตามสถานการณ์ในอนาคตเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งประเทศไทยและประเทศผู้ประสานความร่วมมือ

2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน

ในด้านการข่าว การประสานความร่วมมือทางคดี การรวบรวมพยานหลักฐานจากต่างประเทศ หรือการติดตามตัวคนร้ายที่หลบหนีไป มีความจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานข้ามประเทศครอบคลุมทุกประเทศในอาเซียน และความสัมพันธ์กับหน่วยราชการต่างๆ ของต่างประเทศ หรือภาคเอกชนเพื่อส่งหรือตรวจสอบข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ แต่ผู้ประสานงานด้านตำรวจไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้ช่วยทูตหรือตำรวจสันติบาลกลับมี 3 ประเทศในกลุ่มอาเซียนคือ ผู้ช่วยทูตที่ เมียนมาและกัมพูชา และตำรวจสันติบาลมาเลเซีย จึงทำให้

⁵ โครงการพัฒนาบุคลากรด้านประชาคมอาเซียน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 สำนักงานศูนย์ประชาคมอาเซียน ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หลักสูตร “การสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ สมรรถนะแก่บุคลากร ในด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ครอบคลุมสามเสาหลักประชาคมอาเซียน” “ความร่วมมือทางอาญาในภูมิภาคอาเซียนประเด็นศึกษา : ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของภูมิภาคอาเซียน”

การประสานงานด้านตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียนไม่อาจทำได้ครอบคลุมเพื่อที่จะป้องกันปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ หรือประสานความร่วมมือระหว่างประเทศด้านกิจการตำรวจ หรือมิฉะนั้นเราอาจจะเป็นแต่เพียงฝ่ายผู้ให้เมื่อได้รับการประสานจากต่างประเทศ แต่เมื่อเป็นฝ่ายขอรับความช่วยเหลือกลับไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยประจำที่ต่างประเทศเพื่อรับผิดชอบและติดตามงานตำรวจโดยตรง

3. ต้นสังกัดของนายตำรวจประสานงานต่างประเทศแยกเป็นผู้ช่วยทูตจากกองการต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่การข่าวสันติบาล

หน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ส่งข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างประเทศ มี 2 หน่วยงาน คือ 1. กองการต่างประเทศ ซึ่งผู้ช่วยทูตตำรวจ ที่ผ่านการคัดเลือกไม่ว่าในสังกัดใด ต้องดำรงตำแหน่งรองผู้บังคับการ ประจำกองการต่างประเทศ 2. กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ซึ่งส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดไปปฏิบัติหน้าที่โดยมีหัวหน้าเป็นระดับผู้กำกับการประจำ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์

เมื่อเปรียบเทียบกับกองทัพไทย จะเห็นได้ว่าหน่วยงานที่ส่งข้าราชการทหารไปเป็นผู้ช่วยทหารจะสังกัดหน่วยข่าวทหารจาก 3 เหล่าทัพ เท่านั้น คือ กรมข่าวทหารบก กรมข่าวทหารเรือ และกรมข่าวทหารอากาศ กองบัญชาการกองทัพไทย และมีผู้ได้บังคับบัญชาประมาณ 3 นาย ในแต่ละเหล่ารวม 3 เหล่า เว้นแต่บางประเทศที่ให้มอบหมายให้เพียงทหารเหล่าเดียวเป็นผู้รับผิดชอบ โดยกรมข่าวทหารได้ผลิตบุคลากรหรือมีการอบรมเกี่ยวกับการข่าวและการต่างประเทศ

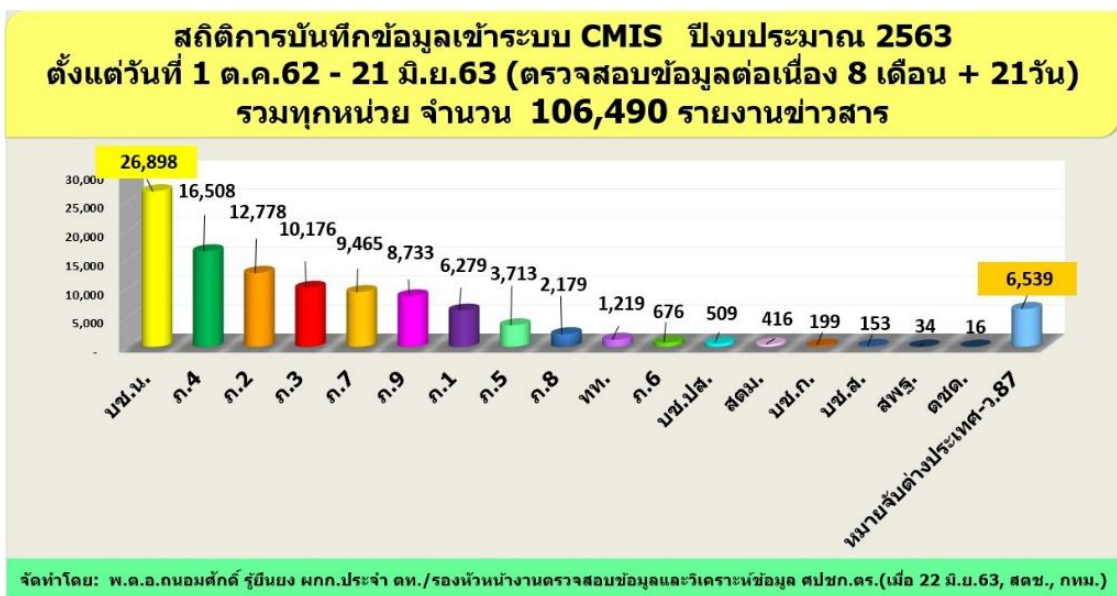
จะเห็นได้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แยกหน่วยงานการข่าวและการต่างประเทศออกจากกัน การดำเนินการเกี่ยวกับการข่าวและการต่างประเทศเพื่อรับมือปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติจึงอาจขาดการบูรณาการหรือความเป็นเอกภาพ อาจทำให้การพัฒนายุทธศาสตร์ ตลอดจนการขับเคลื่อนหรือกลไกในการปฏิบัติหน้าที่อาจจะทำให้ได้ผลไม่เต็มที่ โดยควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลไทยรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในประเทศมาเลเซียและประเทศที่มีบริเวณชายแดนไทย

สถิติหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ด้วยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 17-18 ได้กำหนดว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารซึ่งส่งในทางเครื่องมือสื่อสารคอมพิวเตอร์ หรือสื่อเทคโนโลยีใด ที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติพนักงานสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติ

จากอัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย อาจยื่นคำขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ซึ่งห้ามเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มา เว้นแต่ได้รับอนุญาตและเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือคำสั่งศาล ดังนั้น ข้อมูลที่เกี่ยวกับคดี เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจึงไม่อาจจะเปิดเผยได้ จึงแสดงสถิติหรือข้อมูลที่เปิดเผยได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 4-1 สถิติการสืบสวนสอบสวน จับกุม คดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556⁶ แยกเป็นหน่วยงาน

ที่มา ระบบ CMIS (Case Management Intelligence System) ของศูนย์ประสานงานปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Transnational Crime Coordination Center (TCCC)) ซึ่งประกอบด้วย ฐานข้อมูลชาวต่างชาติที่กระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติและความผิดทาง

⁶ บช.น. คือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ภ. 1-9 คือ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1-9, ทท. คือ กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว, ปส. คือ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด, สตม. คือ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, บช.ก. คือ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, บช.ส. คือ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล, สพฐ. คือ สำนักงานพิสูจน์หลักฐาน และ ตชด. คือ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และ ว.87 คือ แนวทางปฏิบัติกรณีคนต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือถึงแก่ความตายโดยผิดธรรมชาติ

อาญาที่เข้าข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ ที่มีลักษณะเป็นกระบวนการและเป็นเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศและความสัมพันธ์เชื่อมโยงของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ 4-2 สถิติการสืบสวนสอบสวน จับกุม คดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 รวมรายงานข่าวสารแยกรายเดือน

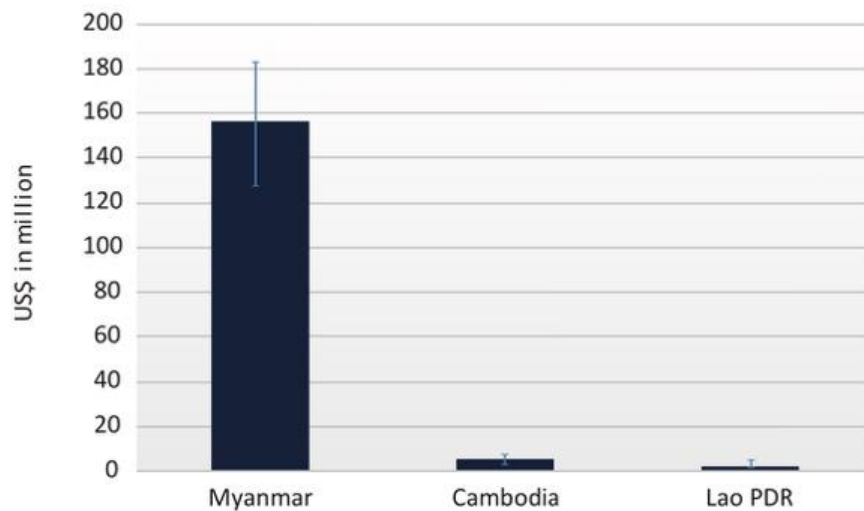

ที่มา ระบบ CMIS (Case Management Intelligence System) ของศูนย์ประสานงานปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Transnational Crime Coordination Center (TCCC))

ในส่วนขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในระดับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีข้อมูลงานวิจัยของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC ในปี 2019 โดยได้แสดงข้อมูล สถิติ การประมาณการ และความเชื่อมโยงของอาชญากรรมนภูมิภาคอาเซียนได้อย่างน่าสนใจ จึงได้นำภาพจากงานวิจัยดังกล่าวมาแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน ดังนี้

แผนภาพที่ 4-3 แผนภาพการวิเคราะห์ของการประมาณการรายได้โดยเฉลี่ยของการลักลอบเข้าเมืองต่อปี จาก กัมพูชา ลาว และเมียนมา เข้ามายังประเทศไทย ระหว่างปี 2014-2017⁷

Figure 4: Breakdown of estimated income generated by smuggling migrants annually from Cambodia, Lao PDR and Myanmar to Thailand between 2014 and 2017

Note: The high-low bars represent the upper and lower limits of the price ranges.

Source: UNODC estimates.

---

⁷ ที่มา ภาพที่ 1- 11 “Transnational Organized Crime in Southeast Asia: Evolution, Growth and Impact”. UNODC United Nations Office on Drugs and Crime. 2019 nited Nations Office on **Drugs and Crim**impact

แผนภาพที่ 4-5 แผนที่การไหลเวียนของการลักลอบขายเมทแอมเฟตามีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2016-2018

Transnational Organized Crime in Southeast Asia: Evolution, Growth and Impact

Map 4: Crystalline methamphetamine trafficking flows in East and Southeast Asia, 2016-2018

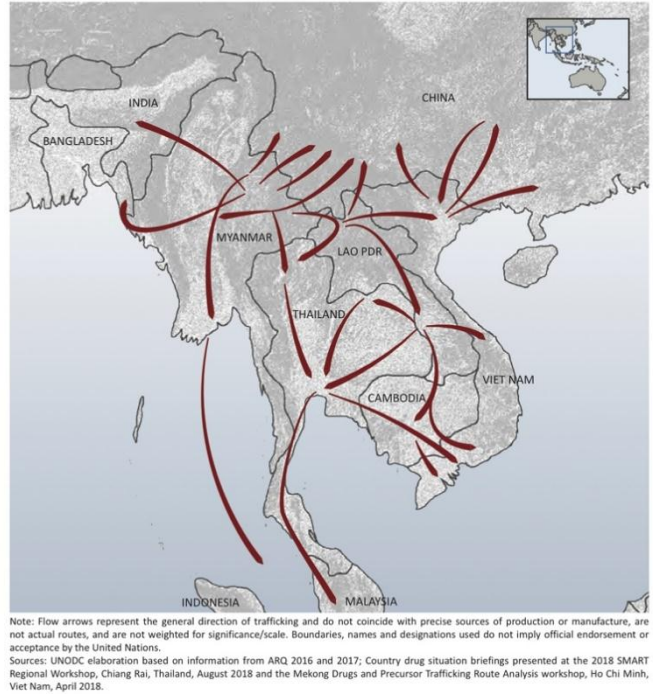

Note: Flow arrows represent the general direction of trafficking and do not coincide with precise sources of production or manufacture, are not actual routes, and are not weighted for significance/scale. Boundaries, names and designations used do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

Sources: UNODC elaboration based on information from ARQ 2016 and 2017; Country drug situation briefings presented at the 2018 SMART Regional Workshop, Chiang Rai, Thailand, August 2018 and the Mekong Drugs and Precursor Trafficking Route Analysis workshop, Ho Chi Minh, Viet Nam, April 2018.

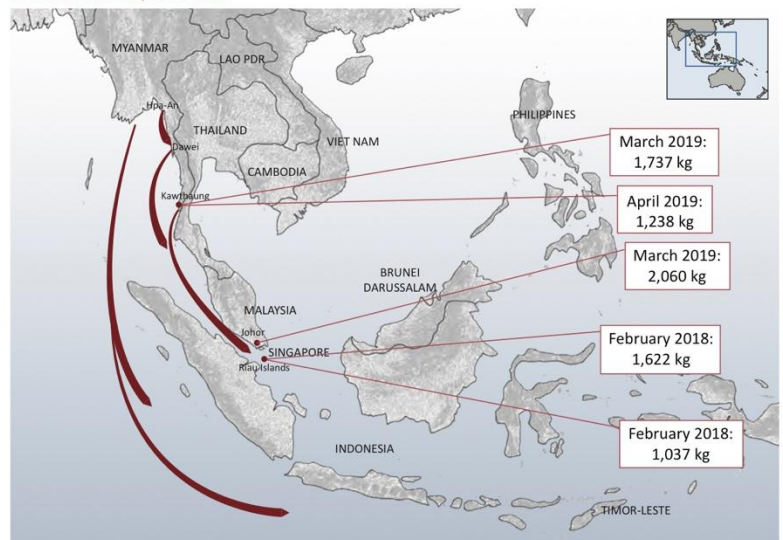
แผนภาพที่ 4-6 แผนที่การไหลเวียนของการลักลอบขายเมทแอมเฟตามีนแบบเม็ดของประเทศ
ในกลุ่มแม่น้ำโขง 2016-2018

Map 5: Methamphetamine tablet trafficking flows in the Mekong region, 2016-2018

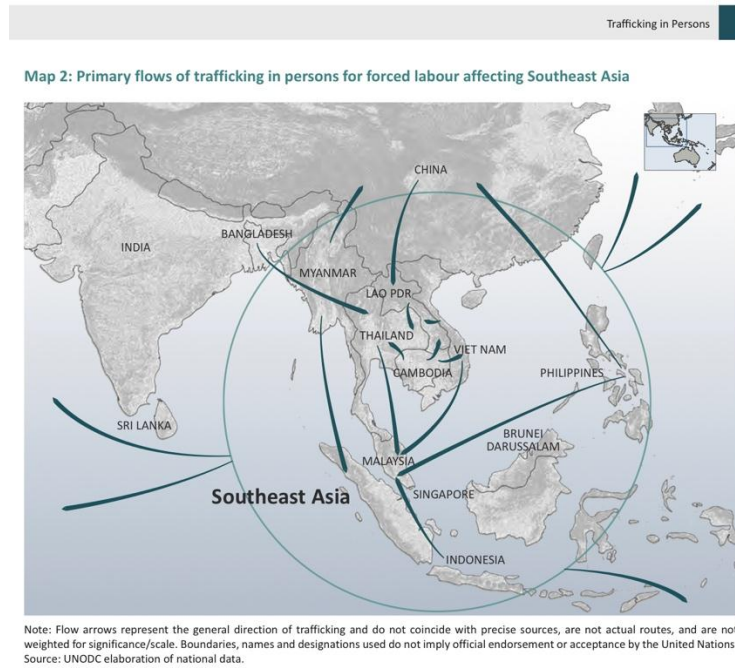

แผนภาพที่ 4-7 กรณีการลักลอบขายเมทแอมเฟตามีนทางเรือและท่าเรือในและตลอดทะเลอันดามัน
2018-2019

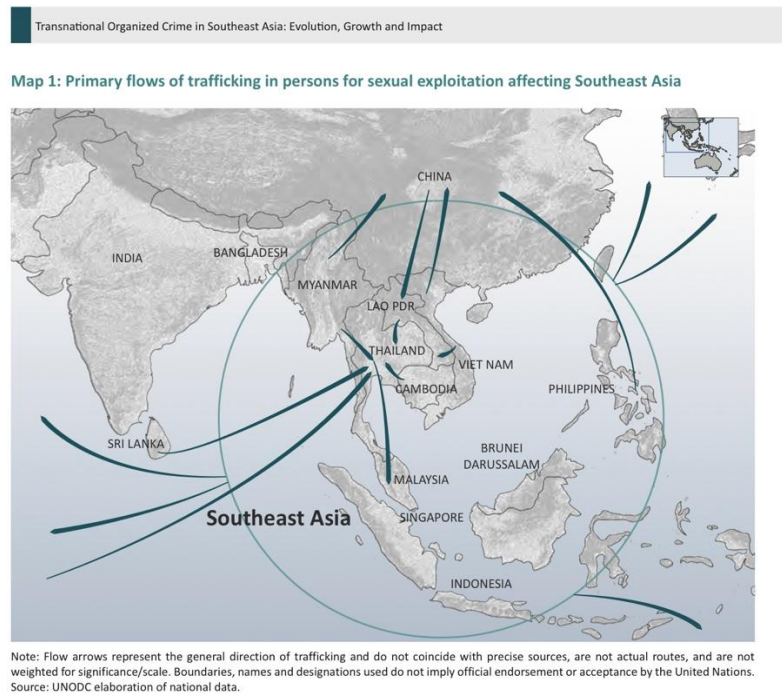
Map 7: Selected crystalline methamphetamine maritime and seaport trafficking cases in and through the Andaman Sea, 2018-2019

แผนภาพที่ 4-8 แผนที่การไหลเวียนเบื้องต้นของการลักลอบค้ามนุษย์แรงงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

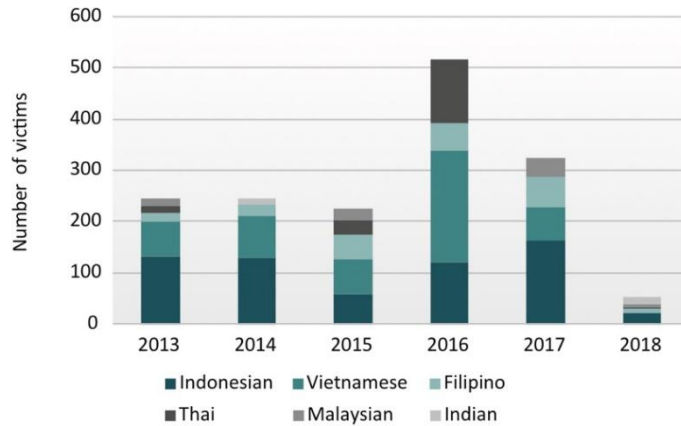
แผนภาพที่ 4-9 แผนที่การไหลเวียนเบื้องต้นของการลักลอบค้ามนุษย์ทางเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

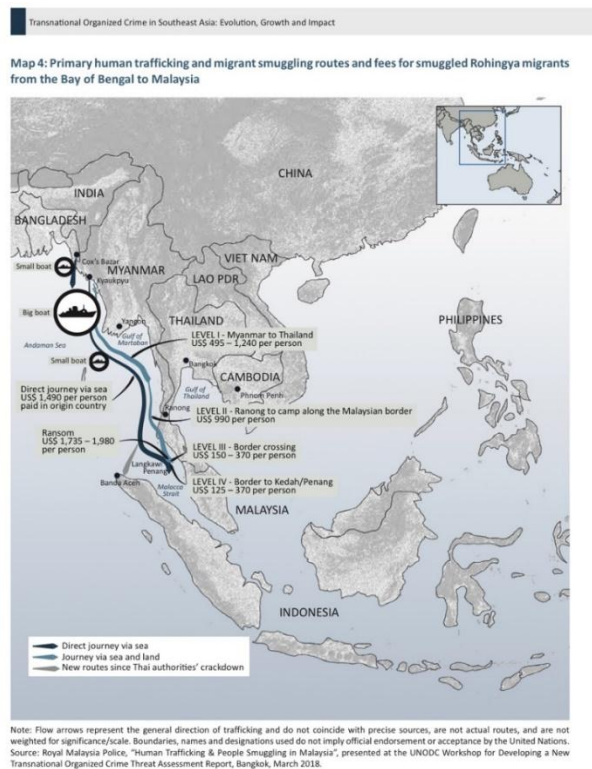
แผนภาพที่ 4-10 แผนภูมิ 5 อันดับสัญชาติของเหยื่อที่ได้รับการสืบสวนเรื่องการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ
ในมาเลเซีย 2013-2018

Figure 13: Top five nationalities of detected victims of all forms of human trafficking in Malaysia, 2013-2018

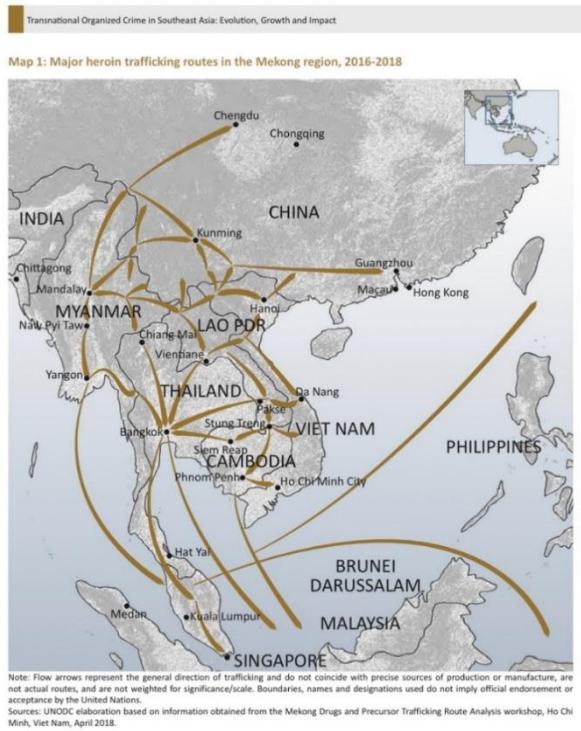

Sources: Royal Malaysia Police, “Human Trafficking & People Smuggling in Malaysia”, presented at the UNODC Workshop for Developing a New Transnational Organized Crime Threat Assessment Report, Bangkok, March 2018; Royal Malaysia Police, Malaysia country presentation, presented at the UNODC Transnational Organized Crime Threat Assessment for South-East Asia Consultative Workshop, Bangkok, January 2019.

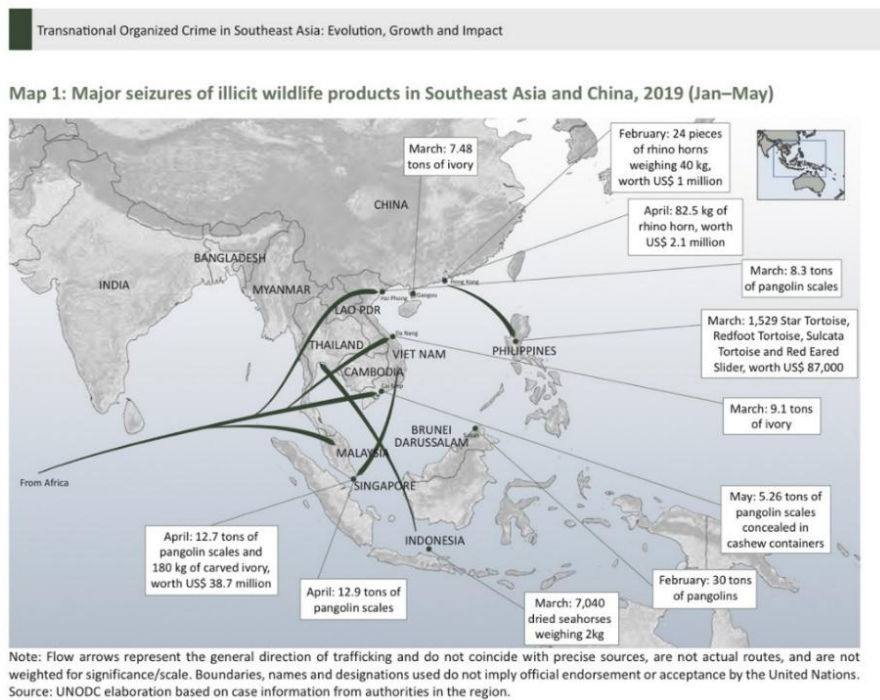
แผนภาพที่ 4-11 แผนที่เบื้องต้นด้านการค้ามนุษย์และหลบหนีเข้าเมืองของผู้อพยพชาวโรฮิงจา
จากอ่าวเบงกอลมาที่มาเลเซีย

แผนภาพที่ 4-12 แผนที่เส้นทางหลักในการค้าเฮโรอีนในภาคพื้นลุ่มแม่น้ำโขง 2016-2018

แผนภาพที่ 4-13 แผนที่การจับกุมสินค้าสัตว์ป่าต้องห้ามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน เดือนมกราคมถึงพฤษภาคม 2019

แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในบทที่ 2 และบทที่ 3 ประกอบกับปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา ด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ พร้อมสถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์ในบทนี้ จึงได้แนวทางทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติตามประเด็นปัญหา ดังนี้

1. การพัฒนาความร่วมมือในระดับเจ้าหน้าที่

1.1 การประชุมหรือการฝึกอบรมต่างๆ ของตำรวจระหว่างประเทศ
ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการต่างประเทศเกือบทุกท่านได้เล็งเห็นว่าการมีโอกาสได้พบปะในเวทีต่างๆ เป็นช่องทางสำคัญในการได้โอกาสรู้จักผู้ติดต่อหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรง ในต่างประเทศ หรือสร้าง เครือข่าย Connection เพื่อการประสานงาน แม้ไม่มีผลทางกฎหมาย และเป็นความร่วมมือระหว่างตำรวจกับตำรวจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่สร้างความร่วมมือระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้อย่างดี

1.2 รูปแบบการไปปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลที่มาเลเซีย
ซึ่งหลายนายอยู่ในมาเลเซียตั้งแต่รองสารวัตร จนก้าวหน้าเป็นสารวัตร รองผู้กำกับ และผู้กำกับการ สามารถสร้างเครือข่ายระหว่างเจ้าหน้าที่และคนท้องถิ่นได้ต่อเนื่องยาวนานที่สุดกว่ารูปแบบการทูตที่เจ้าหน้าที่ทางการทูตต้องประจำประเทศต่าง ๆ เพียง 3 ปี เสียอีก การที่จะได้ข่าวเชิงลึกหรือการประสานความร่วมมือแบบที่รัฐนั้นก็มีความจือปไปโดยเต็มที่ ย่อมต้องสร้างความสัมพันธ์อันดี มีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือและความไว้วางใจได้อย่างดี

2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดูแลความปลอดภัยสาธารณะ จากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ” ได้เสนอแนะให้มีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงาน หรือผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ประจำในประเทศสมาชิกอาเซียนให้ครบทุกประเทศ และขยายต่อไปยัง

ประเทศอื่นที่สำคัญ⁸ ผู้วิจัยเห็นสอดคล้องว่า ในประเทศสมาชิกอาเซียนยังขาดนายตำรวจประสานงานประจำในต่างประเทศในทุกประเทศสมาชิก แต่ผู้วิจัยและผู้ให้คำสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการนำรูปแบบของตำรวจสันติบาลมาเลเซียไปพิจารณาปรับใช้ควบคู่ไปด้วย เพราะทั้งสองลักษณะมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน โดยรูปแบบตำรวจสันติบาลมีจำนวนข้าราชการตำรวจไปประจำหลายคน มีวาระการไปอยู่นานกว่ารูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจที่ดำรงตำแหน่งเพียง 3 ปี และสามารถมีความก้าวหน้าทางอาชีพตำรวจในกองกำลัง โดยจะมีระยะเวลาในการทำหน้าที่ประสานในต่างประเทศเป็นระยะเวลานาน มีความเชี่ยวชาญ โดยมีความสามารถในการใช้ภาษามาเลย์ของประเทศมาเลเซียหรือที่ประเทศอินโดนีเซียและบรูไนเรียกว่า บาสาซา (bahasa) ซึ่งเป็นภาษาที่คนส่วนใหญ่ใช้ในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน รวมมีจำนวนประชากรใช้ภาษามาเลย์หรือบาสาซาเกินกว่าสองร้อยล้านคน จึงทำให้ตำรวจสันติบาลไทย สามารถผลิตข่าวกรอง ผ่านกรรมวิธีข่าวกรองได้อย่างมีคุณภาพ สามารถป้องกันอาชญากรรม การประสานงานเพื่อส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือประสานทางคดีกับตำรวจในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี จึงควรนำไปปรับใช้ในประเทศที่มีพรมแดนทางธรรมชาติติดกับประเทศไทยเพื่อที่จะได้การข่าวเชิงลึก เพราะการมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ความเข้าใจในความคิด ประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรม ของประเทศที่ไปประจำการ เช่น ประเทศลาว กัมพูชา และเมียนมา ส่วนในประเทศอื่นที่ไม่มีพรมแดนทางธรรมชาติติดต่อกันเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ อาจส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจในรูปแบบผู้ช่วยทูตไปปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีสภาพอาชญากรรมข้ามชาติจำนวนมากขึ้น หรือมีสภาพอาชญากรรมเกี่ยวกับความมั่นคง หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่โดยลำพังได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจพิจารณานำรูปแบบของตำรวจสันติบาลไทยประจำประเทศมาเลเซียไปปรับใช้ต่อไป ทั้งนี้ อาจจะต้องมีการศึกษาสภาพอาชญากรรม สถิติคดี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในทุกประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์

---

⁸ พลตำรวจโท ดร.ปิยะ อุทาโย และคณะ รายงานวิจัยโครงการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. “การพัฒนาการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดูแลความปลอดภัยสาธารณะจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ” (กุมภาพันธ์ 2563). หน้า 263

ตารางที่ 4-2 สรุปรูปแบบเบื้องต้นที่นำมาใช้ในประเทศสมาชิกอาเซียน

ชื่อประเทศ	รูปแบบที่เห็นว่าเหมาะสม
บรูไน ดารุสซาลาม	ผู้ช่วยทูตตำรวจ เพราะยังไม่พบว่ามีสภาพอาชญากรรม และจำนวนผู้เสียหายหรือข้อหาที่เกี่ยวข้องกับไทยมากนัก
กัมพูชา	ผู้ช่วยทูตตำรวจและตำรวจสันติบาล เพราะมีชายแดนติดกับไทย มีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง มีกรณีผู้ต้องหาหลบหนี และมีคนไทยไปท่องเที่ยวและประกอบอาชีพ
อินโดนีเซีย	ผู้ช่วยทูตและสันติบาล เพราะอาจมีกลุ่มก่อความไม่สงบ หรือกระทบต่อความมั่นคง
ลาว	ผู้ช่วยทูตตำรวจและตำรวจสันติบาล เพราะมีชายแดนติดกับไทย มีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง มีกรณีผู้ต้องหาหลบหนี และมีคนไทยไปท่องเที่ยวและประกอบอาชีพ ทั้งนี้ เคยมีกรณีลาวปฏิเสธการให้กองกำลังต่างชาติมาประจำการ
มาเลเซีย	ผู้ช่วยทูตตำรวจและตำรวจสันติบาล เพราะมีชายแดนติดกับไทย มีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง มีอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคง จาจรกรรมรถยนต์ หลบหนีเข้าเมือง ค้ามนุษย์ มีกรณีผู้ต้องหาหลบหนี และมีคนไทยไปประกอบท่องเที่ยวและอาชีพ
เมียนมา	ผู้ช่วยทูตตำรวจและตำรวจสันติบาล (อาจเพิ่มตำรวจปราบปรามยาเสพติด) เพราะมีชายแดนติดกับไทย มีอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด การค้ามนุษย์ มีกรณีผู้ต้องหาหลบหนี และมีคนไทยไปท่องเที่ยวและประกอบอาชีพ
ฟิลิปปินส์	ผู้ช่วยทูต เพราะยังไม่พบว่ามีอาชญากรรม และจำนวนผู้เสียหายหรือข้อหาที่เกี่ยวข้องกับไทยมากนัก
สิงคโปร์	ผู้ช่วยทูต และสันติบาล เพราะสามารถเดินทางไปถึงโดยทางรถยนต์ผ่านมาเลเซีย อาจมีอาชญากรที่เดินทางเข้าออกประเทศไทยได้
เวียดนาม	ผู้ช่วยทูตตำรวจและตำรวจสันติบาล เพราะสามารถเดินทางไปถึงโดยทางรถยนต์ มีอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ค้ามนุษย์ มีกรณีผู้ต้องหาหลบหนี และมีคนไทยไปท่องเที่ยวและประกอบอาชีพ

3. พิจารณาให้กองการต่างประเทศโอนมาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล

ผู้วิจัยพบว่าอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ในบทที่ 3 มีภารกิจด้านการข่าวต่างประเทศ การต่างประเทศ ตรวจสอบความประพฤติ การสืบสวนและรักษาความปลอดภัยชาวต่างชาติ เป็นจำนวนมาก และเป็นหน่วยปฏิบัติที่มีอำนาจจับกุม สืบสวน ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงควรควรวางงาน ผู้ประสานงานในต่างประเทศ ดังกล่าวมาที่หน่วยเดียว คือ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ คุ่มค่าในทางงบประมาณแผ่นดิน เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และมีความเข้มแข็ง เพราะได้ร่วมงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมารวมกัน กองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีความพร้อมด้านบุคลากร การข่าวต่างประเทศ เครือข่ายหรือประชาคมข่าวกรอง ศูนย์ฝึกอบรม ยุทธภัณฑ์และระบบเทคโนโลยีที่สนับสนุนด้านการข่าวที่สามารถส่งข่าวรวบรวมมายังส่วนกลาง และผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ทันต่อการป้องกันอาชญากรรม และภัยคุกคามต่อความมั่นคง ประกอบกับการมีกำลังพลประมาณสองพันคน มีหัวหน้าหน่วยเป็นผู้บัญชาการ มีภารกิจหลักด้านการข่าว และเชื่อว่าในอนาคตหากคดีที่เพิ่มมากขึ้นหรือมีระบบกฎหมายที่ทำให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือโอนตัวนักโทษ หรือความร่วมมือทางอาญาผ่านผู้ประสานงานกลาง หรือพนักงานอัยการได้มากขึ้นหรือมีความพยายามร่วมกันของประเทศสมาชิกเพื่อลดความต่าง จนแทบไม่มีข้อจำกัดทางกฎหมาย การที่กองการต่างประเทศจะปฏิบัติการในหรือต่างประเทศ น่าจะถูกจำกัดด้านกำลังพลที่ไม่ได้รับการฝึกฝนด้านยุทธวิธีตำรวจอย่างเพียงพอเพราะส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ด้านอำนวยการ เมื่อรวมภารกิจไว้ที่สันติบาลแล้ว งานต่างประเทศของกองการต่างประเทศกับการข่าวต่างประเทศและการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศของตำรวจสันติบาล จะมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพที่สูงขึ้นและคุ่มค่าในทางงบประมาณยิ่งขึ้น

สรุป

ปัญหาอุปสรรคในระบบงานความสัมพันธ์และความร่วมมือของตำรวจระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ตำรวจไทยมีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้ (1) ความร่วมมือระหว่างประเทศ ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (2) การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน (3) ต้นสังกัดของนายตำรวจประสานงานต่างประเทศแยกเป็นผู้ช่วยทูตจากกองการต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่การข่าวสันติบาล

แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติตามประเด็นปัญหา ดังนี้ (1) การพัฒนาความร่วมมือในรูปแบบอื่น ประการแรก การประชุมต่าง ๆ ระหว่างประเทศ เป็นช่องทางสำคัญ

ในการได้โอกาสรู้จักผู้ติดต่อหรือเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ หรือสร้างช่องทางการติดต่อ (Connection) เพื่อการประสานงาน แม้ไม่มีผลทางกฎหมาย และเป็นความร่วมมือระหว่างตำรวจ กับตำรวจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่สร้างความร่วมมือระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้ดี ประการที่สอง รูปแบบการไปปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลที่มาเลเซีย ที่สามารถมีความก้าวหน้า ในหน้าที่การงานและการมีระยะเวลาอยู่นานจะทำให้เกิดความไว้วางใจและเครือข่ายที่มากกว่า

- (2) การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน
- (3) ให้กองการต่างประเทศอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ความร่วมมือขององค์กรตำรวจระหว่างประเทศ มีความจำเป็นมากขึ้น จากสถานการณ์ด้านอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นปัญหามากขึ้นสำหรับประเทศต่าง ๆ ในโลกยุคปัจจุบัน เป้าหมายและผลประโยชน์ที่มีร่วมกันระหว่างประเทศต่าง ๆ คือ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นข้ามเขตแดน และการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวยังมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างของระบบกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม วัฒนธรรม และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้ แต่แต่ละประเทศจะต้องตระหนักร่วมกันถึงภัยที่จะเกิดขึ้น การมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีประสิทธิภาพ¹

ประกอบกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (1) ประเด็น ความมั่นคง (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนย่อยการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมทั้งองค์การภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ ได้กำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องไว้ว่า การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคเน้นความเป็นปึกแผ่นและความเป็นแกนกลางของอาเซียนในการส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาค และบทบาทเชิงรุกที่ สร้างสรรค์ของไทยในกรอบการทูตทุกระดับ ให้สามารถสร้างศักยภาพและส่งเสริมความร่วมมือในกรอบ ทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี รวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และความมั่นคงของมนุษย์ ให้สามารถป้องกันและรับมือกับภัยความมั่นคงทุกรูปแบบ รวมถึงภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ยาเสพติด ภัยคุกคามด้านสุขภาพและภัยพิบัติ เป็นต้น โดยมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ (1) ส่งเสริมความร่วมมือ

---

¹ พลตำรวจโท ดร.ปิยะ อุทาโย และคณะ รายงานวิจัยโครงการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.“การพัฒนาการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดูแลความปลอดภัยสาธารณะจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ” (กุมภาพันธ์ 2563). หน้า 59-60

ด้านความมั่นคง/ข่าวกรองกับประเทศเพื่อนบ้าน (2) ป้องกันการแพร่ขยายของแนวคิดสุดโต่งที่นิยมใช้ความรุนแรง ทั้งภายในประเทศและในภูมิภาคอาเซียนในเชิงรุก โดยการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและกรณีศึกษากับต่างประเทศ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นกลางเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ (3) ผลักดันความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคมในประเทศต้นทาง (4) สร้างเสริมความมั่นคงปลอดภัยทางทะเลในภูมิภาค เพื่อส่งเสริม ความเชื่อมโยงทางทะเล การค้าทางทะเล และการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน และ (5) ดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในบริบทที่เหมาะสม

การส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักรในรูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจหรือกงสุลฝ่ายตำรวจและตำรวจสันติบาลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และยังเป็นกำลังเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคง/ข่าวกรองกับประเทศเพื่อนบ้าน ป้องกันการแพร่ขยายของแนวคิดสุดโต่ง ทั้งภายในประเทศและในภูมิภาคอาเซียนในเชิงรุก มีการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและกรณีศึกษากับต่างประเทศ เป็นต้น จะ ได้กล่าวโดยสรุปและเสนอแนะตามประเด็นต่อไปนี้

1. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
2. แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
3. ข้อเสนอแนะ
4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

1. ความร่วมมือระหว่างประเทศไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย

ในด้านความร่วมมือที่มีกฎหมายระหว่างประเทศ คือ สนธิสัญญาว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายระหว่างกันในคดีอาญา (Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters: MLAT) นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นภาคีในสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN MLAT) ซึ่งผู้ร้องขอต้องแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ประเทศ

ไทยว่าจะให้ความร่วมมือในทำนองเดียวกันแก่ประเทศไทย หลักเกณฑ์ข้อนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์หลักต่างตอบแทนหรือหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (Reciprocity) เมื่อประเทศไทยได้รับคำร้องขอความร่วมมือจากประเทศผู้ร้องขอ ในกรณีนี้ประเทศไทยอาจให้ความร่วมมือแก่ประเทศผู้ร้องขอนั้นได้ กรณีประเทศที่ร้องขอไม่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ร้องขอกับประเทศไทยก็ให้ส่งคำร้องขอโดยวิถีทางการทูต (Diplomatic channels) ในทางปฏิบัติจะส่งผ่านสถานเอกอัครราชทูตของประเทศที่ร้องขอมายังกระทรวงต่างประเทศ หรืออาจจะส่งกระทรวงต่างประเทศของประเทศที่ร้องขอมายัง สถานเอกอัครราชทูตไทยที่ประจำอยู่ในประเทศนั้น ๆ ก็ได้

แม้จะมีสนธิสัญญาดังกล่าวแต่ประเทศผู้รับคำร้องขอสามารถปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือได้หากความผิดที่กระทำขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับความผิดทางการเมือง หรือความผิดเกี่ยวกับการเหยียดชนชาติ ศาสนา เพศพันธุ์ โดยปัญหาและอุปสรรคในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาก็ยังคงพบอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเกิดขึ้นจากความแตกต่างกัน ด้วยเรื่องระบบกฎหมาย ความแตกต่างในเรื่องข้อหาความผิดที่มีโทษทางอาญา ความแตกต่างกันในเรื่องกระบวนการพิจารณาความ ความแตกต่างในเรื่องบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวที่กล่าวมานั้นยังคงเป็นปัญหาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาของประเทศสมาชิกอาเซียน ไม่ให้ความร่วมมือกับไทย โดยอ้างว่าไม่มีสนธิสัญญาทวิภาคีเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการโอนตัวนักโทษระหว่างกัน หรือหรือคำขอไม่ต้องด้วยข้อกฎหมายภายในของประเทศนั้นๆ หรือไม่ยอมดำเนินการให้ตามคำขอเพราะเหตุอื่น ๆ ซึ่งการประสานขอความร่วมมือผ่านผู้ช่วยทูตตำรวจหรือตำรวจสันติบาลเป็นการอุดช่องว่างตามสนธิสัญญาดังกล่าวในการประสานงานเพราะปัญหาความแตกต่างกันข้างต้นจะสามารถลดน้อยไปได้ด้วยการทำงานระดับเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่

2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน

ในด้านการข่าว การประสานความร่วมมือทางคดี การรวบรวมพยานหลักฐานจากต่างประเทศ หรือการติดตามตัวคนร้ายที่หลบหนีไป มีความจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานข้ามประเทศ เพื่อส่งหรือตรวจสอบข้อมูลระหว่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์กับหน่วยราชการต่างๆ ของต่างประเทศ หรือภาคเอกชน แต่ผู้ประสานงานด้านตำรวจไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้ช่วยทูตหรือตำรวจสันติบาลกลับมี 3 ประเทศ ในกลุ่มอาเซียนคือ ผู้ช่วยทูตที่ เมียนมาและกัมพูชา และตำรวจสันติบาลมาเลเซีย จึงทำให้การประสานงานด้านตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียนไม่อาจทำได้ครอบคลุม

3. ต้นสังกัดของนายตำรวจประสานงานต่างประเทศแยกเป็นผู้ช่วยทูตจากกองการต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่การข่าวสันติบาล

ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ส่งข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างประเทศ มี 2 หน่วยงาน โดยแยกงานการข่าวและการต่างประเทศออกจากกัน คือ 1. กองการต่างประเทศ ซึ่งผู้ช่วยทูตตำรวจที่ผ่านการคัดเลือกไม่ว่าในสังกัดใด ต้องดำรงตำแหน่งรองผู้บังคับการ ประจำกองการต่างประเทศ 2. กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ซึ่งส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดไปปฏิบัติหน้าที่โดยมีหัวหน้าเป็นระดับผู้กำกับการประจำ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลไทยรับผิดชอบในด้านการข่าวและประสานความร่วมมือครอบคลุมในทุกส่วนของประเทศมาเลเซียและบริเวณชายแดนไทย

แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

1. การพัฒนาความร่วมมือในระดับเจ้าหน้าที่

1.1 การประชุมหรือการฝึกอบรมต่างๆ ของตำรวจระหว่างประเทศ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการต่างประเทศเกือบทุกท่านได้สังเกตเห็นว่าการมีโอกาสได้พบปะในเวทีต่าง ๆ เป็นช่องทางสำคัญในการได้โอกาสรู้จักผู้ติดต่อหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในต่างประเทศ หรือสร้างเครือข่าย Connection เพื่อการประสานงาน แม้ไม่มีผลทางกฎหมาย และเป็นความร่วมมือระหว่างตำรวจกับตำรวจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่สร้างความร่วมมือระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้อย่างดี

1.2 รูปแบบการไปปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลที่มาเลเซีย ซึ่งตำรวจหลายนายอยู่ในมาเลเซียตั้งแต่รองสารวัตร จนก้าวหน้าเป็นสารวัตร รองผู้กำกับและผู้กำกับการ สามารถสร้างเครือข่ายระหว่างเจ้าหน้าที่และคนท้องถิ่นและชายแดนไทย-มาเลเซียได้ต่อเนื่องยาวนานที่สุดกว่ารูปแบบการทูตที่เจ้าหน้าที่ทางการทูตต้องประจำประเทศต่าง ๆ เพียง 3 ปี (ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการอยู่ต่อได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหนึ่งปี) การที่จะได้ข่าวเชิงลึกหรือการประสานความร่วมมือแบบที่รัฐนั้นก็มิอำนาจอธิปไตยอย่างเต็มที่ ย่อมต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีมีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือและความไว้วางใจได้อย่างดี

2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบคลุมทุกประเทศ ในสมาชิกอาเซียน

ผู้วิจัยและผู้ให้คำสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เห็นว่าควรมีการนำรูปแบบของ ตำรวจสันติบาลมาเลเซียไปพิจารณาปรับใช้ควบคู่ไปกับรูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจด้วย เพราะทั้งสอง ลักษณะมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน โดยรูปแบบตำรวจสันติบาลมีจำนวนข้าราชการตำรวจไปประจำหลายคน มีวาระการไปอยู่นานกว่าเพราะไม่มีกรอบของวาระการดำรงตำแหน่ง และสามารถมีความก้าวหน้า ทางอาชีพตำรวจในกองกำกับ เช่น จาครองสารวัตร สารวัตร รองผู้กำกับการ และผู้กำกับการ จึงจะมีระยะเวลาในการทำหน้าที่ประสานในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง มีความเชี่ยวชาญ และมีเครือข่าย หลากหลาย เมื่อประสานงานกับตำรวจสันติบาลของประเทศมาเลเซียก็ได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี อีกทั้งหน่วยตำรวจสันติบาลของมาเลเซียมีศักยภาพโดดเด่นเป็นที่ไว้วางใจของรัฐบาลและหน่วย ความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ ตำรวจสันติบาลไทยในมาเลเซียมีความสามารถในการใช้ภาษามลายู หรือที่ประเทศอินโดนีเซียและบรูไนเรียกว่า บาฮาซา (bahasa) รวมมีจำนวนประชากรใช้ภาษามลายูหรือ บาฮาซาเกินกว่าสองร้อยล้านคน จึงทำให้ตำรวจสันติบาลไทย สามารถผลิตข่าวกรอง ผ่านกรรมวิธี ข่าวกรอง ได้อย่างมีคุณภาพ สามารถป้องกันอาชญากรรม การประสานงานเพื่อส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือ ประสานทางคดีกับตำรวจในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ส่วนรูปแบบการส่งข้าราชการตำรวจไปประจำ ที่ต่างประเทศขึ้นอยู่กับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ไทยต้องการเน้นด้วย เช่น ความมั่นคง-ตำรวจสันติบาล ยาเสพติด-ตำรวจปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

การส่งข้าราชการตำรวจไปประจำในประเทศสมาชิกอาเซียน ระดับแรกคือ ภายในประเทศ จะเป็นการเริ่มเรื่องโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประสานกับกระทรวงการต่างประเทศ และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารราชการในต่างประเทศ เพราะตำรวจจะเป็นสำนักงาน หนึ่งของสถานทูตหรือบุคคลคณะทูต และอยู่ใต้การบังคับบัญชาของทูต เมื่อผ่านกระบวนการแล้ว อีกระดับคือ ประเทศปลายทางต้องยอมรับหรือ Consent และตรวจสอบประวัติเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากเป็นเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวอาจไม่เปิดเผยต่อบุคคลทั่วไป แต่มารยาททางการทูตต้องบอกประเทศ เจ้าบ้าน อย่างไรก็ตามกระทรวงการต่างประเทศจะเป็นเจ้าภาพดำเนินการทั้งสองระดับ ส่วนจำนวนรวม เจ้าหน้าที่ต่างประเทศที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในไทยกับจำนวนเจ้าหน้าที่ไทยที่จะส่งไปประจำ ที่ต่างประเทศ โดยทั่วไปไม่ถึงกับเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีจำนวนรวมเท่ากันหรือไม่มากกว่ากันแต่เป็น ข้อพิจารณาประกอบเท่านั้น ทั้งนี้ การไปประจำในสำนักงานเลขาธิการอาเซียน (องค์กรระหว่าง ประเทศ) จะเป็นอีกกระบวนการหนึ่งตามข้อตกลงอาเซียนที่เกี่ยวข้อง

3. พิจารณาให้กองการต่างประเทศโอนมาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการ ตำรวจสันติบาล

ผู้วิจัยพบว่าอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ในบทที่ 3 มีภารกิจด้านการข่าวต่างประเทศ การต่างประเทศ ตรวจสอบความประพฤติ การสืบสวนและรักษาความปลอดภัยชาวต่างชาติ เป็นจำนวนมาก และเป็นหน่วยปฏิบัติที่มีอำนาจจับกุม สืบสวน ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงควร โอนหรือควรรวมภารกิจ อำนาจหน้าที่ กำลังพล งบประมาณ และพัสดุ ของกองการต่างประเทศทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ผู้ประสานงานในต่างประเทศหรือผู้ช่วยทูต มาสังกัดที่หน่วยเดียว คือ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล จะมีทั้งผู้ช่วยทูตและตำรวจสันติบาลมาเลเซียอยู่ในสังกัด เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ มีผลงานที่มีประสิทธิภาพ คุ่มค่าในทางงบประมาณแผ่นดิน เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และมีความเข้มแข็ง เพราะได้รวมงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมารวมกัน กองบัญชาการตำรวจสันติบาลมีความพร้อมด้านบุคลากรด้านการข่าวต่างประเทศ เครือข่ายหรือประชาคมข่าวกรอง ศูนย์ฝึกอบรม ยุทธภัณฑ์และระบบเทคโนโลยีที่สนับสนุนด้านการข่าวที่สามารถส่งข่าวรวบรวมมายังส่วนกลาง และผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ทันต่อการป้องกันอาชญากรรมและภัยคุกคามต่อความมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 ควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานความมั่นคงระดับชาติหน่วยงานระดับชาติ อาทิ สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ซึ่งไม่มีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นสมาชิก, กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่างพลเรือน ตำรวจ ทหาร และ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ซึ่ง “คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เรียกโดยย่อว่า “นปท. กำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง ทั้งสามหน่วยดังกล่าว เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบความมั่นคงในภาพรวมของประเทศ อาจพิจารณาปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อที่จะเป็นศูนย์กลางระดับชาติในการกำหนดนโยบายด้านความร่วมมือกับตำรวจต่างประเทศและขับเคลื่อนนโยบายพร้อมกับให้การสนับสนุนด้านการข่าว โดยกองบัญชาการตำรวจสันติบาลอยู่ในประชาคมข่าวกรองของกองบัญชาการกองทัพไทย จึงสามารถเชื่อมโยงการข่าวหรือยกระดับประชาคมข่าวในด้านการข่าวกรองต่างประเทศในเชิงลึกได้ต่อไป รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือในกรณีมีภารกิจสำคัญ โดยเป็นการบูรณาการกำลังพลทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักภายในตำรวจ แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีนโยบายและกำหนดให้มีหน่วยงานตำรวจที่รับผิดชอบหลักในการสืบสวนอาชญากรรมข้ามชาติ ในส่วนของประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีกองการต่างประเทศ ซึ่งมีกองกำกับการประสานงานภูมิภาคอาเซียน และกองกำกับการประสานยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก จึงควรมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในด้านฝ่ายอำนวยการ โดยมีประเด็นที่น่ากังวล คือ กองการต่างประเทศซึ่งยังขาดหน่วยปฏิบัติหรืออำนาจสืบสวน จับกุมตามกฎหมาย ในด้านปฏิบัติการจึงควรมอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจสันติบาล และในอนาคตควรพิจารณาโอนอำนาจหน้าที่มาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการข่าวแต่ยังคงขาดบุคลากรด้านภาษา หรือล่าม เช่น เมื่อกองการต่างประเทศรับการประสานงานมาแล้ว จะต้องนำเรื่องเสนอผู้บังคับบัญชาในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อสั่งการหรือประสานต่อหน่วยงานผู้ปฏิบัติภายในประเทศ เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการตำรวจนครบาลหรือภูธรภาค กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และกองบัญชาการสอบสวนกลาง และหากมีผู้ช่วยทูตหรือเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวหรือสันติบาลในต่างประเทศ ก็จะต้องประสานความร่วมมือในกรณีที่มีประเด็นเกี่ยวกับต่างประเทศนั้นต่อไป

แต่หากเป็นการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักร สำนักงานอัยการสูงสุดได้จัดตั้งสำนักงานการสอบสวน² เพื่อให้มีการรองรับการสอบสวนคดีประเภทที่กฎหมายกำหนดให้อัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ อาทิ กรณีความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร คดีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 โดยมีกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 เป็นเครื่องมือในการดำเนินคดี นอกจากนี้ ยังมีศูนย์พันธุกรรมประชาคมอาเซียนจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับภารกิจ และดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับประเทศสมาชิกอาเซียน อันได้แก่ การจัดทำบันทึกข้อตกลง การเจรจาความร่วมมือในประเภทต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับกรอบนโยบายของรัฐบาลและท่าทีของประชาคมอาเซียนเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งเชิงนโยบายและปฏิบัติ และระบบจัดการระงับข้อพิพาทอย่างสันติ โดยวิธีไกล่เกลี่ย ประนีประนอมตามข้อกำหนดของกฎบัตรอาเซียน

² โชคชัย สิทธิผลกุล ฤทธิกร ศิริประเสริฐโชค วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา “ระบบงานอัยการกับการอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” วารสารชุมชนวิจัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2559)

1.3 พิจารณาปรับโครงสร้างกองการต่างประเทศมาอยู่ในสังกัด

กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 4 เพราะกองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีภารกิจสำคัญด้านการข่าวและการรักษาความปลอดภัย เช่นเดียวกับหน่วยทหารที่ผู้ช่วยทูตจะสังกัดกรมข่าวทหาร โดยกรมข่าวทหารมีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการในด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยภายในกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งดำเนินการวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพไทย มีเจ้ากรมข่าวทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบซึ่งเป็นการให้หน่วยที่รับผิดชอบด้านการข่าว (เช่นเดียวกับตำรวจสันติบาล) เป็นต้นสังกัดของผู้ช่วยทูตทหารที่ไปประจำต่างประเทศจึงเป็นช่องทางที่ถูกต้องเหมาะสมและปฏิบัติต่อเนื่อง โดยได้ผลเป็นระยะเวลานาน

การปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานกองบัญชาการตำรวจสันติบาล โดยนำกองการต่างประเทศมาเป็นหน่วยงานในสังกัดนั้น กองบัญชาการตำรวจสันติบาลมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และระบบงานการข่าวสันติบาล (Special Branch Intelligence System : SBIS) ที่สามารถเชื่อมด้วยเทคโนโลยี สารสนเทศ จึงสามารถรวบรวมข่าวกรอง จากประชาคมข่าวกรอง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้อย่างรวดเร็วหรือ Real Time ทำให้ในงานด้านการข่าวต่างประเทศของกองบัญชาการตำรวจสันติบาลที่ได้รับการบูรณาการจะพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะกองบัญชาการตำรวจสันติบาลมีศูนย์พัฒนาการข่าวทำหน้าที่ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสันติบาลหรือหน่วยงานอื่นที่ต้องการฝึกอบรมด้านการข่าว เมื่อส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปเป็นผู้ช่วยทูตหรือเจ้าหน้าที่การข่าวประจำสถานทูตแล้วย่อมมีพื้นฐานความรู้ด้านการข่าว หรือบางรายอาจจะเชี่ยวชาญด้านการข่าวอยู่แล้ว จึงสามารถดำเนินการด้านข่าวกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังเครือข่ายด้านการข่าวภายในประเทศเนื่องจากกองบัญชาการตำรวจสันติบาลมีข้าราชการตำรวจกระจายการปฏิบัติหน้าที่อยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ และประชาคมข่าว เช่น สำนักงานข่าวกรอง กรมข่าวทหารบก ซึ่งเป็นพันธมิตรกับกองบัญชาการตำรวจสันติบาลมาอย่างยาวนาน อันจะก่อให้เกิดความมั่นใจในด้านข้อมูล ด้านการอำนวยความสะดวกในการทำงาน เพราะมีหน่วยงานที่ประเทศไทยที่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ อีกทั้ง น่าจะสามารถนำเหตุผลความจำเป็นและการเพิ่มประสิทธิภาพนี้ไปปรับใช้เพื่อทำค่าของงบประมาณของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อทำให้มีผู้ช่วยทูตตำรวจและตำรวจสันติบาลในประเทศอาเซียนได้มากยิ่งขึ้น

หากข้อเสนอนี้ถูกนำไปใช้จะทำให้อำนาจหน้าที่ ภารกิจ และศักยภาพของสองหน่วย ทั้งรูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจ (Police Attaché) ที่เป็นสากล สามารถประสานงานได้อย่างเป็นทางการ และ

รูปแบบตำรวจสันติบาล (Counselor หรือ Special Assistance) ที่เป็นเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวสามารถประสานงานด้านความมั่นคงได้ นั้น

ประการแรก จะต้องแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยย้ายอำนาจหน้าที่ของกองการต่างประเทศในบทที่ 3 หัวข้อที่ 3.3 และกำลังพลทั้งหมดมายังกองบัญชาการตำรวจสันติบาลจึงเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักด้านการต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการบูรณาการงานด้านอำนาจการและด้านปฏิบัติ รวมถึงองค์ความรู้และเครือข่ายการประสานงาน หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศเมื่อต้องการติดต่อประสานงานก็จะมีเพียงหน่วยเดียว

ประการที่สอง ควรส่งเจ้าหน้าที่ทั้งสองรูปแบบคือ ผู้ช่วยทูตและเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวซึ่งอยู่ในสังกัดเดียวกัน คือกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวในต่างประเทศจะต้องใช้รูปแบบของตำรวจสันติบาลในปัจจุบันเพราะมีประสิทธิภาพมาก สันติบาลมีหน่วยฝึกอบรมคือ ศูนย์พัฒนาด้านการข่าว เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลไปปฏิบัติหน้าที่ในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ตำรวจทุกคนก็จะมีพื้นความรู้ด้านการข่าว ธรรมเนียมชาวกรอง และการสืบสวน อย่างมืออาชีพ ส่วนจำนวนข้าราชการตำรวจต้องพิจารณาความจำเป็นและสภาพอาชญากรรม เพื่อความคุ้มค่าทางงบประมาณ โดยกระบวนการคัดเลือกบุคคลากรที่จะไปปฏิบัติงานในต่างประเทศต้องให้ความสำคัญกับการปูพื้นฐานผู้ที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในเรื่องยุทธศาสตร์ ผลประโยชน์แห่งรัฐ การเจรจาต่อรองในระดับนโยบายและปฏิบัติ ความมั่นคง ธรรมเนียมชาวกรอง การข่าว และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้ง ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความคิด และความเชื่อของประเทศนั้น ๆ ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยทูตจะต้องอบรมในภาพรวมของประเทศหรือกระทรวงการต่างประเทศอีกส่วนหนึ่ง

ประการที่สาม ควรให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างตำรวจสันติบาลในและนอกประเทศเพื่อบูรณาการด้านการข่าว ซึ่งมีระบบเทคโนโลยีอยู่แล้ว โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่แต่ละนายรวบรวมข่าวสารหรือแสวงหาเครือข่ายให้ครอบคลุมหรือกว้างขวางมากที่สุด และควรมีการประชุมระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศและต่างประเทศทุกสัปดาห์ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล ตำรวจประเด็นนโยบายและยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศอยู่เสมอ อันจะสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจนำข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ไปแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานในประเทศด้านการข่าวหรือประชาคมข่าวได้อีกด้วย

ประการสุดท้าย ต้องมีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือระหว่างตำรวจไทยและต่างประเทศ ทั้งในแบบทางการโดยผู้ช่วยทูตตำรวจ และความช่วยเหลือในทางลับหรือทางความมั่นคงผ่านเจ้าหน้าที่ด้านการข่าว ประเทศไทยจะได้โอกาสในการเป็นทั้งผู้ให้และมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น โอกาสในการป้องกันปราบปราม สืบสวน จับกุม และแสวงหาพยานหลักฐานก็จะต้องมากขึ้น ทั้งนี้ หน่วยงานด้านความมั่นคงระดับชาติเมื่อปรับบทบาทในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติตามที่ได้เสนอในข้อ 5.3.1.1 อาจควบคุมหรือกำกับดูแลให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติในกรณีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลืออาชญากรรมสำคัญหรือร้ายแรง

1.4 แก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณ ตามที่กล่าวในข้อ 1.3 แม้ประเด็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติเป็นที่สนใจของหน่วยงานรัฐหลายหน่วย ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง บทความหรืองานวิชาการจากหน่วยงานระดับชาติต่าง ๆ แต่ยังไม่มีการพัฒนาในเรื่องการประสานงานระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจต่างประเทศ สาเหตุหนึ่งเพราะปัญหาเรื่องงบประมาณ

ผู้วิจัยเห็นว่า ในเรื่องส่งข้าราชการตำรวจไปประจำต่างประเทศในรูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจควรมีงบประมาณของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพิ่มเติมเพื่อสามารถแต่งตั้งคณะผู้ติดตามเพื่อช่วยเหลือภารกิจและตัดเทียมหน่วยงานราชการอื่น โดยอาจปรับปรุงงานที่ปัจจุบันไม่มีผลปฏิบัติหรือสภาพอาชญากรรมลดลง เพื่อที่จะได้นำมาสนับสนุนการส่งข้าราชการตำรวจไปประจำที่ต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะให้ครอบคลุมทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจหรือตำรวจสันติบาล หรือหน่วยงานตำรวจอื่น เช่น ตำรวจปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น รวมทั้ง ควรมีสวัสดิการ ให้ตัดเทียมกับหน่วยราชการอื่น รวมทั้งความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการหลังจากกลับจากประจำที่ต่างประเทศเพื่อตอบแทนความสามารถและความเสียสละ

1.5 พิจารณาแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารราชการในต่างประเทศ สำหรับผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารของกองทัพไทยจะดำเนินงานของหน่วยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารราชการในต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติ “ผู้ช่วยทูตตำรวจ” ไว้โดยเฉพาะ คือ ข้อ 5 ในระเบียบนี้ “ข้าราชการประจำการในต่างประเทศ” หมายความว่าข้าราชการฝ่ายทหารและข้าราชการฝ่ายพลเรือน³

---

³ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “ข้าราชการพลเรือน” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำการในต่างประเทศ จึงควรแก้ไขข้อความเพิ่มเติมให้ครอบคลุมถึง ข้าราชการตำรวจ⁴ หรือผู้ช่วยตำรวจด้วย เพราะมิได้เป็นข้าราชการพลเรือนหรือทหาร แต่ปัจจุบันแนวทางที่ตำรวจสันติบาลมาเลเซียใช้ในการไปปฏิบัติราชการที่ประเทศมาเลเซียคือผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการตาม ข้อ 6 ของระเบียบดังกล่าว กำหนดว่า “ส่วนราชการใดประสงค์จะจัดตั้งหรือรวมหน่วยงานในต่างประเทศ ให้กระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการแล้ว ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบดังกล่าวให้ร่วมพิจารณากับผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ผู้แทนสำนักงานประมาณและผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ”

ในส่วนผู้ช่วยทูตตำรวจ ได้อาศัยความตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารราชการในต่างประเทศ พ.ศ. 2552 ข้อ 9 กำหนดว่า “การแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหมและข้าราชการในสังกัดส่วนราชการฝ่ายพลเรือนอื่น นอกจากกระทรวงการต่างประเทศให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการประจำการในต่างประเทศ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนด หรือระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงของแต่ละส่วนราชการนั้นกำหนด แล้วแต่กรณี การให้ข้าราชการตามวรรคหนึ่งดำรงตำแหน่งประจำคณะผู้แทนจะกระทำได้อต่อเมื่อได้แจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศทราบ และปฏิบัติตามระเบียบพิธีการทูตหรือระเบียบพิธีการกงสุล แล้วแต่กรณีแล้ว” ซึ่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติในฐานะผู้ใช้อำนาจนายกรัฐมนตรีฯ และเป็นรัฐมนตรีเจ้าสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยผู้ช่วยทูตตำรวจ พ.ศ. 2547 โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารราชการในต่างประเทศฯ แต่เพื่อการคัดเลือก คุณสมบัติ

ให้รับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณในกระทรวงกรมฝ่ายพลเรือน “ข้าราชการฝ่ายพลเรือน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการอื่นในกระทรวง กรมฝ่ายพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภะนั้น “กระทรวง” หมายความว่ารวมถึงสำนักนายกรัฐมนตรีและทบวง ฯลฯ

⁴ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “ข้าราชการตำรวจ” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณ หมวดเงินเดือนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงข้าราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่งตั้งหรือสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำรวจ โดยได้รับเงินเดือนจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐด้วย ฯลฯ

การแต่งตั้ง การบังคับบัญชาซึ่งอยู่ภายใต้หัวหน้าคณะผู้แทน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการรายงาน เช่น การถวายความปลอดภัย เป็นที่ปรึกษาของหัวหน้าคณะผู้แทนเกี่ยวกับกิจการตำรวจ ประสานความร่วมมือในการกิจการตำรวจ ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ส่งเสริมความร่วมมือด้านตำรวจสากล ช่วยเหลือกรณีคนไทยเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหา สนับสนุนการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา การโอนตัวนักโทษ รักษาความปลอดภัยบุคคลและสถานที่ อำนวยความสะดวกแก่ตำรวจที่ไปปฏิบัติราชการ เชื่อมสัมพันธ์กับตำรวจที่ประจำอยู่ เป็นต้น

2. ข้อเสนอระดับปฏิบัติการ

2.1 การพัฒนาความรู้ด้านภาษาและอาชญากรรมข้ามชาติอาชญากรรม

ข้ามชาติหรือคดีอาญาจากอาชญากรที่เป็นชาวต่างประเทศ อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ใดก็ได้ในประเทศ ดังนั้นผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยควรสนับสนุนให้ข้าราชการตำรวจพัฒนาตัวเองในเรื่องวิธีปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ และเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาอย่างเป็นทางการของอาเซียน และภาษาของประเทศอื่นๆ ที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติ หรือรับสมัครคัดเลือกบุคคลภายนอกที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศอย่างแท้จริงเข้ามาเป็นข้าราชการตำรวจ เพื่อลดขีดจำกัดด้านภาษา และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ด้านประสานงานด้านตำรวจระหว่างประเทศ จะต้องพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการข่าว โดยดำเนินงานข่าวกรองที่มีคุณภาพและแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ และเรียนรู้กฎหมายและพิธีการระหว่างประเทศ

2.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตำรวจต่างประเทศ

การรักษาความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในต่างประเทศ จะต้องทำความเข้าใจโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของตำรวจ หน่วยราชการของประเทศที่ตนไปประจำการอยู่ และหน่วยบังคับใช้กฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน และมีความพร้อมและปรับปรุงข้อมูลผู้ติดต่อซึ่งเป็นตำรวจต่างประเทศที่อาจมีการโยกย้าย เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ การสืบสวนและหาข่าวการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวหรือข่าวกรอง การตรวจสอบพยานหลักฐาน การเตือนภัยคุกคามต่อประเทศให้ทันการณ์

2.3 การแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชน

ภาควิชาการ บุคลากร องค์กร เพื่อการรวบรวมพยานหลักฐาน เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปประจำในต่างประเทศอาจได้รับมอบหมายให้ขอข้อมูลกับหน่วยงานภาคเอกชน เช่น ข้อมูลธุรกรรมทางการเงินจากธนาคาร หรือข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของอาชญากร จึงต้องศึกษากฎหมายภายในประเทศนั้น ๆ

ว่ามีความผิดฐานใดหรือไม่ เช่น เป็นการจารกรรมข้อมูล หรือพยายามหาแนวทางการประสานงานกับภาคเอกชนของแต่ละประเทศซึ่งอาจจะติดปัญหาเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลประโยชน์แห่งรัฐหรือข้อแลกเปลี่ยนในลักษณะใด ที่ทำให้แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ยินยอมหรือตกลงที่จะแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือในการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจ เพราะสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศอาจจะมีผลประโยชน์ด้านอาชญากรรมหรืออาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบหรือการให้ความสำคัญที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศหรือกำหนดกรอบข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิก ให้ตรงกับความเป็นจริงและมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น

2. ความร่วมมือด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นแนวคิดเริ่มแพร่หลายในปัจจุบันเช่น หมายจับ อาเซียน (ASEAN Arrest Warrant) คือ หมายจับของประเทศหนึ่งสามารถจับผู้ต้องหาได้ทุกประเทศในอาเซียน หรือเรื่องของพนักงานสอบสวนร่วม (Joint Investigation Team) ในกรณีความผิดเกี่ยวพันหลายประเทศ อาจจัดตั้งคณะพนักงานสอบสวนอาเซียนเพื่อร่วมสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและมีความเห็นทางคดี และแนวคิดในการจัดตั้งศาลอาเซียนซึ่งเป็นองค์กรเหนือรัฐ (Supra National) ขึ้นมาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน จึงน่าที่จะศึกษาความร่วมมือที่มีผลทางกฎหมายเพื่อลดปัญหาความไม่แน่นอนของการประสานงาน

3. พิจารณาเพิ่ม ผู้ช่วยทูตตำรวจประจำ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง ปัจจุบันประเทศจีนเป็นประเทศมหาอำนาจและมีการค้าขายกับประเทศไทยจำนวนมาก จึงควรศึกษายุทธศาสตร์ชาติและแผนทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ร่วมกับกรณีคดีอาญาหรืออาชญากรรมข้ามชาติที่อาจจะเกิดขึ้น ว่าสมควรที่จะขยายความร่วมมือเพิ่มเติมไปยังกรุงปักกิ่งได้หรือไม่ เพราะผู้ช่วยกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ณ นครคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน มีเขตอำนาจรับผิดชอบไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ (มณฑลยูนนาน มณฑลกุ้ยโจว และมณฑลหูหนาน) เช่น การประสานงานต้องประสานมายังสถานทูตจีนประจำประเทศไทย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

พันตำรวจโท อิศราวุธ อ่อนน้อม, “อาชญากรรมข้ามชาติกับงานตำรวจด้านกิจการพิเศษ”.
กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเปิ้ลเอสพริ้นท์ติ้ง จำกัด, 2553. หน้า 5.

โดนัลด์ อี เวเธอร์บี (Donald E. Weatherbee), “อาเซียน: ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้”. เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, แปล (กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2558), หน้า 296, 317.

วารสาร บทความ

ครูรุจน์ หาเรือนทอง “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ : มาตรฐาน/ตัวชี้วัด ส2.2ม.4-6/2 เสนอแนวทางทางการ
เมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจและการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่าง
ประเทศ” . (ออนไลน์) . เข้าถึงได้จาก : [https://sw2.ac.th/images/user/root/soc31102/
57so3110211.pdf](https://sw2.ac.th/images/user/root/soc31102/57so3110211.pdf).

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนนา วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ การบริหาร
จัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย. ธันวาคม 2561, หน้า 5

ปราณี ทิพย์รัตน์, แปลและเรียบเรียง การกำกับดูแลภาคความมั่นคงโดยรัฐสภา : หลักการ กลไก
และแนวปฏิบัติ (คู่มือสำหรับสมาชิกรัฐสภา หมายเลข 5 – 2003, Geneva Centre for
the Democratic Control of Armed Forces, Inter-Parliamentary Union). (กรุงเทพฯ:
บริษัท พีเพรส จำกัด, 2556), หน้า 19.

ผู้ช่วยทูตทหาร ด่านหน้าสุดของกองทัพ (16 มีนาคม 2552), .(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
[https://www.komchad-
luek.net/news/scoop/5405](https://www.komchad-luek.net/news/scoop/5405)

พลตำรวจตรี อภิชาติ สุรินบุญญา. “การต่อสู้กับอาชญากรรมที่ยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.tccc.go.th/index.php?mo=3&art=42229081>

พันตำรวจเอก ชิตพล กาญจนกิจ. ความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญาอาเซียน: ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน.
วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. ปีที่ 56 (ฉบับที่ 3), 2559.

พันตำรวจเอก ชิตพล กาญจนกิจ ความท้าทายของ รัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ.
วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 46 ฉบับที่ 1 (2559)

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับ คณะรัฐมนตรี). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2564) หน้า 4. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2018/10/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ-พ.ศ.-2560-25641.pdf>.

อารีฟิน มายา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 62 ปี ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-มาเลเซีย : 23 พฤษภาคม 2562”. (ออนไลน์) . เข้าถึงได้จาก : http://asiatrend.ias.chula.ac.th/รายละเอียดบทความ/62_ปี_ความสัมพันธ์ระหว่าง_ไทย_มาเลเซีย?fbclid=IwAR3XXlbi1aB_7zR5nGmQ22sdRyMUQgG2nq6lDZiA-q-M13iAEldYwliY-MuI.

อุนิษา เลิศโตมรสกุล, ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารสหศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แนวทางการเตรียมความพร้อมของตำรวจด้านการสืบสวนสอบสวน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2018).

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

กิตติพงษ์ ศิริรักรักษ์. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

พลตรี สุทน เหมือนพิทักษ์. แนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับกัมพูชาของกองทัพไทย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2559 - 2560 หน้า 37 – 38.

พลตำรวจตรี วัชรพล ประสารราชกิจ. การดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศในกลุ่มอาเซียน. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง อาเซียนในศหัสวรรษใหม่. จัดโดย กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ และสถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ (ISIS) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 21-22 มิถุนายน 2543.

พลตำรวจโท ดร.ปิยะ อุทาโย พลตำรวจตรี ดร. ปรีดา สถาวร และคณะ. โครงการการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานตำรวจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อการดูแลความปลอดภัยสาธารณะ. กันยายน 2561

พลตำรวจโท ดร.ปิยะ อุทาโย และคณะ. รายงานวิจัยโครงการ การพัฒนาการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดูแลความปลอดภัยสาธารณะจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ. กุมภาพันธ์ 2563.

ลักกรินทร์ นิยมศิลป์. อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยคุกคามไทยและอาเซียน. สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558. [ออนไลน์]. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2560. จาก <http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-Conference-A15-fulltext.pdf>.

กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ แผน

“ประกาศกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง รับสมัครข้าราชการตำรวจ เพื่อคัดเลือกขึ้นบัญชีไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกงสุล (ฝ่ายตำรวจ), ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน (คุนหมิง) ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา” 14 พฤศจิกายน 2560

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ข้อ 15 (จ) (๗)

แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง พ.ศ. 2559-2564. (น. 4.), โดย สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2559

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ข้อ 15 (จ) (๗)

“ประกาศกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง รับสมัครข้าราชการตำรวจ เพื่อคัดเลือกขึ้นบัญชีไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกงสุล (ฝ่ายตำรวจ), ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน (คุนหมิง) ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา” 14 พฤศจิกายน 2560

ภาษาอังกฤษ

Anne-Marie Slaughter. Governing the Global Economy through Government Networks” in Role of Law in International Politics, edited by Byers, M. (Oxford, Oxford University Press: 2000), P. 177.

Anne-Marie Slaughter. A New World Order (Princeton University Press), pp. 1-2.

Anthony J. Balzer. INTERNATIONAL POLICE COOPERATION: OPPORTUNITIES AND OBSTACLES. College of Police and Security Studies, Slovenia, 1996 Available <https://www.ncjrs.gov/policing/int63.htm> [25 June 2016]

- Frederic Lemieux. The nature and structure of international police cooperation: an introduction, in Frederic Lemieux. International Police Cooperation: Emerging Issues, Theory and Practice (Routledge, 2013)
- Frederic Lemieux, The nature and structure of international police cooperation: an introduction, in Frederic Lemieux. International Police Cooperation: Emerging Issues, Theory and Practice (Routledge, 2013)
- Jay S. Albanese, Transnational Crime, Oxford Bibliographies, <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780195396607/obo-9780195396607-0024.xml>
- Kyung-shick Choi, Cybercriminology and Digital Investigation. (U.S.A.: LFB Scholarly Publishing LLC, 2015), P. 4.
- United Nations Office on Drugs and Crime, United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto. Retrieved from https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organisedcrime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf 10 December 2017

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	พลตำรวจตรี ศักดิ์ศิรา เผือกอ่ำ
วันเดือนปีเกิด	10 สิงหาคม 2509
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2530 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ.2542 ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล
ประวัติการทำงาน	พ.ศ.2549 ผู้กำกับการ 11 กองบังคับการตำรวจน้ำ
โดยย่อ	พ.ศ.2551 ผู้กำกับการ ฝ่ายอำนวยการ 5 กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พ.ศ.2552 ผู้กำกับการ ฝ่ายตรวจสอบพฤติกรรมบุคคล กองบังคับการ อำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พ.ศ.2555 รองผู้บังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พ.ศ.2559 ผู้บังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสันติบาล และ รักษาราชการแทน รองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 กองบัญชาการ ตำรวจภูธรภาค 7

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี ศักย์ศิรา เพ็ญอำ หลักรัฐ วปอ. รุ่นที่ 62

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชาคมอาเซียนจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2558 มียุทธศาสตร์การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว การพัฒนาความเชื่อมโยง โครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน ด้านนวัตกรรมดิจิทัล ด้านโลจิสติกส์ ด้านกฎระเบียบ และการเคลื่อนย้ายของประชาชน การคมนาคมขนส่งที่รวดเร็ว และราคาถูกลง มีแผนการเชื่อมต่อถนนและรถไฟระหว่างพรมแดนประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ประชากรในกลุ่มประเทศเข้าประเทศแบบท่องเที่ยวได้โดยไม่ต้องขอวีซ่า อาจเป็นการเพิ่มโอกาสให้กลุ่มอาชญากรต่างชาติเข้ามากระทำผิดในประเทศแล้วหลบหนีออกนอกประเทศไปอย่างรวดเร็ว เช่น กลุ่มองค์กรค้ายาเสพติด การก่อการร้าย การลักทรัพย์รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์แล้วนำออกไปจำหน่ายนอกประเทศ ไปจนถึงกลุ่มก่อความไม่สงบโดยการเตรียม การวางแผน การสั่งการที่ได้กระทำในประเทศหนึ่งเพื่อลอบวางระเบิด แต่หลังก่อเหตุหลบหนีเพื่อออกไปยังประเทศที่มีชายแดนติดต่อกัน โดยได้รับความช่วยเหลือจากอีกประเทศหนึ่ง เป็นต้น จากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 3 วรรคสอง ได้กำหนดนิยามของ “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ (2) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุนหรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง (3) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งรัฐ และ (4) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง กระบวนการจัดการปัญหาดังกล่าว โดยกลไกภายในประเทศเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถรับมือได้ เพราะถูกจำกัดด้วยอธิปไตยของแต่ละประเทศ ดังนั้น เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคง จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมรับมือกับอาชญากรรมที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ หรืออาชญากรรมที่ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ในส่วนของความร่วมมือระหว่างประเทศมีหลายแนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดความ

ร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน การประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน แนวคิดความช่วยเหลือทางอาญาระหว่างประเทศ แนวคิดเครือข่ายเงินโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การพึ่งพาอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเน้นเจ้าหน้าที่ของแต่ละองค์กรในประเทศที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงภารกิจร่วมมือกันเพื่อจัดปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการปฏิบัติงาน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกัน และแนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ

สำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศของภูมิภาคอาเซียนในปัจจุบัน มีทั้งรูปแบบที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย จะปรากฏในลักษณะสนธิสัญญา อนุสัญญา กฎบัตร พิธีสาร ความตกลง กติกา ฯลฯ และแบบไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ในลักษณะประสานความร่วมมือทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งทำให้การสืบสวน ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการประสานงานผ่านนายตำรวจประสานงานประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย หรือสถานกงสุลใหญ่ ณ ต่างประเทศ 2 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 ตำแหน่งการทูตฝ่ายตำรวจ คือ ตำแหน่งกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน (นครคุนหมิง) , ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยเป็นข้าราชการตำรวจระดับรองผู้บังคับการ ประเทศละ 1 นาย สังกัดกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตามคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ โดยให้ปฏิบัติหน้าที่ ณ สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลใหญ่ไทย ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยผู้ช่วยทูตตำรวจ พ.ศ.2547 ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานและสนับสนุนการถวายความปลอดภัย เป็นที่ปรึกษาของคณะผู้แทนในกิจการตำรวจ ประสานความร่วมมือในภารกิจตำรวจเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านกิจการตำรวจสากล ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่กรณีคนไทยเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา และช่วยเหลือดูแลความปลอดภัยบุคคลและสถานที่ รวบรวมข้อมูลและประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา การโอนตัวนักโทษ อำนวยความสะดวกให้แก่ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติราชการยังประเทศที่ประจำการอยู่ตามความเหมาะสม และเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจของประเทศอื่นที่ประจำอยู่ประเทศนั้นๆ

รูปแบบที่ 2 กลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศ กองบังคับการตำรวจสันติบาล 4 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ตามคำสั่งผู้บัญชาการตำรวจสันติบาลให้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศมาเลเซีย โดยมีข้าราชการตำรวจระดับผู้กำกับการเป็นหัวหน้าประจำที่กรุงกัวลาลัมเปอร์และประจำที่สถานทูตไทย และผู้ใต้บังคับบัญชา ระดับ รองผู้กำกับการ (ปัจจุบันเฉพาะตำแหน่งผู้กำกับการและ

รองผู้กำกับการที่ได้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต) ส่วน สารวัตร รองสารวัตร และชั้นประทวน จะถูกมอบหมายหรือแบ่งงานให้รับผิดชอบประเด็นด้านการข่าวและภารกิจตำรวจในทุกรัฐของประเทศ มาเลเซีย รวมทั้งข้าราชการตำรวจสันติบาลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศมาเลเซียและชายแดนไทย-มาเลเซีย ประมาณ 10 นาย ซึ่งกลุ่มงานประสานงานข่าวต่างประเทศมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ ดำเนินการควบคุมและบริหารงานการข่าวกรอง รวมถึงประสานงานด้านการข่าวกรองเกี่ยวกับ สถานการณ์ บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศกับประเทศต่าง ๆ และในทางปฏิบัติได้ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเดียวกันกับผู้ช่วยทูตตำรวจด้วย

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ที่ประสานงานของตำรวจในต่างประเทศยังไม่ครอบคลุม ในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน จึงยังไม่อาจมีความรอบรู้และความแม่นยำในการข่าวของประเทศ เพื่อนบ้านได้ดีพอ และไม่สามารถรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ หรือการประสานงานตำรวจ ในด้าน คดีได้อย่างครอบคลุมในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาความร่วมมือระหว่าง ตำรวจไทยกับตำรวจต่างประเทศโดยเฉพาะการประสานความร่วมมือของตำรวจไทย ที่ไปปฏิบัติหน้าที่ ในต่างประเทศ เพื่อที่จะทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ที่สำคัญ ระหว่างไทย-มาเลเซีย และทราบปัญหาอุปสรรคด้านการประสานความร่วมมือของตำรวจ ระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปสำหรับ แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจประเทศสมาชิกอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศไทย – มาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
3. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศ สมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่ ศึกษาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย
2. ขอบเขตในด้านประชากร ศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจสันติบาลไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ประเทศมาเลเซีย เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาลและกองการต่างประเทศ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานกับตำรวจต่างประเทศ

- 3. ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาสภาพอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างไทย – มาเลเซีย ที่สำคัญ ดังนี้ 3.1 การค้ามนุษย์ 3.2 การลักลอบค้ายาเสพติด 3.3 การโจรกรรมรถข้ามชาติ 3.4 การค้าอาวุธ 3.5 คดีเกี่ยวกับความไม่สงบหรือความมั่นคง
- 4. ขอบเขตระยะเวลา** ศึกษาสภาพอาชญากรรมตั้งแต่มีประชาคมอาเซียนในปี 2558 – 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีดำเนินการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล .1 ทฤษฎีภูมิ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความ วารสาร และข่าวสาร ที่เกี่ยวข้อง 1.2 ปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ สอบถาม และสังเกตการณ์
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ในลักษณะการบรรยาย การตีความ การเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงของข้อมูล

ผลการวิจัย

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (1) ประเด็น ความมั่นคง (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนย่อยการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐ และมีใช้ภาครัฐ ได้กำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องไว้ว่า การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคเน้นความเป็นปึกแผ่นและความเป็นแกนกลางของอาเซียน ในการส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาค และบทบาทเชิงรุกที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบการทูตทุกระดับ ให้สามารถสร้างศักยภาพและส่งเสริมความร่วมมือในกรอบทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี รวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และความมั่นคงของมนุษย์ ให้สามารถป้องกันและรับมือกับภัยความมั่นคงทุกรูปแบบ รวมถึงภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ยาเสพติด ภัยคุกคามด้านสุขภาพและภัยพิบัติ เป็นต้น โดยมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ (1) ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคง/ข่าวกรองกับประเทศเพื่อนบ้าน (2) ป้องกันการแพร่ขยายของแนวคิดสุดโต่งที่นิยมใช้ความรุนแรงทั้งภายในประเทศและในภูมิภาคอาเซียนในเชิงรุก โดยการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและกรณีศึกษากับต่างประเทศ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นกลางเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ (3) ผลักดันความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศต้นทาง (4) สร้างเสริมความมั่นคงปลอดภัยทางทะเล

ในภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงทางทะเล การค้าทางทะเล และการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน และ (5) ดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในบริบทที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักรในรูปแบบผู้ช่วยทูตตำรวจหรือกงสุลฝ่ายตำรวจและตำรวจสันติบาลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และยังเป็น การส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคง/ข่าวกรองกับประเทศเพื่อนบ้าน ป้องกันการแพร่ขยายของแนวคิดสุดโต่ง ทั้งภายในประเทศและในภูมิภาคอาเซียนในเชิงรุก มีการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและกรณีศึกษา กับต่างประเทศ

ปัญหาด้านประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติมี 3 ประเด็น คือ 1. ความร่วมมือระหว่างประเทศไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย 2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน 3. ต้นสังกัดของนายตำรวจประสานงานต่างประเทศแยกเป็นผู้ช่วยทูตจากกองการต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่การข่าวสันติบาล

แนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยกับตำรวจในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ 3 ประเด็น คือ 1. การพัฒนาความร่วมมือในระดับเจ้าหน้าที่ 1.1 การประชุมหรือการฝึกอบรมต่างๆ ของตำรวจระหว่างประเทศ 1.2 รูปแบบการไปปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลที่มาเลเซีย ซึ่งตำรวจในสังกัดมีความก้าวหน้าในอาชีพได้ในกองกำกับดำรงตำแหน่งได้เป็นเวลานาน สามารถสร้างเครือข่ายได้ในเชิงลึก 2. การส่งข้าราชการตำรวจไทยไปปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบคลุมทุกประเทศในสมาชิกอาเซียน 3. พิจารณาให้กองการต่างประเทศโอนมาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ซึ่งมีผลให้ผู้ช่วยทูตตำรวจกับเจ้าหน้าที่การข่าวอยู่สังกัดเดียวกัน อันเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและความเชี่ยวชาญให้แก่หน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะประกอบด้วย 1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย 1.1 ควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานความมั่นคงระดับชาติ เช่น สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) , กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) 1.2 กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักภายในตำรวจ คือ กองการต่างประเทศ แม้ยังขาดหน่วยปฏิบัติการ 1.3 พิจารณาปรับโครงสร้างให้กองการต่างประเทศมาอยู่ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสันติบาล เพื่อให้มีทั้งหน่วยประสานงานกลางและเจ้าหน้าที่การข่าวซึ่งเป็นหน่วยด้านปฏิบัติการอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน และ

ผู้ช่วยทูตตำรวจก็จะมาอยู่ในสังกัดหน่วยการข่าว เช่นเดียวกับผู้ช่วยทูตทหารที่อยู่ในสังกัดกรมข่าวทหาร 1.4 แก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณ เพราะยังขาดงบประมาณที่จะส่งผู้ช่วยทูตตำรวจรวมทั้งคณะทำงานไปในทุกประเทศในอาเซียน 1.5 พิจารณาแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารราชการในต่างประเทศ เพราะนิยมถึงข้าราชการพลเรือน และข้าราชการทหาร แต่ไม่ได้นิยามความหมายของข้าราชการตำรวจ 2. ข้อเสนอระดับปฏิบัติการ 2.1 การพัฒนาความรู้ด้านภาษาและอาชญากรรมข้ามชาติ 2.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตำรวจต่างประเทศ และ 2.3 การแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชน ภาควิชาการ บุคลากร องค์กรในการรวบรวมพยานหลักฐานในต่างประเทศ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลประโยชน์แห่งรัฐหรือข้อแลกเปลี่ยนในลักษณะใด ที่ทำให้แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ยินยอมหรือตกลงที่จะแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือในการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจ เพราะต่างก็มีรูปแบบหรือการให้ความสำคัญที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะได้กำหนดยุทธศาสตร์หรือกำหนดกรอบข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิก ให้ตรงกับความเป็นจริงและมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น

2. ความร่วมมือที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น หมายจับอาเซียน (ASEAN Arrest Warrant) คือ หมายจับของประเทศหนึ่งสามารถจับผู้ต้องหาได้ทุกประเทศในอาเซียน หรือเรื่องของพนักงานสอบสวนร่วม (Joint Investigation Team) และแนวคิดในการจัดตั้งศาลอาเซียนซึ่งเป็นองค์กรเหนือรัฐ (Supra National) จึงน่าที่จะศึกษาความร่วมมือที่มีผลทางกฎหมายเพื่อลดปัญหาความไม่แน่นอนของการประสานงาน

3. พิจารณาขยายความร่วมมือไปยังประเทศจีน เพราะปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศมหาอำนาจและมีการค้าขายกับประเทศไทยจำนวนมาก จึงควรศึกษายุทธศาสตร์ชาติและแผนทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ จำนวนคดีอาญาหรืออาชญากรรมข้ามชาติที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้มีผู้ช่วยทูตตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง เพราะกงสุล (ฝ่ายตำรวจ) ณ สถานกงสุลใหญ่ นครคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน มีเขตอำนาจรับผิดชอบไม่ครอบคลุมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน